

Stenogrammid

XIV Riigikogu, Riigikogu erakorraline istungjärk

Reede, 30.08.2019, 10:00

Toimetatud

10:00 Istungi rakendamine

1. 10:07 44 Riigikogu liikme esitatud kirjalik nõue umbusalduse avaldamiseks peaminister Jüri Ratasele

10:00 Istungi rakendamine

10:01 Esimees Henn Pöllumaas

Tere hommikust, lugupeetud Riigikogu! Alustame Riigikogu erakorralist istungjärku, mille olen kokku kutsunud Eesti Vabariigi põhiseaduse § 68 ning Riigikogu kodu- ja töökorra seaduse § 51 lõike 1 alusel 44 Riigikogu liikme taotletud ajal ja päevakorraga. Kas on kellelgi soovi üle anda eelnõusid või arupärimisi? Helmen Kütt, palun!

10:02 Helmen Kütt

Austatud eesistuja! Lugupeetud ametikaaslased ja külalised ning ülekande jälgijad! Annan sotsiaaldemokraatide nimel üle sotsiaalmaksuseaduse § 7 muutmise seaduse. Mis on selle lühikese, kuid väga olulise seaduseelnõu eesmärk? Kehtiva sotsiaalmaksuseaduse kohaselt on sotsiaalmaksu määr Eestis 33% maksustamisele kuuluvatelt summadelt, välja arvatud sotsiaalmaksuseaduse § 7 lõikes 3 sätestatud erijuhud. Erijuhtude korral on sotsiaalmaksu määr 13% ja seaduse kohaselt on sellised juhud riigi poolt maksmisele kuuluv sotsiaalmaks ning sotsiaalkindlustushüvitiselt makstav maks. Sisuliselt tagatakse sellisel viisil seaduses sätestatud tingimustel teatud inimestele ravikindlustus. Sotsiaaldemokraatide esitatava eelnõuga soovitakse muuta ja täiendada sotsiaalmaksuseaduse § 7 lõiget 3 sättega, mille alusel oleks sotsiaalmaksu määraks 13% ka nendelt maksetelt, mis tööandja teeb pensionifondi, seejuures kehtiks see madalam määr neile sissemaksetele, mis ei ületa tulumaksuseaduses sätestatud tulumaksuvabastuse piirmäära. Lühidalt, sotsiaaldemokraadid soovivad pensionisüsteemi lammutamise asemel mõelda ja tegutseda selle nimel, et olemasolev kolmesambaline süsteem paremaks ja efektiivsemaks muuta. Eelnõu eesmärk ongi soodustada vabatahtlikku pensionikindlustust, suurendada toimetulekuvõimalusi pensionieas ning muuta tööandjapension kättesaadavaks võimaluseks suuremale hulgale tööandjatele. Nii Rahandusministeerium, Sotsiaalministeerium kui ka Euroopa Komisjon on prognoosinud, et pensionitõus tulevikus aeglustub ja jääb palgatõusust maha. Sellepärast me nimetatud seadusmuudatuse ka esitame. Aitäh!

10:04 Esimees Henn Pöllumaas

Suur tänu! Olen Riigikogu juhatusel nimel vastu võtnud ühe eelnõu. Juhatus otsustab selle edasise menetluse vastavalt Riigikogu kodu- ja töökorra seadusele. Järgmisena kohaloleku kontroll, palun!

Kohaloleku kontroll

Kohal on 94 rahvasaadikut, puudub 7. Aga ma pean tõdema, et hääletussüsteemis on väike viga, sest mina olen selle järgi otsustades justkui kuskil mujal. Aga ma usun, et selle vea me saame ära parandada. Läheme oma päevakorraga edasi. Riigikogu on otsustusvõimeline. Riigikogu kodu- ja töökorra seaduse § 52 kohaselt kehtestab Riigikogu erakorralise istungjärku töö ajagraafiku poolthälte enamusega. Panen hääletusele Riigikogu juhatusel ettepaneku töötada ilma vaheajata kuni päevakorra ammendumiseni. Hääletame!

Hääletustulemused

Ettepaneku poolt hääletas 92 Riigikogu liiget, vastuolijaid ja erapooletuid ei ole, ei osalenud 2. Ettepanek leidis toetust.

1. 10:07 44 Riigikogu liikme esitatud kirjalik nõue umbusalduse avaldamiseks peaminister Jüri Ratasele

10:07 Esimees Henn Põlluaas

Läheme tänase päevakorra juurde. Esimesena saavad sõna umbusalduse avaldamise algatajad, sõnavõtuks on aega kuni 20 minutit. Enne seda aga tutvustan ma teile tänast menetlemise korda. Umbusaldusavaldusele järgneb peaministri sõnavõtt kuni 20 minutit. Kõikidel Riigikogu liikmetel on võimalik esitada peaministrile kaks küsimust kestusega üks minut. Seejärel tulevad fraktsioonide läbirääkimised, sõnavõtt kõnepuldist 5 + 3 minutit või kohapealt kaks minutit. Vabariigi Valitsuse liikmel on õigus esineda veel täiendava sõnavõtuga, kui ta seda soovib. Seejärel viime läbi lõpphääletuse. Kõigepealt aga palun ette umbusalduse avaldajate esindaja, sõnavõtuks on aega 20 minutit. Kaja Kallas, palun!

10:08 Kaja Kallas

Hea istungi juhataja! Head kolleegid! Rõõm teid kõiki näha pärast pikka suve. Jüri Ratas näib olevat kena inimene. Ma usun, et enamik meist võib sellele väitele alla kirjutada. Aga tänane umbusaldushääletus ei ole mitte selle üle, kas Jüri Ratas meile meeldib või mitte. Esitasime umbusaldusavalduse, kuna Jüri Ratas peaministrina vastutab selle eest, mis meie riigis toimub. Eesti on ikka tahtnud olla maailmaareenil võrdne võrdsete seas ja see on meil üsna hästi õnnestunud. Taasiseseisvumisest alates oleme pidevalt püüdnud olla suuremad, kui meie piirid võimaldavad, ja maadelnud raskemas kaalukategoorias, kui meie suurus seda lubaks. See on meile rahvusvaheliselt toonud palju liitlasi ja sõpru, keda me oma väiksuse tõttu nii väga vajame. Me oleme püüelnud välja tulla endiste Nõukogude Liidu riikide seast ja leida kohta Põhjamaade hulgas. Me ei ole Prantsusmaa ega Itaalia, kes võivad käituda kuidas tahes ja kellega ikkagi arvestatakse tänu nende suurusele. Eestiga ei pea arvestama, kui me ise tahame ennast üksi jätta. Võib öelda, et peaminister ei vastuta kõikide tema valitsuse ministrite tehtud märkide ja väljaütlemiste eest, mis on kahjustanud Eesti rahvusvahelist mainet. Peaminister ise ju ei ole neid märke teinud. Peaminister ise on ju lugupidav. Aga me teame, et see ei loe. Väljaspool Eestit on valitsus tervikuna see, kes annab Eestile näo, ja see nägu pole enam puhas. Loetelu tõsistest välismaistest väljaannetest annab meile üsna ühese pildi sellest, milline Eesti selle valitsuse ajal paistab. Foreign Policy: "Eesti võitleb enda valitud rassistidega"; BBC: "Kuidas Balti eduloo võtsid üle paremäärmuslased"; Euronews: "Kas paremäärmuslik populism tõukab Eestit Venemaa suunas?"; Bloomberg: "Euroopa uusim rahandusminister tahab hoida oma riiki valgena"; Financial Times: "Helme: "Olen vastu suuremale euroala integratsioonile""; New York Times: "Eesti vastsed ministrid näitasid valgete ülemvõimu käemärke"; Politico: "Eesti on liitunud paremäärmuslaste klubiga"; CBS News: "Eesti uue valitsuse ministrid toidavad hirne seksismi ja valgete ülemvõimu ees"; Guardian: "Rassism, seksism, natsimajandus – Eestis võimul paremäärmuslased". Seda nimekirja võiks jätkata pikalt, kuid pilt, mis avaneb, ei ole rõõmustav ega midagi sellist, mille üle uhkust tunda. Peaminister vastutab Eesti maine kahjustamise eest ja selle eest, et ta ei suuda oma ministreid vaos hoida. Kui praegune Jüri Ratase valitsus nii jätkab, muutub Eesti Euroopa äärealaks ja mõttetuks kolkaks. Peaminister pole suutnud tagada Eesti väärikat valitsemist. Valitsus on ametisse astumisest alates purjetanud ühest skandaalist teise ja peaminister ei ole teinud midagi, et seda ära hoida. Valitsuse ministrid solvavad ja ründavad võimupositsioonilt inimesi ja terveid ühiskonnagruppe – presidenti, naistearste, naisi, ametnikke, teadlasi, Tallinna Ülikooli, õpetajaid, politseid, isegi laulvas revolutsioonis osalenuid. Peaminister räägib sidusast ühiskonnast, aga tema valitsuse tegevuse tagajärjel pole me ühiskonnana olnud kunagi nii lõhki kui praegu. Kas tõesti on tore elada niimoodi, et kõik on kõigiga tülis? Valitsemiskultuur on nii ülbe, et ei hoolita uuringutest ega eksperdiarvamustest. Oma soovide läbisurumise põhjenduseks öeldakse vaid seda, et see on meie poliitiline tahe. Ja kui keegi julgeb midagi arvata või küsida valitsuse tegevuse kohta sisulisi küsimusi, saab ta vastuseks: "Kelleks sa ennast pead?" Selline valitsemisstiil on omane riikidele, kelle sarnased me olla ei taha. Eesti ei ole selline olnud. Valitsemiskultuuri muutumise eest selliseks, mis ei hinda demokraatlikku arutelu, vaid toodab voorimehelikku sõimu ja väsinud vabandamist, vastutab peaminister. Seejuures on kaugel näha, et ka peaminister ise tunneb häbi, et tema valitsus ei ole mitte

naerata, nagu sai lubatud, vaid näkku lajatakse.

Jüri Ratas on nüüdseks olnud peaminister peaaegu kolm aastat. Tema peaministriks olek on sattunud heale ajale, kui majandus on kasvanud. Praegu vaatab meile vastu mõõdetav eelarvekriis. Elatud pole mitte ainult väga heal ajal eelmiste valitsuste kogutud tugevusreservide arvel, vaid elatud on ka tuleviku arvel, mis on tekitanud hädavajaduse kärpida. Nüüd, kus maailmamajandus on kiiresti ja oodatult jahtumas, ei sobi peaministriks mees, kes ei saanud riigi rahanduse korrashoiuga hakkama isegi headel aegadel. Kui vastab tõele väide, et peaminister hoidis tahtlikult enne valimisi kinni informatsiooni riigieelarve tegeliku seisu kohta, siis see on temast tõeliselt vastutustundetu. Kui valitsus hakkab muutma riigieelarve baasseadust, et riigieelarve veel suuremasse miinusesse lasta, siis tehakse kulutusi tuleviku arvel.

Head Isamaa saadikud! Teie endine juht ja vaimne liider Mart Laar tahtis riigieelarve tasakaalu nõude kirjutada sisse isegi põhiseadusesse. Kuidas te seda kõike pealt vaatate? Kui aga riigieelarves peab tegema ulatuslikke kärpeid, mis puudutavad kõiki, siis ei maksa unustada, kes selle segaduse põhjustas. Selle eest vastutab peaminister. Riigieelarve puudutab kulusid, aga see, millega praegune valitsus absoluutselt ei tegele, on majanduse kasvatamine ehk paremate võimaluste loomine Eesti inimeste sissetulekute suurendamiseks.

Kui varem on Eesti olnud tuntud innovatsiooni ja uute lahenduse poolest ka avalikus sektoris, siis nüüd on selles valdkonnas tehtud paus, võiks isegi öelda, et toimumas on taandareng. Väikese avatud majandusega riigina on meie majanduse toimimiseks ülioluline see, kuidas läheb meie ettevõtjatel välisurgudel, ning ka see, et välisinvestoritel oleks meie majanduse ja riigi vastu huvi. Ometi pandi väliskaubandusministriks inimene, kes ei soovi, ei suuda ega oska seda tööd teha. Ka selle eest vastutab peaminister. Kui me tahame rabeleda välja keskmise sissetuleku lõksust, siis peame investeerima rohkem teadus- ja arendustegevusse. Samas peaminister teaduse suurema rahastamise eest ei seisa ja rikub kokkulepet, millele ise allkirja andis. Peaministri sõna ja allkiri võiksid meie riigis ikka midagi maksta.

Jüri Ratas on peaminister valitsuses, mis läheb lõhkuma aastaid ehitatud pensionisüsteemi. Nii läheb see valitsus pensionäride kindlustunde kallale, mida ükski varasem valitsus ei ole teinud. Kui valitsus võtab tagasi lubadused, mis aastate eest inimestele on antud, siis õgvendatakse inimeste üldist usaldust riigi vastu, rääkimata sellest, et tuleviku sissetulekute laialijagamine on lihtsalt vastutustundetu. Meil puuduvad uuringud ja andmed, eksperte ei kuulata, on vaid nüri poliitiline tahe. Ja peaminister vastutab.

Eesti on siiani olnud õigusriik. Õigusriik tähendab seda, et kõik inimesed on seaduse ees võrdsed. Õigusriik tähendab ka seda, et ühiskond toimib vastavalt kokku lepitud reeglitele ja reeglitest peavad kinni kõik – eriti need, kes on võimupositsioonil. Reeglid on ette nähtud nõrgemate kaitseks. Õigusriigis on kodanikel kindlus, et kehtib võimude lahusus, ja kui reegleid rikutakse, saab loota poliitilisest võimust sõltumatu politsei, prokuratuuri ja kohtu peale. Elmar Vaheri skandaali puhul ei ole vale mitte ainult see, et reeglite vastaselt üritati minna kangutama oma kohalt politseijuhti, vaid ka see, et üks valitsuspartei üritab oma kontrolli alla saada politseid, prokuratuuri ja kohut. Peaminister vaatab aga pealt ja laseb sellel juhtuda. Ta läheb ajakirjanduse väitel reede õhtul nõudma ministri tagasiastumist, peab aga leppima grupipildiga, millega öeldakse, et kõik on hästi. Peaminister vastutab selle eest, et valitsuse ministrite tehtavad õigusriigi lõhkumise katsed üldse võimalikud on.

Me ju teame, et paljude selle valitsuse probleemide allikas on EKRE, aga murelikuks teeb see, et peaministri sõna ei maksa ja peale jääb alati EKRE seisukoht. Pärast ametisse astumist on peaminister juba 14 korda öelnud, et valitsuse ministrite käitumine on lubamatu ja kohatu ning see ei tohi korduda. Ometi näeme, et selline taunitav käitumine kordub. Sageli oleme näinud ka olukordi, kui peaminister vastab, et ta ei tea, mida tema valitsuse ministrid teevad. Nii ei teadnud peaminister seda, et välisminister on sõlminud Poola ja Ungari kolleegidega eelkokkulepped migratsiooniküsimustes. Samuti ei teadnud peaminister midagi Lätiga tehtud aktsiisikokkulepetest. Peaminister ei teadnud sedagi, et rahandusminister läheb Euroopasse esindama enda, mitte valitsuse seisukohti, ega ka seda, et siseminister hakkab rahandusministri vahendusel survestama Politsei- ja Piirivalveameti juhti ametist lahkuma. Kui peaminister ei tea, mille kallal tema ministrid toimetavad, ega suuda oma sõna valitsuses maksma panna, siis ei ole ta selle valitsuse juht.

Seda loetelu võiks jätkata pikalt, kuid selge on see, et valitsussegaduse eest vastutab peaminister. Kui rikkumised või üleastumised oleksid üksikud, saaks nõuda konkreetse ministri tagasiastumist. Kuna need rikkumised korduvad aga peaaegu et nädalast nädalasse, siis saab see juhtuda vaid peaministri

heakskiidul. Peaminister, kes laseb Eestit lõhkuda, vastutab selle eest isegi siis, kui see ei toimu mitte tema aktiivsete tegude, vaid passiivse pealtvaatamise tõttu.

Head koalitsioonisaadikud, eriti need, kelle suurim soov on jääda iseendaks! Te ju tegelikult tunnete piinlikkust ja saate sisimas aru, et niimoodi ei saa riiki juhtida. Eestit ei pea valitsema kurjalt ja lõhestavalt, saab ka teistmoodi. Kas tõesti ei ole teie karikas nendest jamadest täis? Millal te leiате üles südametunnistuse, mis ütleb teile, et vaevaga ehitatud Eesti lõhkumine on vale ja selle peatamine on minu kätes? Ma väga loodan, et see päev on saabunud ja te ühinete opositsiooniga umbusalduse avaldamisel. Aitäh!

10:21 Esimees Henn Põlluaas

Aitäh! Järgmisena palun kõnepulti peaminister Jüri Ratase!

10:22 Peaminister Jüri Ratas

Austatud Riigikogu esimees! Austatud Riigikogu liikmed, head ametikaaslased, ajakirjanikud, armsad Eesti inimesed! 17. aprillil alustasin siinsamas kõnetoolis auväärse Riigikogu ees oma ettekannet uue valitsuse moodustamise alustest tsitaadiga president Lennart Meri 1994. aasta uusaastaläkitusest. Täna kasutan samuti tema mõtet ning sellest samast kõnest, ja mitte omaenda laiskuse pärast, vaid tema sõnade headuse pärast: "Meie tusameele talv tuleb meie kannatamatusest. Kuid riigi taastamine ei ole lambinupule vajutamine, millest hetkega sünnib piibellik valgus. Riik sünnib nagu laps: valude ja vaevadega. Aga nagu laps, sünnib ta armastusest ja sünnitab omakorda armastust." Me näeme, et ka täna, enam kui 25 aastat hiljem, ei ole meil seda kannatust rohkem kui toona. Riigi ehitamise ja arendamise juures ei ole lihtsaid lahendusi, mis ühe lülitusega tooksid kaasa suuri ja olulisi muutusi. Me saame ainult hoolikalt mõelda ja sihikindlalt tööd teha ning loota, et tehtud sammudega ka see mainitud armastus kaasneb.

Poliitilises võitluses kipub ununema, et meie eesmärk on üks ja seesama: meie armas Eesti peab olema heaks koduks ja hoolivaks ühiskonnaks kõigi jaoks, sõltumata meie sünnikohast, elujärjest, elukutsest, emakeelest, soost, rahvusest, tõekspidamistest või millestki muust. Poliitiku ja peaministrina on minu jaoks alati olnud oluline, et suudaksime Eestit ühendada, ühiskonna lõhesid tasandada ning tugevdada meie kõigi vahelist sidet.

Pikkade aastate jooksul on meie ühiskonnas tekkinud ja püsinud mitmed vastuolud, seda meie kõige parematest soovidest hoolimata. Seepärast olen öelnud, et peaminister peab olema peaminister kõigile Eestimaa inimestele, mitte ainult oma toetajatele või valijatele. Nii ei saa ka valitsuses või Riigikogus olla teistest õigemaid poliitikuid, kui me kõik oleme töötanud jääda ustavaks Eesti Vabariigile ja tema põhiseaduslikule korrale. Samuti ei saa meie ühiskonnas olla teistest õigemaid inimesi, kui meil kõigil on võrdsed õigused, vabadused ja kohustused. Usun kogu südamest, et poliitikutena hinnatakse meid lõpuks mitte selle järgi, mida me teeme oma valijate heaks, vaid kuidas me kohtleme ühiskonnas neid, kes tunnevad iga päev, et nad on seni jäetud millestki ilma. Pean oluliseks töötada kogu aeg kõigi Eestimaa inimeste nimel ning mitte jagada meie riiki, ühiskonda ühtede või teiste Eestiks. Meil on ainult üks Eesti ning teist ei ole meil kuskilt võtta.

Auväärt kuulajad! Kaitseministeeriumi uuring, regulaarne uuring näitab meie inimeste suhtumist Eesti riiki ja selle institutsioonidesse, samuti nende hinnanguid oma elule ja ka paljude meie kõigi jaoks oluliste küsimuste kohta. Tänavu avaldasid nad nendel teemadel juba oma 45. avaliku arvamuse monitooringu tulemused. Nendes arvamuste ja riigikaitse uuringutes on joonistunud välja üks huvitav asjaolu, millest olen oma töös saanud palju kinnitust ja tuge. Uuringu aruannetes kajastuvad eestimaalaste hinnangud on aasta-aastalt paranenud, seda nii vaadete osas isiklikule elule ja kindlustundele kui ka suhtumises meie riiklikesse institutsioonidesse ning olulistesse rahvusvahelistesse organisatsioonidesse. Ühe murranguna on uurijad tõstnud esile 2016. aasta lõppu. Tolle aasta oktoobris tõdeti küsitluse kokkuvõttes, et meie poliitiliste institutsioonide usaldusväarsus on märksa kukkunud. Kõigi Toompea võimuinstitutsioonide usaldussaldo langes miinuspoolele ning eriti madalana toodi välja peaministri usaldusväarsuse näitaja. Pool aastat hiljem ilmunud järgmise uuringu kokkuvõttes tõdeti, et Eesti elule antud hinnangutes leidis aset hüppeline paranemine just pärast sügisest valitsuse vahetust. Samad suundumused on sellest saati leidnud kinnitust ja ülekordamist järgnenud uuringutes. Seejuures teeb mulle rõõmu asjaolu, et oleme selle aja jooksul näinud ka seda, et eesti ja vene keeles rääkivate eestimaalaste hoiakute erinevused on tasandumas. Seda nii Riigikogu, valitsuse, peaministri kui ka näiteks Euroopa Liidu ja NATO osas. Nende usaldusväarsuse saldo oli

endiselt kõrge ka pärast Riigikogu valimisi avaldatud viimase uuringu kokkuvõttes.

Head ametikaaslased! Ma tajun poliitika ja poliitikute suhtes tihti ootust, et tasakaaluka arendamise asemel tehtaks kiired ja käremeelsed otsused, nii et laastud lendavad. Selline asjaajamine oli kindlasti põhjendatud mõne kümnendi eest, kui me pärast pikki aastaid oma riiki taas üles ehitasime, kuid meie praeguses, enesekindlas Eestis see nii ei ole. Samuti kuuleme vahel arutluskäike, miks ei vali mõni poliitik kompromisside ja koostöö otsimise asemel oma tahte kehtestamist ning ülemvõimu jõustamist. Ka selliselt toimetamine ei kuulu minu hinnangul tänapäevase poliitika tegemise juurde, selline tegutsemisviis ei käi kokku minu lastetoe ega töekspidamistega, samamoodi ka kogemustega kaht järjestikust valitsust juhtides ning Euroopa Ülemkogu laua taga ühisosa otsides. Iga valitsuserakond või liikmesriik peab mitmesugustes olukordades tegema küll omaenda otsused, aga vastutama ka ühise tulemuse eest. Jah, meid kiidetakse. Kui meid kiidetakse, siis meil kõrvad liiguvad. Laitus või hoiatus ajab aga tõsise eestlase karvad turri, nagu kirjutas kunagi tabavalt Enn Soosaar. Huvitava kõrvalepõikena: ta märkis seda 2007. aastal ühes artiklis, kus leidis, et lääne ajakirjandus on muutunud meie suhtes silmatorkavalt kriitiliseks.

Austatud Riigikogu liikmed! 16. augustil teatas Sotsiaaldemokraatlik Erakond, et nad algatavad siseministri ja rahandusministri umbusaldamise protsessi. Päev hiljem vastas Reformierakond pärast poliitilise olukorra üle arupidamist, et umbusaldust tuleb avaldada peaministrile, ja seda erakorralisel istungjärgul. Täna olemegi siin, sest 26. augustil esitasid 44 Riigikogu liiget kirjaliku nõude erakorralise istungjärgu kokkukutsumiseks, et avaldada mulle kui peaministrile umbusaldust. See on õige viis ja koht, sest just Riigikogu auväärse palge ees tulebki selliseid poliitikaküsimusi arutada.

Umbusalduse avaldamise põhjuseks tõi Reformierakonna esimees Kaja Kallas korduvalt, et Eestil ei ole toimivat valitsust. Samas tegime just selsamal nädalal valitsuse istungil mitmeid suure mõjuga ning olulisi otsuseid. Näiteks leppisime kokku vajalikud investeeringud, et parandada rahvusraamatukogu ja rahvusarhiivi töötingimusi ning alustada Eesti Rahvusringhäälingule uue maja ehitamist. Samuti otsustasime panustada Politsei- ja Piirivalveameti piirkondlike hoonete kaasajastamisse ning Päästeameti komandode hoonete renoveerimisse. Lisaks suunasime vahendeid riigimajade rajamisse meie maakonnakeskustesse, et tuua kohalikele elanikele pakutavad teenused mugavalt ühe katuse alla. Samal valitsuse istungil võtsime suuna anda koolile suurem otsustusõigus põhikooli lõpetamise tingimuste üle ning astusime samme, et Eestis elavatel teistest rahvustest vanemate lastel oleks võimalus omandada hea eesti keel, korralik haridus ning taotleda Eesti kodakondsust. See on seda olulisem, et Riigikontroll avaldas nädala eest oma aruande, milles vaatles probleeme täiskasvanute eesti keele õppes ja selle rahastamises. Veel on hiljaaegu toimunud olulised arutelud pensionisüsteemi muutmise ning erakorraliseks pensionitõusuks vahendite leidmise üle, millega soovime senise süsteemi paindlikumaks muuta ning tuua meie eakad välja suhtelisest vaesusest. Üks oluline teema, mis on terve suve valitsuse laual olnud, on olukord Ida-Virumaa põlevkivisektoris. Me peame seal leidma head võimalused inimestele töö ja sissetulekute säilitamiseks. Aga samuti tuleb meil vastutusest meie koduplaneedi ja tulevaste põlvkondade ees riigi ja rahvana liikuda suurte sammudega vähem saastava energiatootmise poole. Praegune valitsus ongi oma esimeste kuude jooksul tegelenud kliima- ja keskkonnaküsimustega palju enam ja sisulisemalt kui ükski teine varasem koalitsioon sama ajaga. Hiljaaegu täitis Eesti Keskerakonna, Eesti Konservatiivse Rahvaerakonna ja Isamaa erakonna valitsusel sada päeva, milleks seatud eesmärkidest täitsime osaliselt või täielikult pea 80%. Eraldi esiletõstmist väärib siinkohal näiteks ülemaailmse eestluse algatus, mille puhul tegeleme tõsiselt rahvuskaaslaste poliitika kujundamise ning eestluse edendamisega terves maailmas. Kõik meie rahvuskaaslased, kelle elu on viinud kodumaast kaugele, on siia alati tagasi oodatud, kas korraks käima või alati. Lisaks oleme käivitanud üle-eestilise digiregistratuuri, tegelenud oluliste elektritranspordi arendustega, kas või raudtee elektrifitseerimise kaudu, ning oleme otsustanud suurendada elektrirongide arvu. Samuti panustame tõsisemalt lähisuhtevägivalla ennetamisse.

Siinkohal tahan tänada ka eelmisse valitsusse kuulunud Eesti Sotsiaaldemokraatlikku Erakonda, sest paljud praeguse valitsuse tegevused jätkavad toonase valitsuse mõtteid ja algatusi. Tegime teoks meie lähiajaloo suurima maksureformi, suurendades maksuvaba tulu 500 euroni. Samuti suunasime kaua oodatud lisavahendeid tervishoidu, et lühendada ravijärjekordi ning tagada arstiabi parem kättesaadavus. Mainimist väärib veel Reformierakonna valitsuse ajal alguse saanud ning eelmise koalitsiooniga teoks tehtud haldusreform, samuti maaelu toetamine ja põllumeestele täies mahus üleminekutoetuste maksmine. Ka tuleb märkida olulisi tegevusi pensioni esimese samba solidaarsemaks muutmisel. Kõik need otsused on teeninud just sedasama eesmärki, milleks on

õiglasema, sidusama ja solidaarsema riigi ehitamine, et kõik meie inimesed tunneksid, et Eesti riik on nende jaoks alati olemas, seda nii väikestel saartel ja kaugetes valdades kui ka maakonnakeskustes ja suurtes linnades.

Armsad eestimaalased! Ma mõistan, et see koalitsioon ei paista paljudele kerge. Võin kinnitada, et meil on olnud rohkelt raskeid hetki ka valitsuspartnerite vahel. Küllap on neid kõigis valitsustes. Kindlasti ei ole opositsioonist vähese kogemusega valitsusse tulemine kerge. Samas tunnen ma partnerite vahel iga päev piisavat tahet kootööd teha ja ühisosa leida. See annab mulle usku, et eksimuste ja valearvestuste kõrval jäävad üha rohkem kõlama väärikad sõnad ja tõsised teod.

Ütlesin siinsamas auväärse Riigikogu saalis valitsuse moodustamise alustest ettekannet tehes, et soovime üheskoos, kogu ühiskonna toel ehitada peresõbralikku Eestit, mille ühiskond on sidus, mille majandus on edukas ja teadmistepõhine, mida valitsetakse tõhusalt ning mis on vaba ja kaitstud. Seisan ka täna väga selgelt märgitud põhimõtete eest ning kinnitan kõigile Eestimaa inimestele, et olen nõus jätkama nende nimel kannatlikult tööd. Auväärsed Riigikogu liikmed, ma tänan teid ja soovin jõudu meie armsale Eestile! Aitäh!

10:36 Esimees Henn Pöllumaas

Aitäh! Nüüd on kõikidel Riigikogu liikmetel võimalus esitada peaministrile küsimusi. Esimesena palun, Jürgen Ligi!

10:36 Jürgen Ligi

Aitäh! Härra Ratas! Te alustasite sellest, et võrdlesite ennast piibelliku valgusega. Asjatundjad samas seostavad teid rahanduses pideva struktuurses miinuses eelarvega, erinevate finantsskeemidega selle varjamiseks, ülekulutamiseks. Julgeoleku asjatundjad seostavad teid pigem integreerumisega üksikute Ida-Euroopa riikidega, mitte lääne ja põhjaga. Kas see kõik on juhtunud kogemata või te olete selle üle uhke?

10:37 Peaminister Jüri Ratas

Aitäh teile küsimuse eest! Kõigepealt, see piibellik valgus, see oli tsitaat meie presidendi Lennart Meri 1994. aasta uusaastaläkitusest. Nüüd, eelarve struktuurne miinus, struktuurne tasakaal või ülejääk. Te teate seda kindlasti, aga lubage, et ma kordan üle. Eelmise aasta sügisel sai tehtud selle aasta eelarvet, aga eelarveprotsessi käigus ei vaadata ainult järgmise aasta eelarvet, vaid vaadatakse pikemalt tulevikku nelja aasta perspektiivis. Meile oli selgelt näha, et eelarve on struktuurses tasakaalus ja viimasel, neljandal aastal oli näha isegi väikest positiivset struktuurset ülejääki. On tõsi, et selle aasta aprillis tulid välja Rahandusministeeriumi uued arvutused, mis näitasid, et need prognoosid ei pea paika. Põhjuseid on kindlasti rohkem kui ainult eelarvetulude eeldatust väiksem täitumine, aga see tähendas uuele valitsusele väga keerulisi riigi eelarvestrateegia arutelusid. Aga me suutsime eesmärgi saavutada.

Nüüd, see väide või süüdistus, mis oli teie erakonna esimehe ettekandes, et peaminister nagu ei teadnud kas valimiste eel või valimispäeval või isegi, ma ei tea, nädal-paar pärast valimisi, et riigieelarve prognoos ei pea paika. See ei vasta tõele. Seda ütlevad ka Rahandusministeeriumi ametnikud, et see selgus neil alles peale valimisi. Nüüd, eelarvenõukogu on samuti öelnud välja, et me peame pingutama ühiselt – eelarvenõukogu, Rahandusministeerium ja kõik osapooled –, et saada sellest kiiremini aru, kui teatud tulud ei täitu.

Nüüd teie küsimuse teine pool: julgeolek. Ma saan aru, et te panete siin kaalukausile Ida- *versus* Lääne-Euroopa. Ma ei tea ausalt öeldes, kes need julgeolekueksperdid on, kes sellise kaalukaasi on üldse tekitanud. See kaalukauss kindlasti ei vasta tõele. Me oleme täna situatsioonis, mis on tõesti paljude valitsuste ja Riigikogu teene: meil on eFP Tapal, meil on õhuturve Ämaris. Mul oli augustikuu alguses – ma arvan, et toona oli Suurbritannia peaminister Boris Johnson olnud ametis kümmekond päeva – temaga kohtumine Londonis, kus ta kinnitas tugevat toetust Eestile, pühendumist, ja kinnitas ka Suurbritannia jätkamist siin. Aga selge on, et kui me räägime julgeolekust ja julgeoleku tagamisest, siis eks me teeme seda Euroopa Liidus ühiselt ja NATO-s ühiselt. Ja sinna tõesti kuuluvad riigid eri ilmakaartest. Nii et minu meelest see on selline meelevaldne väide või poliitilise pealkirja teenimise soov. Ma tean seda, et praegu on meile tulemas Taani kontingent, kui prantslased siit lahkuvad, ja loomulikult me loodame ka seda, et koostöö prantslastega läheb siin Eestis edasi. Nii et julgeolekusse me oleme väga tugevasti panustanud ja mitte ainult lootes meie partneritele, vaid panustanud ka ise.

Seesama Riigikogu saal on oma eelmise koosseisuga vastu võtnud selle aasta eelarve, milles ette nähtud kaitseinvesteeringud on läbi aegade kõige suuremad. Ma viitasin oma ettekandes valitsuse vahetusele novembris 2016. Toonane valitsus hakkas veel ekstra panustama kaitseinvesteeringutesse, eraldades selleks igal aastal 20 miljonit.

Ma arvan, et need on kõik väga olulised ja väga õiged sammud. Julgeolek on teema, mida käsitledes minu arvates ei saa lühidalt vastata, siin tulebki sellele pikemalt otsa vaadata. Me oleme valitsuses tõsiselt arutanud välismissioonidel osalemist ja ma väga loodan, et Riigikogu toetab Eesti aktiivset panustamist väljaspool Eestit koos meie liitlastega, olgu see Afganistanis, olgu see Malis. Nii et küsimus julgeolekust on kindlasti väga õigustatult tõstatatud, ainult see meelevaldne panek kaalukausile ida *versus* lääs – ärme vastandame neid!

10:43 Esimees Henn Põlluaas

Aitäh! Järgmine küsimus, Taavi Rõivas, palun!

10:43 Taavi Rõivas

Aitäh! Repliigi korras olgu öeldud, et riigikaitsekulud protsendina SKP-st on siiski viimastel aastatel olulisel määral vähenenud, võrreldes näiteks 2016. aasta tasemega. Aga mõne aasta eest kirjutas Madeleine Albright raamatu "Fašism. Hoiatus" ja sugugi mitte ainult Hitleri ja Mussolini ajast, ta toob väga palju näiteid ka tänapäevast. Seda raamatut lugenud inimestel on küllap hetkega selge, miks enamik Euroopa poliitikuid teeb kõik selleks, et äärmuslus ei pääseks enam kunagi valitsevaks ideoloogiaks. Kaja Kallas kinkis sulle ametisse astumise päeval selle raamatu eestikeelse tõlke. Minu esimene küsimus sulle on väga lihtne: kas sa oled selle raamatu läbi lugenud? Ja kuna sa tsiteerisid Lennart Merit, siis küllap sa oled kuulnud ka seda Lennart Meri tsitaati: "See kujutlus, et Stalinite ja Hitlerite aeg on möödas, on ohtlik."

10:44 Peaminister Jüri Ratas

Aitäh! Vastus küsimusele: ei, ma ei ole seda raamatut läbi lugenud.

10:44 Esimees Henn Põlluaas

Aitäh! Kristen Michal, palun!

10:44 Kristen Michal

Aitäh! Hea härra Ratas! Pole just suur saladus, et Keskerakonna ja EKRE valitsus sündis Keskerakonna ühe mõjukaima liikme Mihhail Kõlvarti toel ja püsib täpselt nii kaua, kui see talle ja tema meeskonnale sobib. Selle põhjuse on ta ka ise välja öelnud. Ta ütles tänavu 4. juunil Krimmi-meelses Baltnewsis sellised laused: "Kõige olulisemaks faktoriks kujuneski selge arusaam sellest, et see oli ainus võimalus säilitada Eestis venekeelne haridus. Ma rõhutan: ainus!" Minu küsimus on: kas Kõlvart räägib tõtt, et kokkulepe venekeelse hariduse säilitamiseks on olemas? Millised on Keskerakonna ja valitsuse plaanid selles osas?

10:45 Peaminister Jüri Ratas

Aitäh! Ma just mõtlesin, miks te Kõlvarti nii esile toote. Te teete Tallinna Linnavolikogus minu meelest häid asju. Teil oli tõsine diskussioon lipu toomisest volikogu saali, seda vedasid nii Kõlvart kui ka Michal. Ja saitegi tehtud – näete, lipp on Tallinna volikogu saalis. Aga praegune koalitsioon on kolme partneriga koalitsioon, kuhu kuuluvad Eesti Konservatiivne Rahvaerakond, Isamaa erakond ja Keskerakond. Kui rääkida keelepoliitikast ja hariduspoliitikast, siis need teemad on minu meelest selle koalitsiooni jaoks olnud hästi olulised, prioriteetsed. Ma arvan, et läbirääkimistel me küll ei pühendanud sellele kõige rohkem aega, aga oleme sellega tegelenud esimese kolme-nelja kuu jooksul. Eks see ole kantud kõigi kolme partneri soovist, et me soovime, et eesti keele õpetus Eestis paraneks iga päev, me panustame sellesse kõvasti. Ja mitte ainult. Meie sammud ei ole seotud ainult gümnaasiumiga, meie sammud on seotud ka põhikooliga, lasteaiaga. Seesama uuring, mille ma oma ettekandes välja tõin ja kus Riigikontroll ütles, et meie täiskasvanute eesti keele õppes on probleeme. Ma arvan, et see on teema, mille haridus- ja teadusminister toob koos teiste ministritega – sest see valdkond puudutab viit ministeeriumi – lähiajal kabinetti, et me seda arutaks. Nii et see on ühine soov, et muud keelt või teist

keelt kõnelevad lapsed saaksid palju kvaliteetsemat, intensiivsemat eesti keele õpet, seejuures nii, et neilt midagi ära ei võetaks. See on tõesti olnud selle koalitsiooni sisuline soov.

10:47 Esimees Henn Põlluaas

Suur tänu! Heljo Pikhof, palun!

10:47 Heljo Pikhof

Aitäh! Austatud peaminister! Teie peamine partner koalitsioonis nimetas hiljaaegu laulvat revolutsiooni massihüsteeriaks, solvates sellega sadu tuhandeid inimesi üle Eestimaa, kes andsid oma panuse meie veretusse vabanemisse. See, et ta jätkab valitsuskabineti liikmena, tõendab, et teie teine valitsus ei vastandu sellisele lähenemisele. Miks? Mis meil toimub?

10:47 Peaminister Jüri Ratas

Aitäh teile selle küsimuse eest! Ma saan aru, et on justkui kerge öelda, kes on peamine või mittepeamine partner. Aga kolm partnerit on valitsuskoalitsioonis. See intervjuu, millest te räägite – kõigepealt on ju üldine arusaam, et laulev revolutsioon Eestis oli midagi väga erakordset, midagi väga unikaalset, kus oli ülisuur Eesti inimeste toetus, pühendumine. Kogu see proaktiivne tegutsemine erinevatel üritustel, olgu need öölaulupeod, olgu need külade koosolekud rahvamajades. Paslik oli nädalapäevad tagasi ka siin Riigikogu kõnetoolis meenutada 30 aasta möödumist Balti ketist. Rääkides sellest intervjuust – eks me soovime alati lugeda vastuseid, mille puhul tundub, et nüüd on poliitilise rünnaku koht. Jutt on intervjuust, mis tehti siseminister Mart Helmega ja kus ta järgmistele küsimustele vastates loomulikult selle väite või isegi selle küsimuse ümber lükkas. Ja peale seda EKRE ju ütles välja ka sotsiaalmeedias, et ta ei ole kunagi nii mõelnud. Ja seda ütles ka – see oli kas järgmisel või ülejärgmisel päeval või, ütleme, järgmisel valitsuse pressikonverentsil Stenbocki majas – rahandusminister Martin Helme. Nii et nendel sõnadel ei ole alust ja see ei ole olnud kunagi siseministri mõte.

10:49 Esimees Henn Põlluaas

Toomas Kivimägi, palun!

10:49 Toomas Kivimägi

Härra Jüri Ratas! Sinu juhitava valitsuse läbivaid jooni, paraku negatiivseid, on elamine tuleviku arvel. Ja seda ajal, kus maksulaekumised on tänu ettevõtjatele ja majanduskonjunktuurile läbi aegade ühed kõige suuremad. Üks markantne näide on kavandatav teise pensionisamba lammutamine. See ei ole reform, see on vandalism. Ja seda ei ütle mitte mina opositsioonisaadikuna, seda ütles seitse aastat Eesti Panka juhtinud härra Ardo Hansson. Ta lisas: see reform on väga valus just vaesematele inimestele. Miks sa, Jüri, pistad käe tulevaste pensionäride taskusse? Selle tulemusena nende pension väheneb tulevikus ca kolmandiku võrra.

10:50 Peaminister Jüri Ratas

Aitäh teile! Kõigepealt majandusnäitajatest. Jah, majandusnäitajad on täna tõesti head. Esimene kvartal oli meil majanduskasv 4,5%, teine kvartal on minu teada umbes 3,6% SKP-st. Kui rääkida teisest pensionisambast, siis ma sageli mõtlen, et just teie koduerakond on ju alati rääkinud vabadusest ja sellest, et inimesed peavad saama ise otsustada, et inimesed ise on kõige paremad otsustajad. Võtame suurepärase tulumaksuvaba miinimumi reformi – 500 eurot –, mis leidis alguses teie erakonnalt päris palju kriitikat. Aga nüüd te olete, ma usun, aru saanud, et see oli hea ja õige asi. Me nägime tegelikult seda, kui palju inimesi õigesti arvestas ja prognoosis oma tulusid pigem konservatiivselt, kui tulumaksuvaba miinimumi kirja pani. Toona väideti kangesti – ma mäletan debatti enne Riigikogu valimisi –, et see suurendab ümbrikupalga osakaalu ühiskonnas. Mõni aeg tagasi aga tuli välja uudis, et see hoopis on vähendanud seda osakaalu.

Nüüd, see teine pensionisammas. Te ütlete, et me lõhume seda. Ma ütlen, et see muutub vabatahtlikuks. Iga inimene saab ise otsustada a) kas ta jätkab seal osalemist või b) astub sealt välja. Ja me oleme ette näinud ka selle, et teatud perioodi tagant saab oma otsust muuta. Kümne aasta tagant saab otsustada, kas uuesti sisse astuda või uuesti välja astuda. Minu meelest peaks see andma

inimestele rohkem vabadust, rohkem võimalust otsustada, kuidas nad oma sääste soovivad kasutada. Kindlasti peab teise pensionisamba vabatahtlikuks muutmine koos käima esimese pensionisamba peale vaatamisega. Me ei saa ju kuidagi ignoreerida seda, et üle 50% meie eakatest elab suhtelises vaesuses. Kindlasti peame esimesse pensionisambasse siis rohkem panustama. Aga ma kuidagi ei nõustu sellega, et see on, ma ei tea, kuritegelik plaan või et see sammas lõhutakse ära. Ei lõhuta! Need, kes soovivad, saavad jätkata. Need, kes soovivad, saavad oma sääste teisiti kasutada, näiteks investeerida oma raha, nii nagu nad õigeks peavad. Nii et ma arvan, et ühiskonda enama paindlikkuse toomine on õige samm. Kindlasti valitsus läheb sellega edasi. Ja ma palun ka tõsisemaid arutelusid siin Riigikogus selle aasta sügisel, et seda seaduseelnõu arutada ja teha hea otsus.

10:53 Esimees Henn Põlluaas

Urve Tiidus, palun!

10:53 Urve Tiidus

Aitäh! Lugupeetud Jüri Ratas! Topelt ei kärise. Öeldakse, et praeguse valitsuse kõige kiireloomulisem ettevõtmine on teise pensionisamba reformimine, mida – nagu siin juba märgiti – kutsutakse ka lõhkumiseks või lammutamiseks. Selle protsessi tempo on nii kõrgeks aetud, et mingeid põhjalikke mõjuhindanguid ega ekspertiisi pole olnud aega teha, ometi nõuab seda seadus ja eelkõige terve mõistus. Minu küsimus on selline. Kunagi, kui te olete juba vanem mees ja peate järeltulevale põlvele vastama, mis asja te selle teise sambaga tegite sel ajal, kui te olite peaminister, mida te siis vastate? Kas selle taga on koalitsiooni ehk härra Seederi sund, mõtteviisi muutus, rahapuudus, lühinägelikkus, mis ei lase näha mõju tulevaste pensionäride kindlustundele, või lihtsalt poliitiline avantüür? Suur tänu ette!

10:54 Peaminister Jüri Ratas

Aitäh! Kõigepealt kaks asja. Esiteks see kiirus, mida te märkisite. Vastab tõele, et sellel valitsusel ja koalitsioonil ongi heas mõttes kiire. Neid asju, mida tuleb üle Eestimaa lahendada, on väga palju. Ega siin ei saa niisama, käed rüpes, istuda. Tegutseda tuleb! Ja seda valitsus ongi selle saja päeva jooksul näidanud. Ma ju tõin teile välja kas või suured investeeringud, eks ju. Kui palju on olnud vaidlust rahvusraamatukogu ümber, kas tuleb remont või ei tule. Rahvusringhääling – te teate teleinimesena kindlasti palju paremini nende stuudiote seis. Nii et see valitsus ongi astunud väga suuri ja põhimõttelisi samme. Eile meil oli väga sisuline ja huvitav arutelu Piusal. Me rääkisime idapiiri väljaehitamisest. Taas tegime väga konkreetse ja selge otsuse, kuidas sellega edasi minna. Teiseks, te andsite mulle valikvastused, väga austatud Riigikogu liige, ja kõik valikvastused olid negatiivsed. Mõnikord antakse valikvastustes ka variant "muu", mille korral sa saad mida tahes kirjutada, aga teil olid kõik ainult halvad vastused. Eks ma vastan sellele tulevikus nii, nagu ma vastasin eelmisele küsimusele: see on inimeste enda otsus. On inimeste enda otsus, mida nad teevad oma säästudega või mida nad teevad teise sambaga. Ma tean, et üks väga lugupeetud Eesti inimene, kes hetkel töötab minu teada Brüsselis, on öelnud, et tema kohe lõpetab teise pensionisamba ja tahab kohe selle raha kätte saada. Muidugi ma ei tea, palju tal seal eurosid on – kümneid või sadu või tuhandeid. Mina olen öelnud jälle vastupidi, et ma tahan jätkata. Jutt on Andrus Ansipist, tema ütles, et ta võtab kohe selle raha välja. Võib-olla tal on vaja võtta, võib-olla on tal mingi asi, mis on vaja korda ajada, võib-olla ta tahab seda raha teistmoodi investeerida, on leidnud veel palju nupukama, innovaatilisema viisi. Ärme selle pärast küll pahanda inimestega! Mina arvangi, et inimesed saavad suurema vabaduse oma otsuseid teha. Ma varem ütlesin härra Kivimäele vastates, et seoses 500 euro suuruse tulumaksuvaba miinimumi väga positiivse algatusega teevad Eesti inimesed tegelikult väga, ma ütleks, konservatiivseid, läbimõeldud ja tasakaalukaid rahasse puutuvaid otsuseid. Seda on näidanud see, kuidas inimesed prognoosisid oma sissetulekuid. 90% inimestest, kui ma ei eksi, prognoosis õigesti, väga väike osa läks tegelikult oma prognoosiga alt.

10:57 Esimees Henn Põlluaas

Aitäh! Järgmisena Kalle Laanet, palun!

10:57 Kalle Laanet

Aitäh! Austatud Jüri Ratas! Politsei- ja Piirivalveameti peadirektori nimetab ametisse ja vabastab ametist Vabariigi Valitsus. Vabariigi Valitsust juhite teie, Jüri Ratas. Novembrikuus tähistab Eesti politsei oma 101. sünnipäeva. Kas peale seda jätkab oma ametis ka Elmar Vaher või mitte?

10:57 Peaminister Jüri Ratas

Aitäh! No ma saan aru, et see on säärane selgeltnägijale esitatud küsimus. Ma ei ole selgeltnägija. Aga kõik see, mis te ütlesite, on õige. Loomulikult, Vabariigi Valitsus nimetab ja vabastab ametist PPA peadirektori. Mul ei ole tänaseni ühtegi sisulist tõendit, et ta on rikkunud seadust või esitanud vabatahtlikult lahkumisavalduse, mida inimene võib alati teha. Kui te küsite, kas jätkub tavaolukord või normaalne olukord, siis ma vastan, et loomulikult ta jätkab oma ametis. Aga kui ta ühel hetkel tuleb ise avaldusega või juhtub midagi muud, siis ... Ma ei saa teile sajabrotsendilise kindlusega midagi kinnitada. Aga tavaolukorras, mõistliku lähenemise korral loomulikult jätkab.

10:58 Esimees Henn Pöllumaas

Vilja Toomast, palun! Vabandust, hüppasin üle! Liina Kersna, palun!

10:58 Liina Kersna

Aitäh! Te rääkisite meile täna taas hooliva ja sidusa ühiskonna loomisest kõigi jaoks. Mis te arvate, kas naistearstid, lastekaitsjad, ajakirjanikud, teadlased, Tallinna Ülikooli vilistlased, politseiametnikud – kas nemad tunnevad ka, et nad kuuluvad Eestis nende kõigi hulka, kes väärivad hoolivat suhtumist? Tuletan meelde, et kõiki neid ühiskonnagruppe on teie juhitud valitsuse tasandil ebaõiglaselt ja väga ebaviisakalt solvatud.

10:59 Peaminister Jüri Ratas

Aitäh! Muidugi kuuluvad nad nende kõigi hulka – absoluutselt, sajabrotsendiliselt. Kui me ütleme midagi valesti või teeme midagi valesti, siis see ei tähenda seda, et nüüd kohe see grupp, ma ei tea, näiteks Tallinna Ülikool lõigatakse välja. Ei lõigata! Vastupidi! Siis tuleb parandada oma öeldut ja edasi minna. Loomulikult kuuluvad! Igal juhul kuuluvad ja ma arvan, et me koos teiega püüame ehitada sellist ühiskonda, et kõik tunneksid siin, et see on meie Eesti. Teist Eestit meil ju ei ole kuskilt võtta.

11:00 Esimees Henn Pöllumaas

Suur tänu! Ja nüüd on Vilja Toomastil võimalus küsimus esitada.

11:00 Vilja Toomast

Täna! Härra Ratas! Ma küll riskin sellega, et te taas mind enne vastuse juurde jõudmist mõnitate, aga üks teema teeb mulle väga haiget. Heljo Pikhof juba puudutas seda, aga ma ei saanud vastust, kuidas te tegelikult sellesse suhtute. Las see teie koalitsioonipartner neomats Mart Helme kasvatab oma pulle edasi, see selleks. Aga veel rohkem tegi mulle haiget see, kuidas teie sellele reageerisite. Te ütlesite, et no nii ei tohi olla, see on lubamatu. Ja see oli kõik. See teie vastus tuletas mulle meelde, et 1991. aasta 19. augusti õhtul olin mina äsja – õigemini mitte äsja, natuke aega tagasi – saanud 29-aastaseks ja minu tütar ei olnud veel kümnekuunegi. Ja ma sõitsin kaatriga Soomest Eestisse läbi Nõukogude sõjalaevu täis oleva lahe ja ma ei tundnud hirmu, sest ma teadsin, et ma pean tulema, sest teisiti ei saa, sest Eestil on võimalus vabaks saada. Ja ma saan ...

11:01 Esimees Henn Pöllumaas

Palun küsimus!

11:01 Vilja Toomast

Ja nii käitusid väga paljud teised Eesti inimesed, kes ei tundnud hirmu ja tegid oma valikud. Öelge mulle nüüd, Jüri Ratas, miks te lasete oma valitsusel haiget teha sadadele tuhandetele inimestele, kes Eesti vabaks võitlesid, kartmata selle eest riskida vajadusel ka oma eluga.

11:01 Esimees Henn Pöllumaas

Hoiame palun ajakavast kinni! Üks minut on aega küsimuse esitamiseks.

11:01 Vilja Toomast

Miks te lasete haiget teha?

11:01 Peaminister Jüri Ratas

Aitäh teile! Mul kindlasti ei ole kunagi olnud mõttes kedagi halvustada või mõnitada. Ma kindlasti ei ole seda kunagi teinud meelega. Ma arvan, et te astusite nendel tundidel ja nendel päevadel väga olulisi samme Eesti tuleviku jaoks. Ma tõesti arvan seda. Ja ma arvan, et nii teie kui ka minu kõrval, kes ma olin siis poiss, olid väga paljud eestlased ja teised eestimaalased. Ja see oligi, nagu ma eelnevalt ütlesin, midagi unikaalset ja kordumatut.

Nüüd, te ütlesite, et olete solvunud või pahane minu käitumise peale või minu reaktsiooni peale. Ma juba ütlesin üheselt välja ja ütlen ka siin, et minu arvates see oli väga suur asi, mida Eesti inimesed üheskoos tegid – me nimetame seda laulvaks revolutsiooniks. Seda tehti loomulikult siin saalis, toonases Ülemnõukogus, aga tehti ka väljaspool seda saali. Olid erinevad liikumised, erinevad kongressid, aga püüti tegelikult saavutada üht: Eesti iseseisvust. Ja ma veel kord ütlen, et siseminister selles intervjuus järgnenud küsimustele vastates enam ei rääkinud laulvast revolutsioonist kui massihüsteeriast. Vastupidi, selle erakonna valitsusliikmed ütlesid, et nad igal juhul peavad laulvat revolutsiooni väga oluliseks. Arvan, et sellest me peamegi lähtuma.

11:03 Esimees Henn Põlluaas

Andres Sutt, palun!

11:03 Andres Sutt

Aitäh! Hea Jüri Ratas, ma jätkan teise samba teemal. Te rääkisite sellest, et on oluline, et inimestel oleks rohkem vabadust, õigust ise otsustada. Keskne element selles pensionidebatis on teise samba raha laialijagamine või võimalus seda teha. Vabadusega, mida ma kahe käega toetan, kaasneb alati rahanduslik vastutus ja vastutustunne. Te olete juba valmis disaininud mõtted, kuidas kõike võiks teha. See on saanud väga kriitilisi hinnanguid ekspertidelt – ka Eesti Pangalt, Rahvusvaheliselt Valuutafondilt, täna lisandusid ettevõtjad. Mul on hästi lihtne küsimus: milliseid mõjuanalüüse te selle reformi kavandamisel olete kasutanud ja kust neid mõjuanalüüse saaks lugeda?

11:04 Peaminister Jüri Ratas

Aitäh teile! Vaat kui huvitav: ühelt poolt te peate mõne tunni pärast otsustama minu umbusaldamise üle, sest see valitsus midagi ei tee. Ma kuulasin teie esimehe kõnet: mitte midagi ei toimu või toimuvad ainult pahad asjad. Kui ma seda kõnet kuulsin, hakkasin mõtlema, mis riiki ta kirjeldab, ega ei suutnudki välja mõelda. Nüüd teie ütlete, et valitsus tegutseb. See on ju vastandlik: kumba me siis teeme, kas me teeme otsuseid või me ei tee midagi? Minu meelest läheb teil siin mõttelõng segi. Te küsite mõjuanalüüse. Eks küsimus ole ühelt poolt selles, kui palju teoreetiliselt on neid inimesi, kellel täna teine samm on, ja kui palju sealt võiks inimesi väljuda. Kindlasti tuleb nii palju kui võimalik analüüsida ka majanduslikke näitajaid, fiskaalseid näitajaid. Aga selge on ka see, et teha sellised mõjuanalüüsid, ma ei tea, perspektiivis 20, 25 või 30 aastat – see on üsna keeruline, kui mitte võimatu. Te ise ka muigate, rahandusinimesena te teate seda hästi. Peamiselt tegeleb nende analüüsidega praegu kaks ministeeriumi: Sotsiaalministeerium ja Rahandusministeerium. Ma olen täiesti veendunud, et kohe, kui neil saavad need asjad lõplikult valmis, nad jagavad neid nii teie kui Eesti avalikkusega.

11:06 Esimees Henn Põlluaas

Hanno Pevkur, palun!

11:06 Hanno Pevkur

Aitäh! Hea peaminister, hea Jüri! Ma olen natukene mures meie julgeolekukeskkonna pärast, tahaks sinuga natukene seda arutada. Kuidas me sinu arvates peaksime edasi liikuma? Näiteks Vabariigi Valitsuse pressikonverentsil tänavu 13. juunil sa ütlesid koos justiitsministriga selgelt välja, et te toetate Lavly Perlingu jätkamist riigi peaprokurörina. Täna me kuulsime siin sinu toetamise miitingul

parlamendi ees Peeter Ernitsa suust, et Lavly Perling kindlasti ei jätka peaprokurörina. Samamoodi, kui oli probleem Elmar Vaheriga, siis sa ütlesid, et Vaher ja Helme kohtuvad kolmapäeval. Helme selle peale vilistas ja ütles, et ma kohtun siis, kui mul aega on – ma kohtun neljapäeval. Ja sina läksid Helmete juurde, mitte nemad ei tulnud sinu juurde. Kaua sa veel kannatad ja jaksad elada olukorras, kus Helmed ja EKRE sulle ette dikteerivad, mida sa tegema pead?

11:07 Peaminister Jüri Ratas

Aitäh selle väga asjaliku ja hea küsimuse eest! Ma vastasin sellele oma ettekandes, minu meelest see oli eelviimane lause. Aga võin selle igal juhul uuesti ette lugeda. Ma seisan ka täna väga selgelt märgitud põhimõtete eest ning kinnitan kõigile Eestimaa inimestele, et olen nõus jätkama nende nimel kannatlikult tööd. Aga tuleme siis viilude kaupa kõigi nende väidete juurde, mis, hea Hanno, sinu küsimuses olid.

Sa ütled, et sa muretsed Eesti julgeoleku pärast, täpsemalt natukene muretsed. See on hea, et sa natukene muretsed, palju polegi vaja muretseda, sest asjad liiguvad õiges suunas ja heal teel. Mis meil siis on? Ma ei hakka kordama, mida ma siin eelnevalt rääkisin, aga ma arvan, et me kindlasti peame panustama ka sellesse, et ajateenistusse tuleks rohkem noori. Valituskabinet sai mõni aeg tagasi Kaitseministeeriumilt sellekohase ülevaate. On näha, et väike kasv on olemas. Teatavasti me muutsime teatud tervisenõudeid, et ajateenistusse tuleks rohkem noori. Ma arvan, et see on hea, see on positiivne. Minu meelest on hoogustunud igasugused ühisõppused, eriti sellel suvel – brittide õppused siin ja meie teiste liitlaste õppused. See näitab, et Eestit usaldatakse. See ausalt öeldes maalib Eestist hoopis teise pildi, kui siin mõned küsijad on maalinud. See maalib sellise pildi, et meid usaldatakse, meiega tahetakse koostööd teha.

Kindlasti saab väga huvitav olema 3.–4. detsembril Londonis toimuv NATO tippkohtumine, mis on väga põhimõtteline kokkusaamine. See on meie julgeolekuga väga tugevasti seotud, me ei saa sellest faktist üle ega ümber. See, et me saame 2019. aasta lõpus välja öelda, et nüüd on rohkem kui 2017. aastal neid riike, kes panustavad vähemalt 2%, on väga hea. Mul on mitu kohtumist olnud NATO peasekretäriaga. Ka tema on palunud, et Eesti jagaks oma positiivset kogemust, kutsuks riike üles rohkem panustama. Me näeme, et Balti riigid – Läti, Leedu, Eesti – kõik panustavad üle 2%. See on minu meelest väga hea ja annab meile kindlustunde. Kaitsevägi, Kaitseliit – ma näen, et need arenevad iga päev ja heas suunas. Nüüd, riigi peaprokurör, kelle kohta sa küsisid. Temal saab ametiaeg läbi. Vastavalt seadusele esitab riigi peaprokuröri kandidaadi valitsusele justiitsminister. Kindlasti ta teeb seda sügisperioodil, püüdes leida parima lahenduse selle ametikoha täitmiseks.

Sulle tegi muret ka see, miks mina läksin Martin Helme suvilasse. Põhjus on väga lihtne: Keskerakonnal olid suvepäevad Varemurrus. Me oleme tõesti, ilma naljata, selline erakond, kes toetab looduslähedast, keskkonnahoidlikku mõtlemist. Ja miks me oleks pidanud autodega vutama sealt Varemurrult, ma ei tea, Stenbocki majja, kui ma sain minna saja meetri kaugusele, et kohtuda Martin ja Mart Helmega? Muidugi ma läksin sinna ja kohtusin seal nendega, mitte ei vuranud üle saja kilomeetri ühest kohast teise.

Ja siis sa pahandad selle pärast, miks siseminister ja Elmar Vaher kohtusid neljapäeval ja mitte kolmapäeval. Asi oli ju põhimõtte, Hanno, et kui Mart Helme puhkus lõpeb, siis ta kohtub Vaheriga võimalikult ruttu. Ju nad ei saanud aegu kokku lepitud. Ma tõesti ei oska sulle öelda, miks nad kohtusid neljapäeval, mitte kolmapäeval. Kokkuvõttes oli ju hea kohtumine, nad käisid koos piiril. Ja eile olime koos ühes toas, koostöö sujub.

11:11 Esimees Henn Põlluaas

Aitäh! Ants, Laaneots, palun!

11:11 Ants Laaneots

Aitäh! Lugupeetud peaminister! Vaevalt saanud ministriks, rikkus Martin Helme Eestit euroliidus esindades oma mandaati, mille olid talle kaasa andnud valitsus ja Riigikogu. Ta jäi Euroopas oma soovidega üksi. Te ütlesite hiljem, et minister tegi protseduurilise vea. Ainult! Martin Helme staarihaigust ministrina töötades demonstreerib tema räuskamine Välisministeeriumi teeneka ametniku Matti Maasika peale. Tsiteerin: "Kes sa selline enda arvates oled? Sellise riigivalitsemise

lõpetamiseks me olemegi." Nad tahavad lõpetada riiki. Martin Helme ebakompetentsust riigi valitsemisel ilmestas ka tema n-ö sõjakäik Siseministeeriumi, kus ta esitas lahkumisnõude Politsei- ja Piirivalveameti peadirektorile, omamata selleks mingeid volitusi ega juriidilist õigust.

11:12 Esimees Henn Põlluaas

Palun küsimus!

11:12 Ants Laaneots

On rahvusvaheline tava, et end või riiki kompromiteerinud minister lahkub ametist kas ise või peaministri nõudel. Te silusite kõik ära, tehes näo, et midagi pole juhtunud ...

11:12 Esimees Henn Põlluaas

Küsimus, palun! Aeg on läbi!

11:12 Ants Laaneots

Küsimus: kuidas te kommenteerite oma käitumist ja otsuseid, ütleme nii, ebakompetentsete ministrite valikul ja korralekutsumisel?

11:13 Peaminister Jüri Ratas

No ma tänan! Ma tänan selle väga tõsise küsimuse eest! Proovin siis hakata sellele vastama. Kõigepealt oli küsimus Euroopa Liidu Nõukogus toimunud ja rahandusministri hääletamises seal. Tõsi on, et see ongi natukene keeruline, kuidas me need asjad oma riigis oleme kokku leppinud. Hetkel on nii, et minu enda kogemus ütleb, et on olnud teatud Euroopa Ülemkogu istungid, kus ülemkogu läheb Eesti positsioonist kõrvale. Meie soov on olnud kogu aeg püüda leida konsensust. Põhimõtteliselt on kord selline, et tuleb rääkida – praegu ma toon peaministri näite – valdkonnaministriga ja Euroopa Liidu asjade komisjoni esimehega. Kui sealt saab *dobro*, siis põhimõtteliselt võib öelda, et siis võib minna ELAK-i otsusest mööda, aga tuleb minna võimalikult kiiresti Euroopa Liidu asjade komisjoni ja seda põhjendada. Mul on olnud üks selline juhtum, aga me ei läinud tookord mööda. Meie keskustelust selgus, et me ei võta teist positsiooni kui ELAK. Seekord ma ütlesin kohe, et me jääme oma positsiooni juurde, ja saatsin ka vastava kirja. Martiniga me rääkisime sellest.

Ma arvan, et tegelikult see juhtum läheb sellesse ritta, millest ma juba rääkisin: kõik see ongi keeruline, kui sa tuled opositsioonist koalitsiooni ja otse valitsusse. Brüsselis on nõukogu kohtumised, istumised. Kogu seda protseduurikat esimesest päevast täiesti selgeks saada ongi keeruline, on olnud ka mulle. Loomulikult oleks pidanud helistama, konsulteerima. See jäi ära. Aga üldse, ega see ei ole mingi halb asi, et me mõnikord peame neid positsioone üle käima. Aga jah, tõsi on, et tuleks kas valdkonnaministri või peaministriga teha see vestlus. Ja minu meelest tuleks ka Euroopa Liidu asjade komisjoni esimehe käest saada see *dobro* ja võimalikult kiiresti peale seda tulla Euroopa Liidu asjade komisjoni. See oli siis see küsimus.

Te nimetasite veel erinevaid teemasid. Ma tahan teile öelda, härra Laaneots: ärge muretsege, koalitsioon on tõine. Koalitsioon on tõine, seisab Eesti ühiskonna eest, Eesti inimeste eest. Nagu ma ütlesin, koalitsioon seisab selle eest, et rohkem tähelepanu pöörata ka diasporaale Eestist väljaspool, et tuleksid Eesti inimesed siia tagasi, et meid seoks nendega tugevamad ühendused, tugevamad sillad. Nii et minu meelest hetkel lähevad asjad päris hästi. Koalitsioon suudab teha ka keerukaid otsuseid. Ma toon taas näiteks eilse piirikülastuse. Ikkagi, ütleme nii, oma silm on kuningas. Me tahtsime näha, mis piiril toimub, ja peale seda otsuseid langetada.

11:16 Esimees Henn Põlluaas

Siim Kallas, palun!

11:16 Siim Kallas

Härra Ratas! Eile – või oli see üleeile – tuli rahandusminister Martin Helme avalikkuse ette väga huvitava ettepanekuga ehitada neljarealist maanteed, kaasates erakapitali tuntud *public-private partnership*

mudeliga, mille kasutamisel on väga erinevaid kogemusi. Ka Tallinnas on kogemusi, mujal Euroopas on kogemusi. Mõned on õnnestunud, mõned ei ole õnnestunud. Esiteks: kas te olete selle ettepanekuga kursis ja kui olete, siis kas see tähendab näiteks ka tasuliste maanteede tekkimist?

11:16 Peaminister Jüri Ratas

Aitäh, austatud Siim Kallas! Kõigepealt, mul on kahju, et ma ei näinud teid, kui me endiste peaministritega Stenbockis kokku saime. Te ei saanud kahjuks tulla. Väga kurb, paljud teie ametikaaslased ootasid teid. Oli taas väga huvitav vestlus.

Nüüd see PPP. Ma olen sellega, mis te ütlesite, täiesti nõus. Mõned on õnnestunud ja mõned ei ole õnnestunud. Me näeme, et Eestis on olnud väga vähe PPP-projekte. Noh, on koolid, nagu te ütlesite, Tallinnas. Ma mäletan ise, toona oli mul au selles omavalitsuses töötada, ja kui me seda otsust aastail 2005 ja 2006 esimeste koolide puhul kaalusime, siis oli nii, et kaalukaussidel olid ühel pool aeg ja teisel pool kulu maksumaksjale. Ja kulu maksumaksjale on PPP puhul reeglina alati suurem kui siis, kui riik hakkaks ise tegema. Aga teine komponent kaalukaussil on aeg. Kindlasti teie kõrval istuv volikogu liige härra Michal teab Tallinna asju paremini, aga teine otsus oleks tähendanud seda, et nende koolide kordategemiseks oleks kulunud, ma ei tea, üle poole sajandi. No ei ole meil aega seda oodata. Nii et toona sai valitud see PPP. Need koolid said korda ja mina arvan, et see oli laste, lastevanemate ja koolikeskkonna seisukohast õige otsus.

Kui te küsite, kas ma olen kursis Martin Helme mõttega rakendada PPP-d neljarealiste teede ehitamiseks, siis jah, ka eile me sellest rääkisime. Kui te tahate teada, kas see tähendab, et teed muutuvad nüüd tasuliseks, siis vastan, et nii detailseid vestlusi me pidanud ei ole. Aga ma pean oluliseks neid vestlusi pidada. Selge on, et ka rahandusministri soov on, et me ei ehitaks meie põhimagistraale Tallinn–Narva, Tallinn–Pärnu – no seesama Via Baltica, me oleme sellest rääkinud 30 aastat – ja Tallinn–Tartu veel 30 aastat. See tempo peaks olema kiirem. See ei saa käia, ma arvan, kümme korda kiiremini kui 30 aastat, aga võib-olla kolm korda kiiremini saaks küll valmis. Paraku on tee-ehtusfirmadel teatud kapatsiteet, teatud mahud, mida nad suudavad realiseerida.

Nii et ma arvan, et seda võiks igal juhul kaaluda. Ma olen seda kindlasti valmis arutama, aga täna ei saa vastata, kas teed lähevad tasuliseks, kas tuleb kõrvale teine tee, kui suures osas, kui see PPP tuleb, teed kattuvad. Kindlasti tekivad omandiküsimused, kelle bilanssi hakkavad teed kuuluma. Need arutelud tuleb kõik maha pidada. Selleks me oleme valmis, aga ma arvan, et see on üks alternatiiv nende ühenduste kiiremaks ehitamiseks.

11:19 Esimees Henn Põlluaas

Jaak Juske, palun!

11:20 Jaak Juske

Austatud peaminister! Ma olen pikalt töötanud ühiskonnaõpetuse õpetajana ja rääkinud ikka oma õpilastele ja neile rõhutanud, kui oluline on hoida demokraatlikku ühiskonda, kui oluline on demokraatlikus ühiskonnas, et valitsuse liikmed peaks kinni võimude lahususe ja õigusriigi põhimõttest. Teie juhitava valitsuse kaks ministrit on solvanud peaaegu kõiki Eesti ühiskonnagruppe. Needsamad ministrid on õigusriigi põhimõttega räigelt vastuollu minnes üritanud vallandada politsei juhti. Tahan küsida: mis te arvate, austatud peaminister, millist eeskuju Helmed ja teie valitsus näitavad tänastele noortele, kes kunagi pärast teid hakkavad Eesti riiki juhtima?

11:20 Peaminister Jüri Ratas

Aitäh teile! Ja kindlasti, härra Juske, mitte ainult selle töö eest, mida te olete teinud koolipapana ja ühiskonnaõpetuse õpetajana. Ma ütleks ka, et võib-olla ma teen nüüd kellelegi liiga, aga kui mõelda rahvarohketele Tallinna vanalinna ekskursioonidele, siis võib-olla peale Mart Laari oletegi nüüd vaid teie, kes suudab nii suurt massi haarata. Positiivses mõttes muidugi. No võib-olla Jüri Kuuskemaa ka, ma ei oska öelda. Igatahes see on väga hea töö, mida te Tallinna tutvustades teete. Ja te olete ka pikalt Tallinna asjadega kursis olnud.

Nüüd õigusriigist. Loomulikult, õigusriik oli, on ja jääb. Me peame igal juhul tegema kõik selleks, et õigusriigi alustalad tugevneksid. Kindlasti on selles tähtis roll ka, nagu te ütlesite, koolisüsteemil, haridussüsteemil.

Te tõite jälle selle Politsei- ja Piirivalveameti peadirektori näite. Ma olen ju sellele küsimusele vastanud.

Ma mäletan, et kui mul oli au Riigikogus tööle asuda, siis üks ametnik õpetas mind heade ja tarkade sõnadega: kui seda istungit siin juhatada, siis igal asjal peab olema algus ja lõpp. Kui me nüüd räägime sellest PPA juhtumist, siis no kui kaua see ikkagi käib? Ma saan aru, et te peate seda opositsiooni esindajatena küsima, ja see on õige, aga ma kinnitan teile: ma kaitsen õigusriiki sada protsenti. PPA teema on minu jaoks lõppenud, minister ja PPA juht teevad koostööd, lähevad siseturvalisuse valdkondades edasi. Suured asjad on tulemas: piiri väljaehitamine, PPA all piirivalve tugevdamine, kindlasti piiril olevate inimeste, nn piirivalvurite veel parem õpetus Sisekaitseakadeemias, reservi loomine rasketeks kriisihetkedeks. Nende kõigiga me läheme edasi.

11:22 Esimees Henn Pöllumäe

Aitäh! Aivar Sõerd, palun!

11:22 Aivar Sõerd

Aitäh! Austatud Jüri Ratas! Te olete kolm aastat olnud peaminister ja majanduses on olnud sellel ajal helged ajad. Aga eelarve on miinuses, nagu teie ütlete, allpool nullnivood, ükskõik mis positsioonist vaadata. Kui te siin esimestel aastatel alustasite, siis te ütlesite, et eelarve võib miinusesse lasta, põhjendasite seda investeeringutega. Te töötasite välja riikliku investeeringute programmi ja seal oli kolm komponenti: mõned olid veel, aga põhilised olid Tallinna linnahall, Haapsalu raudtee ja riiklik üürielamute programm. Eelarve on miinuses, see on tehtud, aga investeeringute programmiga on asjad kehvad. Järgmisel aastal möödub neli aastat, aga linnahallile pole tehtud isegi PPP-projekti. Haapsalu raudteest on valminud kolme aastaga ainult viis kilomeetrit, riiklik üürielamute programm on varjusurmas. Ma küsin teie käest: kas me järgmisel aastal näeme, et linnahalli objektile algab ehitustegevus sinna konverentsikeskuse rajamiseks? Ja mitu kilomeetrit Haapsalu raudteed järgmisel aastal valmib?

11:23 Peaminister Jüri Ratas

Kõigepealt, ma ei tea – eks me kõik oleme inimesed ja, härra Sõerd, mul on hea meel peale Riigikogu istungite vahelist aega taas siin teiega kohtuda. Te olete positiivne, heas toonuses, naerate, ma püüan vastu naeratada. Tulebki rohkem vastu naeratada. Nii et see on tore. Minu meelest on tore, et te hoiate kogu aeg mind ja kogu valitsust heas mõttes kõie otsas või pinges, viidates olulistele teemadele, mis teil südamel on. Ma tahan öelda, et teist on opositsioonis saanud vaat et üks kõige suuremaid selle valitsuse toetajaid ja partnereid. Ma arvan seda, et linnahalliga tuleb palju kiiremini edasi minna. Teie teate seda hästi, olles olnud tegev ka ettevõtluses, hotellindussektoris. Te teate, kui oluline on turistide toomine Eestisse ja see, et me saaksime korraliku konverentsi- ja kontserdikeskuse. Ma tegelikult arvan, härra Sõerd, et me võiksime mõelda veel ühe linnahalli funktsiooni üle. Me ei ole seda otsustanud, aga ma tean, et ühiskonnas sellest räägitakse, et vahest võiks linnahallis etendada ka oopereid. See on üks teema, mida võiks koos teiega arutada, sest muusikavaldkonnas te olete korüfee, ma tean seda. Nüüd edasi, üürielamud. Te esitasite entusiastliku küsimuse, kuidas nendega on, kas asi ikka liigub edasi. Te olete selle pärast mures, mina olen ka mures, aga mind rahustas info, mida ma sain suvistel visiitidel siin Eestis, näiteks Muhumaal. Muhumaa vallajuhid ütlesid, et see on suurepärane, et see üürielamute programm tuli. Peale seda ma võtsin andmed välja ja julgen öelda, et üle Eestimaa on, ma arvan, 20 või 25 omavalitsust, kes on ühel või teisel moel viimastel aastatel selle raames toetust saanud. Nii et programm ei ole varjusurmas, töö käib, Aivar. Töö käib, neid maju ehitatakse, kortereid ehitatakse. Vallajuhid on väga positiivsed ja ütlevad end nägevat, et inimesed saavad võimaluse nende keskustesse tagasi pöörduda. Olgu nad õpetajad, olgu nad siseturvalisuse või meditsiinitöötajad. See on väga hea. Nii et ma saan öelda, et pigem on asi plusspoolel.

Te küsisite ka linnahalli kohta: kas järgmisel aastal algab ehitus? See sõltub tõesti riigiabi loast. Nii see on. Me ei saa ju, kui on õigusriik – alles siin küsiti õigusriigi alustalade kohta –, spurtida ettepoole õigusriigist. Me peame ikka lähtuma nendest regulatsioonidest, mis me oleme kokku leppinud. Te küsisite veel, miks linnahalli ei tehta PPP-ga. No täiesti õigustatud küsimus! Ka mina soovisin kunagi, et linnahall saaks PPP-ga tehtud. Me viisime selle hanke turule, aga ei olnud huvilisi. Ma mäletan, et Jüri Möis vist oli üks esimesi Tallinna linnapäid, kes tuli välja linnahalli renoveerimise kavaga. Toona taheti seda müüa 1 krooni eest. No ei olnud huvilisi. Siis püüti sinna liita kõrval olevaid maatükke, et linnahall korda teha. Ikka ei olnud huvilisi. Nii et see, et riik ja linn koos selle kordategemisega edasi lähavad, on minu arvates õige asi.

Te täiesti unustasite ära – ega see küll hull ei ole – ühe investeringute kava, mis me tegime. Kaitseinvesteringute suurendamine jätkub, igal aastal te näete, et riigieelarves on selleks 20 miljonit juurde pandud. Kokku võttes ma tahan öelda: hoidke silm peal strateegilistel investeringutel! Haapsalu raudteega läheb asi hästi. Ja kui tohib, siis ärme räägime Haapsalust! Mina räägiks Rohuküla raudteest, sest minu meelest oleks vaja ambitsioonikust suurendada. Turba elanikud saavad varsti ilusti rongiga liikuma hakata, tuleb rahalised võimalused üle vaadata ja edasi minna. Siin ei tasu üldse naerda, teatud asjad on väga tugevasti seotud. Me räägime kogu aeg, kui oluline on panustada keskkonda, keskkonnahoidu. Me teame, et kasvuhoonegaaside emissiooni vähendamiseks me peame samme astuma energeetikas, transpordis, põllumajanduses. Vaat transport – eesmärk on elektrifitseerida. Kui kaua autod vuravad Haapsalu ja Tallinna vahet? Hea rongiliiklus on keskkonnale parem ja inimestele mugavam. Nii et me läheme edasi. Aga hoidke siin silma peal, ärge seda heas mõttes pinget kuidagi alla laske!

11:28 Esimees Henn Pöllumaas

Maris Lauri, palun!

11:28 Maris Lauri

Aitäh! Härra Jüri Ratas, kõigepealt teen märkuse. Ei ole viisakas oma vastustes küsija suhtes isiklikuks minna. Aga nüüd minu küsimus. Teie vastuseid ja kõnet kuulates on mul tekkinud mulje, et te ei saa aru, milles on probleem. Küsimus ei ole teie seisukohtades ja teie arvamustes. Küsimus ja probleem on selles, et te ei tee midagi, lastes oma valitsuse liikmetel solvata, mõnitada inimesi, väga erinevaid ühiskonnagruppe. Solvajad ei ole kordagi vabandust palunud, vaid on üksnes oma seisukohti õigustanud. Teile võib ju asi olla lõppenud, inimeste jaoks pole. Kas te saate sellest erinevusest aru?

11:29 Peaminister Jüri Ratas

Aitäh! Ma tõesti palun vabandust, aga Aivar kinkis mulle tänaval enne kampaaniat mett, me saame temaga hästi läbi, suhtleme, räägime Randvere küla arengutest. No miks ma teen siin näo, et me isiklikult tunneme teineteist halvasti? Aga vabandust, kui see teile kuidagi vastu hakkas.

Ega kellegi solvamine või halvasti ütlemine ei ole midagi head.

Aga te vihjasite praegu EKRE ministritele, et nad ei ole vabandust palunud, nad ei ole öelnud, et tegid midagi valesti. On küll öelnud! Miks te nii ütlete? PPA juhumi puhul, laulva revolutsiooni juhtumi puhul, sellesama hääletuse puhul seal Brüsselis on nad öelnud, et tulevikus tuleb asju teistmoodi ajada. Ja kui te ütlete, et ma ei saa aru, mis siin praegu toimub, siis ma saan väga hästi aru, mis siin praegu toimub. Ma ütlesin oma ettekandes, et see ongi poliitika. Ja see vastab tõele. On opositsioon ja on koalitsioon. Opositsiooni soov on öelda, et nemad on paremad kui pragune koalitsioon. Ja see on arusaadav. Ega see ei ole mingisugune etteheide teile, see on poliitiline võitlus ja poliitiline konkurents. Ja see ongi õige koht, kus seda võitlust tuleb valimistevahelisel ajal pidada. See konkurents on siin saalis kogu aeg – kõik need tunnid, kõik need päevad, kõik need kuud ja kõik need aastad nelja aasta vältel. Ja konkurents ongi selle nimel, kes suudab kokku leppida. Ja kes suudab saada enamuse, see teeb koalitsiooni. See on olnud niimoodi alates iseseisvuse taastamise ajast. Tõsi, meil on lühikest aega olnud ka vähemusvalitsusi. Ma mäletan, et mõned koosseisud tagasi üks roheliste liige toetas 51. häälena valitsust. On olnud ka niisuguseid asju. Ja see, mida teie teete – ma saan ka teie arusaamadest aru. Ma nimetasin, mida me oleme saja päeva jooksul teinud. Ma arvan, et meil võiks olla, ma ei tea, kullast sillad ja mis kõik veel valmis ehitatud, ikka oleks halvasti. Loomulikult on olnud ka probleeme. Ma ju ütlesin välja, et on olnud muresid, on olnud valesti ütlemissi ja tegemisi, kaasa arvatud minul. Aga ma ei saa öelda, et kõik on ainult üks suur must auk ja midagi rohkem ei ole. On väga palju häid asju tehtud Eestimaal ja me läheme kindlasti sellega edasi.

11:31 Esimees Henn Pöllumaas

Riina Sikkut, palun!

11:31 Riina Sikkut

Aitäh! Hea peaminister! Sa ütlesid oma kõnes ilusasti, et valitsuses ei saa olla teistest õigemaid poliitikuid. Ma olen sellega täiesti nõus. Samas, iga inimene ei sobi õpetajaks, demineerijaks,

sekretäriks, kontsertpianistik. Teatud ameti pidamiseks on vaja kindlaid isiksuseomadusi ka. Näiteks siin saalis on terve rida endisi ministreid. Ma ei jaga neist paljude maailmavaadet. Ma ei teeks neid otsuseid, mida nemad on teinud. Ma kritiseerin nende tehtud otsuseid. Aga ma usaldan neid ministriametit täitma. Ma arvan, et nad töötavad Eesti nimel. Aga näiteks Ants Laaneots ja Siim Kallas on Martin Helme väga järsku õppimiskõverat kirjeldanud. Jah, ma olen nõus, et selle kogemuse omandamine võib raske olla. Aga asi ei ole tegelikult kogemuses või selle puudumises. Asi on just nimelt inimlikes omadustes ...

11:32 Esimees Henn Põlluaas

Küsimus, palun!

11:32 Riina Sikkut

... usumustes ja käitumises. Ka te tõesti arvate, et minister, kes räägib võitlusest ametnike vastu, kes peab ametnikke allumatuteks, kohust kallutatuks ja seadusi oma tegevusvabadust piiravaks, sobib Eestis ministriametit täitma?

11:33 Peaminister Jüri Ratas

Aitäh! Ma kõigepealt, Riina, avaldan tunnustust: sinust pole saanud mitte ainult tubli, armas ja hea ametikaaslane, vaid sinust on saanud ka võimas poliitik, kes oskab retoorilisi küsimusi esitada. Sa tead ju väga hästi, et nii ongi, et kui on moodustatud koalitsioon, siis on selline kirjutamata reegel, et need partnerid, kes kuuluvad koalitsiooni, nimetavad oma inimesed valitsusse. Sa nimetasid härra Kallast. Kui ma ei eksi, siis vist on enne ka mõni peaministri kandidaat, võib-olla ka peaminister öelnud, et see või teine ei sobi, et ma ei võta neid oma kabinetti. Aga need on väga üksikud juhud. Minu näide, mida ma silmas pean, jääb suure tõenäosusega 17 aasta tagusesse aega. Pigem on lähtutud sellest, et iga erakond nimetab oma inimesed valitsusse. Ja seda aktsepteeritakse. Nii see on. Eks igal erakonnal ole oma valimisprotsessid. Kas kõik käib alati läbi juhatuse või volikogu – ma ei tea, kuidas kellelgi on. Aga see ei ole päris nii, et üks ütleb, ja nii see läheb. See kõik on kindlasti märksa laiemas põhjaga. Aga minu vastus sulle on väga lihtne. Sa küsisid, kas ma usaldan seda valitsust, selle liikmeid. Loomulikult usaldan. Ma saan aru, et sa tahtsid oma küsimusega öelda, et sa oled usaldanud kõiki ministreid kuni praeguse valitsuse tekkimiseni. Ma jagan su seisukohta, aga kinnitan, et ma usaldan ka selle valitsuse ministreid. Nii ongi.

11:35 Esimees Henn Põlluaas

Aitäh! Raimond Kaljulaid, palun!

11:35 Raimond Kaljulaid

Suur tänu, härra esimees! Härra peaminister, tervist! Ma loodan, et sul on olnud hea suvi ja oled saanud pisut puhata. Mõned sinu lähedased kaasvõitlejad, näiteks Tanel Kiik, on öelnud, et probleem on selles, et need inimesed EKRE-st on lihtsalt mõnevõrra kogenematud, et sellest tuleb see pidev inimeste sõimamine, solvamine, katse ebaseaduslikult politsei juhti lahti lasta jne. Lihtsalt pole kogemusi. No mina soovitan kaaluda ka alternatiivset seletust: äkki nad on lihtsalt halvad inimesed, kaabakad. Aga minu küsimus on selline. Ma olen kuulnud, et Keskerakonnal ja sinul on olnud võimalusi arutada ka mingit alternatiivset koalitsiooni, sellist, mis vastaks natukene rohkem inimeste ootustele ja mis kogu aeg ei veaks alt. Siis ei oleks kogu aeg sääraseid jamasid. Miks ometi on kõik sellised ettepanekud tagasi lükatud? Miks te ei ole nõus isegi kaaluma võimalust mõistlike inimestega mõistlikku juhtimist pakkuv valitsus moodustada?

11:36 Peaminister Jüri Ratas

Aitäh! Vaata, Raimond, mina ei tea, kas mina olen nii mõistlik ja nii hea, kui sina oled. Sinu küsimusest tuleb ju välja, et sa oled see valgus ja õige tee, ja ma ei tea, kas ma suudan sellega konkureerida. Ma olen paheline, mul on kindlasti pahed. Ja siit tulebki, ma arvan, see erinev arusaam ühiskonnast ja poliitikast. Ma olen andnud, ma arvan, kümme aastat, võib-olla isegi 12 aastat, ühiskonnaõpetuse tunde teemal "Minu või meie Eesti". Ja selle teljeks on olnud alati see, kas me räägime, et Eesti ühiskond on meie ühiskond või ta on minukeskne, indiviidikeskne ühiskond. Ma olen alati arvanud, et see on

meiekeskne. Öelda, et keegi on halb ja keegi on hea – ma ei oska seda siin saalis öelda. Siin on 101 väga auväärset naist ja meest, parimad, kelle on kõrgeim võim valinud. Nii see on, nii näeb ette meie valimissüsteem. Mõned teevad sellel teekonnal pöörded, lähevad Riigikogust ära. Näen praegu, et härra Palling tuli siia saali. Kurb lugeda, et ta ära läheb, aga samas ka tore, et ta läheb ettevõtlusesse ja näitab, et noortel inimestel on täna usku minna ettevõtlusesse. See on hea, see on positiivne.

Aga tulles tagasi teie küsimuse juurde: mida te siis mõtlete? Meil on koalitsioon, seal on sees ka Keskerakond, kas me siis hakkame tegema uut koalitsiooni või? No ei hakka, ei hakka tegema uut koalitsiooni! Meil on koalitsioon, mis toimib, ja see on oluline. Meil on koalitsioon, mis teeb häid asju. See on oluline. Sellel koalitsioonil on töövõime. See on oluline.

11:38 Esimees Henn Pöllumaas

Keit Pentus-Rosimannus, palun!

11:38 Keit Pentus-Rosimannus

Minu meelest on tavaliselt nii, et kui vastaja läheb küsijate suhtes tarbetult isiklikuks, siis näitab see natukene tema ebakindlust. Eks seegi kõnele üht-teist teie tänaste vastuste kohta. Aga praegune EKRE lükata-tõmmata olev valitsus on probleemne sellepärast, et te võtate sisuliselt tükikaupa Eesti inimestelt tuleviku. Võtate tuleviku noortelt EKRE veetava ja juhitava tagurliku kliimapoliitika kaudu, vanadelt inimestelt pensionisüsteemi lõhkumise kaudu ja lõppkokkuvõttes meilt kõigilt Eesti liitlassuhete õõnestamise, rahvusvahelise maine kahjustamise, õigusriigi õõnestamise ja rahalise augu tekitamise kaudu. Ja need on põhjused, miks me umbusaldame valitsust, kus domineerib EKRE. Kas te olete valmis sellisest poliitikast loobuma?

11:39 Peaminister Jüri Ratas

Aitäh, Keit! Ma vastan kõigile sinu esitatud küsimustele. Sa nimetasid, miks te olete selle koalitsiooni vastu. Sa tõid välja EKRE domineerimise ja ütlesid, et on teemad, mille puhul me liigume sinu arvates tagasi. Sa mainisid kliima- ja keskkonnateemat. Ma arvan – ja ma ütlen seda täiesti veendunult –, et nii tõsiselt kui meie pole keskkonnateemadega, sealhulgas 2030. ja 2050. aastaks seatud eesmärkidega, tegelenud saja päeva jooksul ükski teine valitsus. Ja ma kinnitan, et me tegeleme nendega ka edasi. Oleme keskkonna valdkonnas teinud päris suuremahulisi ja põhimõttelisi otsuseid, et soodustada liikumist kliimaneutraalsuse poole ja vähendada kasvuhoonegaase, eeskätt CO₂, aga ka teisi, näiteks F-gaase.

Ma olen juba paar korda maininud ja mainin veel taristu elektrifitseerimist, aga ka näiteks elektriautode suuremat riigipoolset toetamist, kui era- ja juriidilised isikud neid soetavad, ning jalgrattateede ehitamist. Põllumajanduses on kliimavaldkonnaga seoses oluline, et suudaksime rakendada rohkem täppisväetamist, kasutada rohkem neid mehhanisme, mis saastaksid keskkonda vähem.

Tuuleenergeetikast rääkides ma usun, et sa mäletad ja tead isegi, kui suur on tegelikult riigisisene vastasseis kaitse- ja energeetikasektori vahel. Ja tasakaalu nende vahel ei olegi leitud. See oli ka põhjus, miks ma soovisin moodustada kliima- ja energiakomisjoni: oli vaja saada kõik asjaomased ministrid ja valdkonnad ühise laua taha. Probleem on selles, et ühelt poolt on meil küsimused riigikaitsele – ja need on olulised – ning teiselt poolt avaldatakse tuuleparkidele väga suurt kohalikku vastuseisu. On päris keeruline leida üldse lahendus, kuhu need rajada, ja hiljem ka investor, kes need rajaks.

Sa tõid sisse Eesti rahvusvahelise maine teema. Sul on kindlasti tänu oma kunagisele tööle ja praegu Riigikogu väliskomisjoni liikmeks olemisele palju kontakte ja mul on ka. Ma võin kindlalt öelda, et meie liitlased toetavad meid jätkuvalt ja väga tugevasti. Nad on nõus julgeoleku valdkonda rohkem panustama. Olen seda täna mitu korda rääkinud. Nii Ameerika Ühendriigid, nii Prantsusmaa, nii Suurbritannia, nii Taani – kõik on meile väga olulised. Eesti soov olla maailma julgeolekukaardil, maailma julgeoleku tagamisel aktiivsem on samuti selle valitsuse jaoks väga oluline suund. See aga tähendab teatud välismissioonidel osalemise suurendamist, see tähendab teie mandaati, mille saate anda ainult teie.

Majandussuhete osas arvan ma, et nüüd, kui Eesti eesistumine ja "Eesti Vabariik 100" programm on läbi, võtame suunaks minna oma delegatsioonidega aina rohkem ja rohkem Eestist välja, et leida ja

aidata luua ärikontakte. Viimane väga tõsine ja sisuline kohtumine toimus India asepresidendiga. Selle käigus leppisime kokku, et püüame edendada äridelegatsioonide suhtlust. Ma tean seda, et Eestis on nii EAS-il kui ka MKM-il see huvi olemas. Ma arvan, et need on suunad, mida me tõesti soovime arendada.

11:44 Esimees Henn Põlluaas

Jüri Jaanson, palun!

11:44 Jüri Jaanson

Aitäh! Austatud Jüri Ratas! Ma soovin samuti rääkida rahvusvahelisest tagasisidest, millest rääkides Kaja Kallas tõi välja väga kriitilised, negatiivse hoiakuga artiklite pealkirjad paljudes väljaannetes. Ma olen muidugi kindel, et teie nõunikud suudavad kokku panna ka teistsuguse nimekirja. Lõppude lõpuks te eelmises vastuses kinnitasite, et liitlassuhted on meil head. Välissuhted baseeruvad nii geopoliitilistele huvidele kui ka riigijuhtide suhetele – noh, me kuuleme, et need on head –, aga need baseeruvad ka üldisele arvamusele, mis teistes riikides on välja kujunenud. Sellest arvamusest ei saa liitlased varem või hiljem mööda vaadata. Ma uuringi seda, kui palju te oma mõtetes ja analüüsides lähtute sellest rahvusvahelisest tagasisidest, mis ajakirjandusest välja kumab.

11:45 Peaminister Jüri Ratas

Aitäh! Eks see rahvusvaheline tagasiside avaldub kahel viisil. Üks on see, mida te nimetasite: ajakirjandus. Ja teine on tõesti head suhted riigijuhtidega, ütleme, nende inimestega, kes lõpuks otsuseid teevad. Kas ma arvestan tagasisidet? Loomulikult arvestan. Olen ka lihast ja luust inimene ja ikka loen neid artikleid. See, kui Eesti kohta midagi halvasti öeldakse, nii välismaal kui ka kodumaal, läheb ikka korda, läheb hinge. Miks ta ei lähe. Aga kui küsida, kas välissuhtluses, kaitsekoostöös on hakatud Eestisse mingil moel teisiti suhtuma, siis ma seda küll ei ole kogenud. Tavaliselt on ikka nii, et riigijuhid küsivad pärast valimisi, kui uus valitsus on ametis, mis seis on, kuidas teil läheb. Me oleme ju selles koalitsioonis oma koalitsioonileppes kinnitanud, et me toetame edaspidigi Eesti senist välispoliitilist suunda. Eks ma ikka neid arvamusi loen, aga hea on see, et liitlassuhted tõesti täna, härra Jaanson, tugevnevad, lähevad edasi. See on oluline, see on väga tähtis. Kas või see viimane uudis, mis tuli Poolamaalt, et USA panustab sinna rohkem. Need on head uudised selle regiooni jaoks. Vabandust, ütlen veel ühe mõtte, mis eelmise küsimuse vastuses ütlemata jäi. Hea Keit, ma mõtlesin tuleviku lõhkumise või sellest tükkide äravõtmise üle, millest sa rääkisid. Ma mõtlesin selle peale, et nii see kui ka eelnev valitsus on väga palju panustanud lastetoetustesse, me oleme panustanud paljulapseliste perede toetamisse. Minu meelest me oleme lastetoetuste suurendamisega hoopis muutnud oma tuleviku kindlamaks. Ma tahtsin selle nüansi juurde tuua.

11:47 Esimees Henn Põlluaas

Erkki Keldo, palun!

11:47 Erkki Keldo

Härra Ratas! Eestis on kõnekäänd, et käituge mu tegude, mitte mu sõnade järgi. Tulen tagasi politseijuhi ebaseadusliku tagandamise püüde juurde. Tegelikult pole ei Martin ega Mart Helme selle eest sisuliselt vabandust palunud. Nad korraaks kommenteerisid, et võib-olla tõesti jäi üks mees, peaminister, n-ö infosulgu. See näitab tegelikult väga selgelt, et teil pole valitsuses autoriteeti, see näitab, et teiega ei arvestata. Nimetame veel eelnevaid juhtumeid: teie olete öelnud, et te toetate peaprokurörina Lavly Perlingut, EKRE on öelnud, et nende valitsuses olles seda ei juhtu. Eks me varsti näeme, kelle sõnad või kelle teod siis tegelikult täide lähevad. Läheme veel tagasi. Enne valimisi te andsite allkirja, et teie valitsus, kui see peaks tulema, tõstab teadusrahastuse 1%-ni SKP-st. Pärast valimisi olite te inimene, kes võttis oma allkirja tagasi. Minul tekib selle peale küsimus: miks mina, miks Eesti inimesed peaksid teid kui peaministrit, kui inimest tulevikus üldse usaldama, kui me näeme, et teie ainult räägite ja tegusid teevad valitsuses EKRE liikmed?

11:49 Peaminister Jüri Ratas

Aitäh, härra Keldo! Ega ma ei saa teilt nõuda, et te mind usaldaksite. Kohe me näeme, kas te mind usaldate või ei usalda. Aga tahan öelda, et isegi kui te mind ei usalda, ent mul õnnestub selle tänase

hääletuse järel ametisse jääda, siis mina olen ikka peaminister kõigile Eesti inimestele. Ja ega ma isiklikult teisse kuidagi halvemini ei suhtu.

Nüüd, te ütlete, et rahandus- ja siseminister ei ole oma teo eest – ma mõtlen PPA juhti – vabandust palunud. On küll, mul on kohtumine nendega olnud ja nad on seda väga selgelt teinud. Selles ettekandes teie erakonna esimees ütles, viidates korrektsuse huvides ajakirjandusele, et mina läksin sina nõudma rahandusministri tagasiastumist. Mitte kordagi sellel kohtumisel ma ei nõudnud seda ja ma ei läinud ka selle mõttega sinna. Ma läksin sinna mõttega, et püüan saavutada töörahu. Ja selle ma saavutasin.

Nüüd, mis puutub peaprokuröri, siis peaprokuröri nimetab valitsus. Valitsus teeb otsuseid konsensusel. Nii tulebki sellesse küsimusse suhtuda. Ja tuleb valida loomulikult parim kandidaat. Selle nimel teeb praegu tööd eeskätt justiitsminister, see on tema vastutusala, tema toob selle ettepaneku valitsusse.

11:50 Esimees Henn Pölluas

Jürgen Ligi, palun!

11:50 Jürgen Ligi

Aitäh! Härra Ratas, ma võin kinnitada, et Lennart Meri ei ole teid seostanud piibelliku valgusega, seda te tegite ise. Aga 1. novembril te ütlesite mulle, et teine sammas peab praegusel kujul alles jääma. Pensionid on liiga väiksed ja sellepärast tuleb säästa. Veel rääkisite te garantiidest ja usaldusest riigi vastu, et see kõik säilib. Praegu olete asunud vandaalide poolele, nagu on öelnud Eesti Panga president. Mis on teie argumentatsioon olnud selles meelemuutuses? See, mida nemad räägivad, õigustaks näiteks vabatahtlikku vastutust ka esimese samba eest, koolikohustuse kaotamist, liikluseeskirjade kaotamist, töötuskindlustuse kaotamist, kõigi maksude kaotamist. Mis see teie loogika on? Kuidas te nende poolele olete astunud? Mis teie sisemuses on toimunud selle aastaga?

11:51 Peaminister Jüri Ratas

Aitäh! Need sõnad, mis ma ütlesin, et pensionid on liiga väiksed – ma jään nende juurde ka täna. See on olnud minu jaoks oluline, et me suudaksime eakate olukorda parandada. Ja eeskätt saab seda parandada pensionide tõstmise, ma julgeks öelda, erakorralise tõstmise abil. Mingil määral me saame olukorda leevendada ka teatud toetustega, mida me olemegi teinud, näiteks täiendav retseptiravimihüvitis.

Te küsite, miks minu seisukohad või positsioon on võrreldes eelmise aasta novembriga muutunud. Te teate, et meil on uus koalitsioon. Koalitsioon on leppinud kokku, et me muudame teise samba vabatahtlikuks. Koalitsioon eeldab alati kompromisse selles osalevate erakondade soovides ja see on kompromiss, millele see koalitsioon on läinud. Ja ma ei saa ju siin öelda, et teine sammas on täitnud seda eesmärki, milleks ta loodi. Tootlus on väike, see on selge. Samuti on selge, et haldustasud on olnud väga suured. Tõsi, teatud samme me juba eelmises valitsuses tegime, et haldustasusid vähendada. Ühel hetkel tuli Isamaa välja ettepanekuga teine sammas kaotada, aga ka nemad on läinud kompromissile. Teine sammas ei kao, see muutub vabatahtlikuks ja inimesed saavad otsustada, mis nad teevad, kas nad sealt väljuvad või ei välju. See on vastus teile.

Härra Keldole ma tahtsin veel öelda midagi, mille ma unustasin. Vabandust! Jutt on teadus- ja arendustegevusest. Te ütlesite, et selle allkirja ma võtsin tagasi. Ei, ma ei ole seda allkirja kunagi tagasi võtnud ja ma ka ei kavatse seda tagasi võtta. Ma endiselt arvan, et 1% poole liikumine avaliku sektori poolt on oluline. Ja ma tegelikult arvan ka, et 2% poole liikumine erasektori poolt on oluline, aga seda seal lepingus tõesti ei ole. Miks me riigi eelarvestrateegias ei suutnud kirja panna, et järgmise nelja aasta jooksul me jõuame 1%-ni? Asi on selles, millest ma alustasin: prognoos, millele me tuginesime enne valimisi ja ka seda allkirja andes, oli hoopis teine kui paar kuud hiljem välja tulnud prognoos. Ja ei saa üle oma varju hüpata.

Riigi eelarvestrateegiat kavandades tehti põhimõtteliselt kolm lisarahastuse otsust. Esimene oli kaitsepoliitika ja 2%, teine oli teadus- ja arendustegevuse rahastamine, et me ei langetaks seda protsenti – aga tõsi, me ei suutnud ka tõsta –, ja kolmas otsus oli see, et eakaid tuleb järgmisel aastal toetada, kui keskmine vanaduspension tõuseb üle tulumaksuvaba miinimumi piiri. Need olid kolm otsust, milleks me RES-i tehes leidsime lisaraha. Ma ei ole õnnelik, et me ei suuda eraldada 1% tänavu ega ka nelja aasta pärast, aga ma kindlasti saan lubada seda, et selle nimel me töötame edasi. Kahjuks

see protsent ka väga tihti muutub. Üks on prognoos, siis tuleb välja tegelik SKP, siis ta jälle muutub ja öeldakse, et lubasite ühte, tegelikkus on teine. Viimane hinnang näitab, et protsent, mis läheb teadus- ja arendustegevusele, on taas vist üle 0,8. Aga alles me opereerisime protsendiga 0,71–0,72. Nii et jah, ma seda kindlasti luban, et selles osas me püüame kõik ühiselt edasi pingutada.

11:55 Esimees Henn Põlluaas

Annely Akkermann, palun!

11:56 Annely Akkermann

Suur tänu, hea eesistuja! 18. augustil avaldatud ERR-i artikkel vahendab Mart Helme sõnu, et pole midagi õigusvastast selles, kui ülemus teeb oma alluvale ettepaneku omal soovil lahkuda, ja pole midagi õigusvastast ka selles, kui uus juht soovib moodustada oma meeskonda. Minu arvates on selline arusaamine õigusriigi alustalade saagimine. Eesti põhiseadus näeb ette võimu jagamise paljude institutsioonide vahel paljude inimeste kokkulepetena, et ei tekiks autokraatiat, kus üks senjäär paneb paika oma kambajõmmi nii politsei peadirektoriks kui ka peaprokuröriks. Kui kaugele peaks teie arvates ulatuma siseministri meeskond? Kas kõrged riigiametnikud ja põhiseaduslike institutsioonide juhid peaksid teie arvates olema siseministri kambajõmmid või iseseisvad avaliku sektori töötajad? Ja kas te saate lubada, et Elmar Vaher jääb viimaseks ametnikuks, keda niimoodi ebaseaduslikult, ebaõiglaselt ja ebainimlikult on püütud kangutada?

11:57 Peaminister Jüri Ratas

Aitäh teile selle küsimuse eest! Ei PPA juht ega ka Päästeameti juht pole üldse esimesed näited, mille korral on olnud ministri ja ameti juhi töises suhtluses probleeme. Seda me võime XXI sajandil Eesti ajakirjandusest leida veel. On ennegi olnud inimesi, kes on ministrina öelnud, et tal ei sobi koostöö selle või teise ameti juhiga. Nagu ma olen juba kinnitanud, kinnitan ma ka teile, et Eesti on jätkuvalt õigusriik. Otsuseid PPA juhi kohta langetab valitsus, mitte peaminister või ükski teine minister üksinda. Ainult valitsus! Kui te soovite kinnitust, et ühegi ametniku kohta enam ei öelda, et koostöö temaga ei sobi või et ta peab lahkuma – no seda on ju võimatu kinnitada. Aga selge on see ja seda ma küll kinnitan teile, et selliseid otsuseid ei saa teha ükski minister oma suva järgi. Ja nii nagu ma kinnitasin teie taga istuvale auväärt Riigikogu liikmele härra Laanetile, kinnitan ka teile, et mul ei ole täna vähimatki alust arvata, et PPA juht või mõni teine juht on seadust rikkunud ja tema töösuhe või teenistussuhe tuleb enne tähtaega lõpetada.

11:58 Esimees Henn Põlluaas

Urmas Kruuse, palun!

11:58 Urmas Kruuse

Aitäh! Austatud Jüri Ratas! Te alustasite oma kõnet Lennart Meri tsitaadiga. Osa inimesi loodab, võib-olla ka teie, et kui nad tsiteerivad suurmehi, siis muutuvad nad ka ise suureks. Seal on ainult üks oht: kui ei mõisteta konteksti, siis võib see, vastupidi, öelda midagi tsiteerija kohta. Aga õige on see, et Eesti riigi sünd oli üsna valus. Ent minu meelest Eesti riik täna ei vaja enam ämmaemanda teenust. Ta vajab hoolitsevat jälgimist ja mitte lammutamist. Aga see, mida te kavatsete teha pensionisambaga, meenutab pigem seda, et ämmaemand seisab kogu aeg terve elujõus naise juures, kes ei kavatse lähema kümne aasta jooksul sünnitada. Teie valitsuse puhul torkab silma, et on ministrid, kes kiiresti teevad otsuseid, millest jääb mulje, et nad soovivad isiklikku kasu. Üks selline minister on minu arvates härra Järvik, maaeluminister, kes tegi kiirelt otsuse, et nn euroheinaniitmine on jälle tervitatav. Hiljem selgus, et tal on ka endal huvi selle vastu. Veel tuli välja, et sinist kütust varastatakse ja minister on öelnud, et ...

11:59 Esimees Henn Põlluaas

Aeg! Küsimus, palun!

11:59 Urmas Kruuse

Jah, on öeldud, et rekajuhid varastavad. Kui teie minister ütleb, et rekajuhid varastavad, siis miks te ei ole pöördunud politseisse või nõudnud ministri käest selgitust, kus on tõendid selle kohta, et rekajuhid varastavad?

12:00 Peaminister Jüri Ratas

Aitäh! Eesti on õigusriik. Kui keegi näeb vargust või kui kellelgi on infot selle kohta, siis loomulikult ma jagan teie seisukohta, et siis tuleb vastav avaldus teha. Mul ei ole infot, kes on varastanud seda kütust, nii et ma ei ole selle pärast niisugust avaldust teinud. See on punkt üks. Punkt kaks on see, et ma saan ju, härra Kruuse, hästi aru, et teravik on täna suunatud minule ja minu kaudu kogu valitsusele. Peamine on aga see, mis ma enne ütlesin siin härra Kaljulaiu küsimusele vastates: see on poliitiline võitlus, mis siin saalis toimub. Kui me näeme mingit vale tegu, siis loomulikult, me peame tegutsema, me ei tohi istuda tegevusetult. Kui on olnud mingid valed väited või kedagi on halvustatud, siis ka teil on ju õigus pöörduda õiguskaitseorganite poole. Minul ei ole täna vähimatki konkreetset infot selle sinise kütuse varastamise kohta, mida te märkisite. Ma ei tea, et keegi oleks kuskil seda varastanud või kui palju on varastatud.

12:01 Aseesimees Helir-Valdor Seeder

Heljo Pikhof, palun!

12:01 Heljo Pikhof

Aitäh! Austatud peaminister! Puud tuntakse tema viljast, valitsust tegudest. Teie teise ametiaja seni ainsa saavutusena võib nimetada alkoholiaktsiisi langetamist ning odavamalt viina ja õlut meie poodides. Samas, piirikaubandus pole sugugi hääbunud, aga Eesti inimesed saavad rohkem juua. Odava viina altarile on toodud ärajäänud kooli- ja lasteaiaõpetajate palga tõus, teaduse rahastamise leppes taganemine, kärpeülesanded on saanud riigiparaat, sh politsei. Minu küsimus on, miks on odavam õlu tähtsam kui õpetaja väärikas palk ja teaduse rahastamine.

12:02 Peaminister Jüri Ratas

Aitäh! Kindlasti ei toeta ma seda võrdlust ja ma arvan, et ka teie ei toeta seda võrdlust. Eks see oligi selline retooriline küsimus. Me peame arvestama ju sellega, et kui me teeme mingeid muutusi aktsiisipoliitikas, antud juhul alkoholiaktsiisipoliitikas, siis sellel on mingi mõju eelarvele. Mõju võib olla kas positiivne või negatiivne ja mõju võib olla ka eelarveneutraalne. Kui ma ei eksi, siis see alkoholiralli hakkas pihta vist 2015, kui need alkoholiaktsiisitõusu otsused enamikus tehti. Eks eelmine valitsus tegi neid edasi. Me oleme kogu aeg võtnud kõrvale ka Rahandusministeeriumi hinnangud, et mis see siis tähendaks, kui me alkoholiaktsiisi langetaksime. Need hinnangud on olnud erinevad, sest üks ka see sisend või soov, kui palju langetada, on olnud erinev. Viimase otsuse kohta, mis me tegime – nagu te väitsite, see oli ainus otsus, mida see valitsus on teinud, see 25% –, oli Rahandusministeeriumi hinnang, et see on eelarveneutraalne. Nii et selle tegemata jätmine või selle tegemine ei andnud Rahandusministeeriumi prognoosi alusel järgnevas neljaks aastaks *summa summarum* ühtegi senti eelarvele juurde ega võtnud ka sealt ära. See tähendab, et selle otsuse valguses ei ole me kuidagi ära võtnud õpetajatelt nende palga tõusu, nagu te ütlesite, ja te nimetasite ka siseturvalisuse valdkonda. Nüüd selle teie kriitika kohta, et me oleme hakanud isegi kärpima või kokku hoidma. Aga midagi ei ole teha, kui sellised on rahandusprognoosid, siis neid otsused tuleb teha. Loomulikult on need valusad otsused ja ega need ei ole kellelegi meeltmööda. Ainuke asi on see, et valitsuses pead sa vastutust kandma ja sa pead lõpuks otsustama. Me ei saa panna pead liiva alla ja mõelda, et küll see eelarve siia Riigikogusse septembri lõpuks jõuab. Ei jõua muidu, kui valitsus peab ta esitama. Me oleme seda kindlasti valmis tegema ja selle nimel me töötame. Mina arvan – ühelt poolt võib see olla ka isiklik arvamus, et ma ei hakka eelmist valitsust kritiseerima, sest ma olin ise seal valitsuses –, et me tegime selles valitsuses õigeid otsuseid. See ei olnud eelmise valitsuse soov, et selle aasta aprillis ootaks meid järgnevas neljaks aastaks ees, ma ei tea, 1 miljard eurot miinust. Meie teadmine oli hoopis teine, et on tasakaal.

12:05 Aseesimees Helir-Valdor Seeder

Liina Kersna, palun!

12:05 Liina Kersna

Aitäh! Te tsiteerisite president Lennart Merd, kes on öelnud, et riik sünnib valude ja vaevadega. Tõesti, riigi arengu nimel on mõned valud ja vaevad põhjendatud. Mulle isiklikult tundub, et teie juhitud valitsus on teinud haiget mitmetele ühiskonnagruppidele, kes ei ole seda valu ja vaeva ära teeninud. Minu küsimus on, kas te jätkuvalt arvate, et teie praeguse valitsuspartneriga, kelle selge eesmärk on ühiskonda lõhestada, saab siiski luua sidusat ja hoolivat ühiskonda.

12:06 Peaminister Jüri Ratas

Jah, ma usun, et tänase valitsuskoalitsiooniga saab luua sidusat ja hoolivat ühiskonda.

12:06 Aseesimees Helir-Valdor Seeder

Kristen Michal, palun!

12:06 Kristen Michal

Aitäh! Hea Jüri Ratas! Kuulates vastust minu eelmisele küsimusele, tundus mulle, et Kõlvartile tegite te küll kenasti karjapoissi, luues talle mulje, et see valitsus loob tema soovitud eelise venekeelsele haridusele, aga tegelikult toetab valitsus hoopis meie hoiakut, minnes eestikeelse hariduse poole. Aga teie vastustes paistab täna tooni andvat selline, ma ütleks, pseudolõbus semutsemine, vähemalt oli see nii selle hetkeni, kui Keit Pentus-Rosimannus teile selle kohta märkuse tegi. Kui me juba siin semutseme, siis ma küsin nii omavahel, mida te ootate. Ma selgitan ka küsimuse tagamaad. Aastaid ootasite Savisaare varjus, selgitades tema valikuid avalikkusele, nagu Robin Batmani tegusid, nüüd õigustate täpselt samamoodi EKRE juhte Helmeid, Kingosid, Kuusikuid. Vahepeal olete saanud peaministriks, aga ikkagi ootate, eristamaks õiget vales. Mida te ootate?

12:07 Peaminister Jüri Ratas

Aitäh! Ma tegutsen. Ma tegutsen selle nimel, et meie elu läheks iga päev edasi. Ma tegutsen selle nimel, et elu läheks edasi sotsiaalvaldkonnas, haridusvaldkonnas, mille kohta te küsisite, julgeolekus, majanduses, välispoliitikas. Peaministril ei ole kunagi aega oodata, on vaja tegutseda. Tõsi, üks alati surub peale ajadefitsiit, seda küll. Aega oleks alati natuke rohkem vaja, aga mis teha, tuleb koos Riigikoguga neid samme astuda ja ma usun, et me suudame seda hästi teha.

12:08 Aseesimees Helir-Valdor Seeder

Katri Raik, palun!

12:08 Katri Raik

Hea peaminister! Täna püüdis juba kolleeg Michal su käest üks kord küsida venekeelse kooli saatuse kohta Eestis. Selle nädala alguses oli Narvas debatt, kus osalesid nelja parlamendierakonna esindajad, aga küsimus jäi ikkagi õhku. Sina ütlesid, et valitsuses on kolm osapoolt, ega vastanud sellele küsimusele, kas valitsus plaanib midagi venekeelse kooliga teha. Ma küsin niipidi: kas sinu kodupartei, kelle käes on pikka aega olnud haridus- ja teadusministri portfelli, kavatseb venekeelse kooli asjus põhimõtteliselt midagi muuta? Ma palun, et sa ei hakkaks rääkima, et eesti keele õpe on väga tähtis. Sellest me saame kõik aru. Ma palun, et sa ei hakkaks rääkima ka sellest väikesest projektist, mis tõesti on praegu toimumas, et igasse lasteaeda läheb üks eestikeelne õpetaja juurde. Meil on 640 venekeelset lasteaiarühma ja eesti keele õpetaja on minu paremat arusaamist mööda umbes 60-s. Kas põhimõtteliselt on see küsimus valitsuse laual või ei ole?

12:09 Peaminister Jüri Ratas

Aitäh! Väga keeruline on vastata, kui sul ei lubata vastata nii, nagu sa õigeks pead. Nii ei saa ju debatti pidada, kui teie küsimuses on juba välistused sees, et mida ei tohi vastata. Aga ma arvan, et need on õiged asjad, mis on tehtud. Kui küsimus oli mõeldud laiemalt, kas põhimõtteliselt on sellele valitsusele ja koalitsioonile oluline, et me suudame parandada ... Seda ka ei lubatud öelda, et parandada eesti keele õpet. Ma ei tea, ma jäängi vastusega hätta.

Ma arvan, et see on väga tähtis. Ma arvan, et sellesse tuleb panustada kõikides astmetes. Ma ei näinud

seda Narva debatti otsast lõpuni, aga ma natukene seda nägin. Minu meelest ütles Mailis seal välja umbes sellise põhimõtte, et ta on aru saanud, et valimised on nüüd läbi, nüüd on vaja tegeleda sisuga. Minu meelest ongi see väga oluline. Vaatame ka Riigikontrolli auditit. Me näeme, et see soov, mis meil kõigil, ma arvan, on – jah, see puudutab täiskasvanuid, aga need täiskasvanud tulevad ka meie haridussüsteemist –, et eesti keele oskus oleks hea või rahuldav, ei ole tegelikult ju töötanud. See on probleem. Nii et loomulikult näen ma väga selgelt, et see koalitsioon soovib väga tugevasti panustada paremasse eesti keele õppesse. Kindlasti on see oluline Ida-Virumaal, kindlasti on see oluline Tallinnas. Aga ma arvan, et olulised on ka teised Eestimaa kohad. Me näeme, et mõnes kohas on üle mindud täielikult eestikeelsele haridusele, seda on tehtud väikestes kohtades Eestimaal.

12:11 Aseesimees Helir-Valdor Seeder

Andres Sutt, palun!

12:11 Andres Sutt

Aitäh! Hea Jüri Ratas! Iga organisatsioon on oma juhi nägu ja iga juht on ka oma organisatsiooni nägu. Juht loob standardeid ja vastutab selle eest, et kokkuleppeid järgitaks. Ka see on juhi otsus, kes ja kui kaua tema meeskonnas jätkab. 3. juunil ütles Mart Helme siinsamas saalis, et tal on suht suva, kas Riigikogu teda usaldab. Mõni nädal hiljem eiras Martin Helme ESM-i reformi puudutaval rahandusministrite kohtumisel Riigikogu mandaati. Sellel kuul püüdsid Mart ja Martin Helme kangutada ametist Politsei- ja Piirivalveameti peadirektorit. Need ministrid jätkavad kõik ametis. Mulle tundub, et te olete kaevanud poliitilise vastutuse lati üsna sügavale maa sisse. Minu küsimus teile on selline: millisest teost algab teie arvates poliitiline vastutus, mis viib ministri tagasiastumiseni?

12:12 Peaminister Jüri Ratas

Aitäh! Vastus on väga lihtne: igast teost. Igal sammul, igal sõnal on kaal ning eriti veel – jah, ma saan aru, et ma nüüd lahterdan – valitsusvastutust kandvatel poliitikutel on nende kaal tahes-tahtmata suurem, see sõna levib kuidagi, tema mõju on suurem. Ma tunnetasin seda ise, olles opositsioonis või ka koalitsioonis. Sellega tuleb arvestada iga hetk. Ei ole nii, et on teatud, ma ei tea, laused, sammud või teod, mis ei lähe selle põhimõtte alla, et sa kannad vastutust, ja on ainult teatud valdkonnad, kus sa vastutust kannad. Igas valdkonnas kannad, igal hetkel kannad, sealhulgas eraelus.

12:12 Aseesimees Helir-Valdor Seeder

Madis Milling, palun!

12:12 Madis Milling

Aitäh! Austatud härra Ratas! Te olete täna oma vastustes korduvalt toonitanud, et te usaldate oma valitsuse ministreid ja et see valitsus on toimiv. No mida muud te ütelda saaksitegi. Aga kui see nii oleks, siis te oleksite meedias mõne ministri tegude ja sõnade kohta saanud öelda, et õige, tubli, just nii hoida. Ometigi olete te pidanud juba 14 või rohkem korda ütlema meedias, et selline käitumine on lubamatu ja see ei tohi korduda. Kui mitu korda te veel olete valmis meedias ütlema lauset "Selline käitumine on lubamatu ja see ei tohi korduda"?

12:13 Peaminister Jüri Ratas

Aitäh! Ma mäletan sellist poliitilist, ma ei tea, ajajärku või selliseid aastaid, kui oli arvamus, et poliitik ei tohi kunagi öelda, et ta palub vabandust, poliitik ei tohi kunagi öelda, et ta tegi midagi valesti. Väga vähesed seda tegid, väga vähesed. Ma ei saa aru, nüüd on süüdistus teise suunda, et mitu korda veel tuleb vabandust paluda. Ma ei tea, vabandust tuleb paluda nii palju, kui on vaja, ja minna edasi. Eks see ole nii nagu eluski, nii nagu on sõpruskonnas, ka peres. Mina ei oska küll öelda oma abikaasale või oma lähedastele, et nüüd me peame veel kümme korda vabandust paluma ja siis on kõik. No ei ole elus nii. Ei saa kõiki asju panna Exceli tabelisse ja öelda, et nüüd sai Exceli tabel täis, teate, seal on see "Kokku", *summa summarum* sai täis, ja nüüd on kõik. Ei ole selliseid asju olemas.

12:14 Aseesimees Helir-Valdor Seeder

Kaja Kallas, palun!

12:14 Kaja Kallas

Aitäh! Hea Jüri! Täna oli siin maja ees meeleavaldus, kus EKRE esindaja teatas, et Lavly Perling ei jätkka peaprokurörina. See sai EKRE toetajatelt aplausi. Sina oled öelnud, et sa toetad Lavly Perlingu jätkamist, samamoodi on öelnud justiitsminister Raivo Aeg. Kas sellega võib olla jälle nii, et sa tegelikult ei tea, mis sinu valitsuses toimub, Lavly Perling ei jätkka, ja läheb jälle nii, nagu EKRE soovib?

12:15 Peaminister Jüri Ratas

Aitäh, Kaja! Eks nii ole tõesti, et valitsuses saab teha otsuseid, kui on olemas kolme osapoole jah-sõna, kui seda ei ole, otsuseid reeglina teha ei saa. Reeglina! Selle otsuse tegemiseks on veel natukene aega. Ma olen öelnud, et mina tema kandidatuuri toetan, aga loomulikult peavad kõik kolm osapoolt sellega nõus olema. Nii on, nii toimib koalitsioonivalitsus.

12:15 Aseesimees Helir-Valdor Seeder

Indrek Saar, palun!

12:15 Indrek Saar

Aitäh! Lugupeetud peaminister! Sa oma tänases avakõnes viitasid sellele, et Riigikogu liikmetena anname meie ja ka valitsuse liikmed annavad ametivande, millest nad peaksid oma töös juhinduma. See ametivanne ütleb, et me töötame jääda ustavaks Eesti Vabariigi põhiseaduslikule korrale. Eesti Vabariigi põhiseadus ütleb ühemõtteliselt, et Eesti on demokraatlik õigusriik. Kas selle valguses, mis Mart ja Martin Helme korda saatsid – katse vabastada ametist politseiameti peadirektor, ignoreerides seadust, mida tegi Martin Helme ning mille Mart Helme heaks kiitis ja mida õigustas –, on nad sinu hinnangul oma ametivannet murdnud?

12:16 Peaminister Jüri Ratas

Aitäh! Nad on mõlemad minu ees vabandanud. Martin Helme on öelnud, et ta käitus valesti. Kui sa küsid, kas mul on jätkuv usaldus nende vastu ka selle vande andmise valguses, siis vastus on, et jah.

12:17 Aseesimees Helir-Valdor Seeder

Marko Mihkelson, palun!

12:17 Marko Mihkelson

Aitäh, lugupeetud eesistuja! Jüri, sa oled korduvalt oma kõnedes ja väljaütlemistes rääkinud sellest, kui tähtis on Eestile rahvusvaheliselt hästi hakkama saada, kui tähtsad on suhted liitlastega, oled rääkinud sellest, kuidas sulle on maailmas õlale patsutatud ja öeldud, et noh, valimised läbi, eks sellel ole tagajärjed, aga kõik on nähtavasti hästi, nii nagu sa püüad meile praegu siin seda pilti luua. Küll on aga tegelikult ju olukord selline, et esimest korda 30 aasta jooksul on välispoliitikas kujunenud olukord, kus meil ei ole ühtset välispoliitikat valitsuse poolel, vaid on erakondlik välispoliitika, erakondlikud positsioonid. Ma arvan, et see on ka üks põhjuseid, mis pärast Eesti diplomaadid eesotsas Matti Maasikaga on esitanud küsimuse, miks on meie diplomaatidel praegu nii raske rääkida sellest, mis Eestis toimub. Jüri, miks on meie diplomaatidel nii raske rääkida ja seletada, mis Eestis toimub?

12:18 Peaminister Jüri Ratas

Aitäh, Marko! Sa tead seda vist minust isegi paremini, sul on väga pikaajalised kogemused Eesti välispoliitikas väliskomisjoni, riigikaitsekomisjoni ja ka Euroopa Liidu asjade komisjoni esimehena. See ongi raske töö, Marko, on lihtne vastus. Olgem ausad, meie inimesed teevad piiratud ressursside tingimustes, piiratud inimressursside, rahaliste ressursside ja ka piiratud esindusressursside tingimustes – me näeme seda, kui me vaatame meie välisesindust võrku üle maailma – väga suurepärast tööd, aga see nõuab väga palju, see on väga keeruline. Ma arvan, et me oleme jõudnud välispoliitikas selles mõttes väga suurte kogemuste saamise ja süviti minemise ajajärku, ma pean silmas sedasama ÜRO Julgeolekunõukogu mittealalise liikme staatust järgneval kahel aastal. Ma arvan, et Eesti peab hakkama tegema seal otsuseid teemadel, mille üle me varem ei ole nii süviti mõelnud. Ma pean silmas meist kaugemaid piirkondi, mille kohta me peame otsuseid langetama. Teatavasti tuleb seal leida tasakaal meie liitlaste vahel, kui nad on erinevatel seisukohtadel. See töö ongi väga keerukas.

Sinu väide, et valitsusel ei ole ühtset välispoliitikat, on ju vale. See ei ole nii. Sa ütled, et igal erakonnal on oma välispoliitika. Eks igal erakonnal ole loomulikult välispoliitiline peatükk oma platvormis või programmis, aga lõpuks lepitakse need alused kokku ikkagi koalitsioonileppes, valitsuse tegevuskavas. Ma ei näe, et Eesti välispoliitiline kurss oleks kuidagi muutunud. Pigem on ta läinud aktiivsemaks. Järgmisel aastal on Eestit ootamas väga mitmed rahvusvahelises mõttes olulised verstapostid. Üks on seesama julgeolekunõukogu liikmesus. Selle eest suur tänu kõigile, kes on sellega vaeva näinud: väga paljud Riigikogu liikmed, Välisministeerium, meie välisdiplomaadid, saadikud, endine minister, president. Teine on see, et Eesti on eesistuja ka Põhja ja Balti formaadis. Tegelikult on minu meelest küsimus selles, kuidas me seda sisustame. Mina arvan, et me võiksime sinna aktiivselt osalema kutsuda ka Suurbritannia, ma isegi arvan, et liri võiks seal aktiivselt juures olla. See oleks minu meelest see valdkond, kus me saaksime edasi viia tõsisemat diskussiooni andmete vahetuse üle, ma pean silmas just tervishoidu. Minu meelest on see meile suur võimaluste aken. Eesti on järgmisel aastal eesistuja Baltimaade grupis, st Balti Assamblees ja peaministrite tasemel. Kolme mere initsiatiiv tuleb järgmisel aastal Eestisse, väga huvitav diskussioon saab kindlasti olema. Selles mõttes me hoiame kindlasti aktiivset välispoliitilist joont.

Ma tahan siin auväärt Riigikogu kõnetoolis öelda – see tuleb välja ka meie igast diskussioonist –, et minu jaoks on Euroopa Liit 28 riigiga riikide liit ja peale 31. oktoobrit 27 riigiga liit. Me peame arvestama, et ka seal on kõik meie partnerid ja liitlased. Vahel ma näen, kuidas me ühiskonnas ütleme, et ka seal on mõned võrdsemad ja mõned vähem võrdsed. Ma ei tea, kui õige see on, ma arvan, et see ei ole õige suund. Võib-olla on see üks muudatusi Eesti välispoliitikas. Samas, kui me arutame järgmist MFF-i Euroopa Liidu kontekstis, siis just nende riikidega me oleme suuresti koos, näiteks põllumajanduse puhul.

12:23 Aseesimees Helir-Valdor Seeder

Signe Riisalo, palun!

12:23 Signe Riisalo

Härra Ratas! Ma tulen koduste teemade juurde. Tegelikult olete te selles tohtus tuhinas, luues hoolivat ja sidusat ühiskonda ja olles kõigi peaministriks, püüdnud kindlasti seista vähem võimekate või rohkem avalikke teenuseid vajavate inimeste eest. Mul on mure. Mul on mure seoses sellega, et märkimisväärne osa sotsiaalteenustest – nii kohaliku omavalitsuse vastutusel kui ka riigi vastutusel olevatest teenustest – on rahastatud Euroopa Sotsiaalfondi vahenditest. Me teame, et lisaeelarvest ressursse ei tule ja see tähendab seda, et väljumisstrateegiat meil tegelikult ei ole. Aga kahjuks me teame ka seda, et pikka aega riigieelarvest toimunud teenuste rahastamine viidi juba teie eelmise valitsuse otsustega samamoodi üle rahastamisele Euroopa Sotsiaalfondi vahenditest, näiteks puuetega inimeste rehabilitatsiooniteenus või osaliselt ka abivahenditeenus. Mul on mure nende inimeste pärast, kui need avalikud teenused ühel päeval nendeni ei jõua. Kuidas te kavatsete tagada jätkusuutlikkuse nende teenuste osutamisel ja mismoodi te õigustate nende inimeste õigustatud ootust, et nad saavad neid teenuseid jätkuvalt tarbida?

12:24 Peaminister Jüri Ratas

Aitäh! Ma arvan, et see mure, kuidas me väljume, ütleme, Euroopa Liidu rahastuse ridadelt, on väga õigustatud. Selge on see, et me peame arvestama: iga järgmise MFF-iga meie oma maksumaksjate osakaal suureneb ja Euroopa Liidu raha väheneb. Kasutan siin ühe endise rahandusministri ütlust. See oli vist Sven Sester, kes ütles, et ta töötab iga päev selle nimel, et me ei saaks Euroopast enam ühtegi senti toetusraha. See on väga õige ütlus. Mõte oli tal ju see, et Eesti inimeste elujärg paraneks nii palju, et me ei peaks Euroopast enam toetusi saama.

Küsimus oli selles – ja ma näen, et väga siiras küsimus –, kuidas me aitame neid inimesi, kes tõesti vajavad abi, tuge ja hoolt. Väga lihtne vastus oleks ju see, kui ma ütleks teile, et aitame neid riigieelarve ja Eesti maksumaksjate abil, aga ma ei taha nii lihtsalt vastata. Ühelt poolt me arvestame selle väljumisega iga riigieelarve või riigi eelarvestrateegia koostamisel tervikpilti kokku pannes. Teiselt poolt olen ma mõelnud – ma tahan selle välja öelda siin teie küsimusele vastates – ja ma arvan siiralt, et võib-olla me vajame mingisugust debatti Eesti ühiskonna sees (pidades silmas ka järgneva Riigikogu valimisi), mis on seotud meie maksukoormusega, mis on seotud meie eelarvereeqlitega. Aga seda ka mitte ainult Eesti ühiskonnas, vaid tegelikult Euroopa Liidus, sest me näeme, et eelarvereeqlitega

käituvad väga paljud riigid väga erinevalt. Nii et riigi fiskaalvõimekus sotsiaalvaldkonnas murede leevendamisel ja inimeste aitamisel ei ole loomulikult piisav. Ma ei saa öelda, et see on piisav, võtame kas või hooldustemaatika, hoolduskoormuse. Nii et see on mu vastus.

12:27 Aseesimees Helir-Valdor Seeder

Riina Sikkut, palun!

12:27 Riina Sikkut

Aitäh! Hea peaminister! Eelmises küsimuses küsisin ma, kas Martin Helme oma omaduste, uskumuste ja käitumise poolest sobib ministriks. Sa vastasid, et iga koalitsioonipartner valib oma ministrid ise ja sina usaldad seda valikut. Nüüd me olemegi jõudnud olukorda, kus sellised väljaütlemised ja eksimused, mis varem tähendasid ministri tagasiastumist, on muutunud valitsuses aktsepteeritavaks. Keegi palub vabandust, kehitatakse õlgu ja minnakse edasi. Martin Helme täna näiteks väitis, et Eesti meedia on opositsiooni paramilitaarne tiib. Minul on raske ette kujutada, miks üks tervemõistuslik inimene sellise lause üldse moodustab, aga ilmselt on see võimalik. Koalitsiooni puhul räägitakse palju punastest joontest. Ma kordan Andres Suti küsimust: mis peaks juhtuma, et sa ei saaks jätkata koostööd mõne oma valitsuse liikmega, kust läheb sinu punane joon?

12:28 Peaminister Jüri Ratas

Aitäh! Poliitikas neid punaseid jooni maalides tavaliselt midagi väga ei saavutata ja värvitakse nurka mitte ainult ennast, vaid kogu koostöö, aga koostööd on Eesti ühiskonnas vaja. Kuid see on väga arusaadav küsimus, et mis see on, see punane joon, millest me edasi ei lähe või millest me, ma ei tea, ei tagane. Tihtilugu on see väga võimas pealkiri, aga see võimas pealkiri kukub kildudeks üsna lühikese perioodi jooksul, võib-olla poole päevaga, võib-olla päevaga. Ma usun, et eks selline põhimõtteline positsioon on ikkagi pandud suuresti kirja meie põhiseadusesse, millest me peame lähtuma, ja meie vandesse, mille me oleme andnud.

12:29 Aseesimees Helir-Valdor Seeder

Maris Lauri, palun!

12:29 Maris Lauri

Aitäh! Härra Jüri Ratas! Teie vastus minu eelmisele küsimusele ja ka vastus Erkki Keldo küsimusele osutasid, et te ei saanud küsimuse ivast aru. Teie ees võidakse olla ju vabandanud, kuid siseminister ei ole kordagi avalikkuse ees oma sõnade eest vabandust palunud, ta on oma sõnu õigustanud ja aeg-ajalt lisanud veel vunki juurde. Parima näitena toon võib-olla selle, kui peale teie kokkulepet, millele te seal suvemajas jõudsite, teatasid siseminister ja tema abikaasa, et nende ehk teie eesmärk on Reformierakonna hävitamine. Sellele järgnes teie poolt täielik vaikus, mitte mingit ümberlükkamist. Nii et ma saan aru, et ilmselt on oodata teatud repressioone Reformierakonna ja võib-olla ka tema toetajate vastu.

12:30 Aseesimees Helir-Valdor Seeder

Palun küsimust!

12:30 Maris Lauri

Kas te saate lõpuks aru, et küsimus ei ole mitte selles, et teie palute vabandust või teie ees vabandatakse, vaid selles, et selliseid asju rohkem ei juhtuks?

12:30 Peaminister Jüri Ratas

Aitäh! Loomulikult, mida vähem juhtub selliseid ühiskonda, ma ei tea, hirmutavaid, lahutavaid asju, seda parem. Ma tõesti ei arva, et ma peaksin iga lause peale püsti kargama ja mingi lause ütleva, ma arvan, et nii ei peagi olema. Aga ma soovin küll öelda, et mina soovin Reformierakonnale jõudu. Me oleme koos ju Euroopa Liidus ALDE ühtses ja sõbralikus liberaalses peres. Nii et mina küll teie hävingut ei soovi.

12:31 Aseesimees Helir-Valdor Seeder

Kristina Šmigun-Vähi, palun!

12:31 Kristina Šmigun-Vähi

Härra Jüri Ratas! Kevadel küsisin ma teie käest, kas te päriselt ka usute, et sellest valitsusest saab asja. Te andsite toona väga enesekindla vastuse. Täna te seisate siin meie ees ja teid ootab ees umbusaldamine. Kas te praegu grammivõrdki kahtlete või te olete niisama enesekindel, et see valitsus toimib ja sellest saab asja?

12:31 Peaminister Jüri Ratas

Aitäh! Täna soovin ma oma vastust korrigeerida ja korrigeerida tugevuse suunas, positiivsuse suunas. Küsimus pole enam uskumises, vaid see valitsus on näidanud, et ta suudab koos toimetada, teha olulisi otsuseid, mis aitavad Eestit ja Eestimaa inimesi edasi. Täna saan ma lisaks sellele, et ma usun, öelda, et on tulnud ka head kogemust.

12:32 Aseesimees Helir-Valdor Seeder

Signe Kivi, palun!

12:32 Signe Kivi

Aitäh! Härra Jüri Ratas! Jah, nii see on, et valitsus annab riigile näo, seda teeb iga minister iga oma teo ja iga oma sõnaga. Te teate seda väga hästi, sest te olete pidanud tagantjärele päris palju vabandust paluma. Viimati lõppes oma volitusi ületanud EKRE ministrite soolo sellega, et te saite kingituseks punase mänguauto. Kas teil ei olnud piinlik niisugust lapsikut lepituskingitust vastu võtta, selle asemel et ennast peaministrina kehtestada? Teil oli ja on võimalus moodustada valitsus ministritest, kes on pädevad ja tajuvad oma vastutust Eesti riigi ja rahva ees. Vabandust, et ma nii ütlen, aga täna täidate te selles valitsuses pigem sotsiaalse sidususe ministri rolli, kui meenutada ühte populaarset poliitilist seriaali. Ja mul on kahju. Jüri Ratas, miks te ei ole ennast peaministrina kehtestanud?

12:33 Peaminister Jüri Ratas

Aitäh teile! Eestis öeldakse, et kingitud hobuse suhu ei vaadata. Aga mina lahkusin sealt igasuguse mänguautota. Ma mäletan ühte teatrietendust, mis oli vist Tallinna Linnateatris, kui ma ei eksi (aga võib-olla ma eksin). See oli umbes sellise pealkirja all, et "Nii see on (kui teile nii näib)". Ega mina ei saa ju teie veendumusi kuidagi jõuga ümber lükata, ma saan ainult selgitada. Ma olen püüdnud selgitada seda siin viimase kahe tunni ja 30 minuti jooksul, kindlasti olen valmis tegema seda ka järgmised kaks-kolm-neli tundi. Küsimus ongi ju selles, kas me tahame selles debatis üksteist kuulata, kas me tahame selles debatis üksteisega arvestada. Mina vastan, et jah, tahame. Mina küll tahan. Aga ma näen, et selles debatis on üks soov ju see, et Jüri Ratas ei oleks enam peaminister. See on opositsiooni arusaadav soov. Ma arvan, et meie vaated lähevad siin natukene lahku, aga see ei tähenda seda, et erinevad teemapüstitused ühiskonnaelu kohta, mida on nende küsimuste raames väga palju tehtud (on väga häid küsimusi olnud), ei läheks mulle korda. Loomulikult lähevad korda.

12:35 Aseesimees Helir-Valdor Seeder

Annely Akkermann, palun!

12:35 Annely Akkermann

Suur tänu, eesistuja! Hea Jüri Ratas! Me vestlesime kevadel eelarvestrateegiast, et see on lõpetamata, see ei ole tasakaalus ja seal on vigu. Minu konkreetne küsimus teile kevadel oli, kas tõesti plaanitakse avaliku sektori töötajate osakaalu tõusu 11,9%-st 17,7%-ni, ja hiljem me pidasime selles küsimuses kirjavahetust. Te kinnitasite, et tegemist on veaga, avaliku sektori töötajate arvu massiivset suurendamist ei plaanita ning viga parandatakse ära. Täna, kolm kuud hiljem on Rahandusministeeriumi kodulehel avaldatud eelarvestrateegias endiselt see konkreetne viga sees. Minu küsimus: kas rahandusminister Martin Helme vilistab teie antud ülesannetele ja kas teie kui peaministri sõnal on üldse kaalu, kas te tegelikult juhite valitsust või teeb seda siiski perekond Helme omal äranägemisel ja kas te ikka saate neid selles usaldada?

12:36 Peaminister Jüri Ratas

Oi kui palju küsimusi! No eks see viga tuleb siis seal ära parandada, ega ma ei oska teile selle kohta midagi rohkem öelda. Selle juurde saab tagasi tulla riigieelarve arutelude käigus, need algavad septembris. Kes juhib valitsust, seda ütleb ju seadus ja ütlevad regulatsioonid. Valitsust juhib peaminister. Ma ei tea, kuidas on varasemad valitsused teinud, aga põhimõtteliselt lepitakse valitsuse esimesel nõupidamisel kokku, missuguste põhimõtete järgi või missugustel alustel me töötame. Tavaliselt on need alused olnud kollegiaalsus ja see, et välditakse hääletamist. Kui teile näib, nagu valitsust juhiks keegi teine, siis see on ju teie õigus, ma ei saa kuidagi seda õigust muuta ja ma ei tahagi seda muuta. Kui teie näete, et valitsust juhib keegi teine ... See on vaba ühiskond, sõna on meil vaba. Nii et edu!

12:37 Aseesimees Helir-Valdor Seeder

Urmas Kruuse, palun!

12:37 Urmas Kruuse

Aitäh! Austatud Jüri Ratas! Te oma kõnes viitasite sellele, et peresõbralikkus on teile hästi oluline. Kuigi ma mäletan, et teie juhitud valitsus muutis kibekiiresti ühisdeklaratsiooni vormi selliseks, et osa perekondi said finantsprobleeme juurde, ja see viga on minu teada siia maani parandamata. Teine asi, mida te eriti rõhutate ja mida selle pensionireformi juures rõhutatakse, on see, et umbes iga kümne aasta tagant saab võib-olla raha välja võtta. Te unustate ära need inimesed, kes selle tõttu kahju kannatavad, kui süsteem nii lõdvaks tehakse. Finantsmaailmas tähendab see seda, et kui raha väljavõtmine toimub x pikkusega etteteatamisajaga, siis intress, mida teenitakse, võib olla selgelt väiksem. See on probleem ja see puudutab kogu finantsmaailma, kaasa arvatud meie võimekust kaasata raha nii ettevõtlusesse kui ka erasektoris. Seesama pensionireform on ...

12:38 Aseesimees Helir-Valdor Seeder

Palun küsimust!

12:38 Urmas Kruuse

Jah. Seesama pensionireform näitab just seda, mida te Lennart Mere tsitaadist ei mõistnud. Teil on vaja kibekiiresti reformida seda, mida on väga kaua ehitatud, ilma et teil oleks sellele eelnenud pikk analüüs ...

12:38 Aseesimees Helir-Valdor Seeder

Küsimuse esitamiseks on aega üks minut, head kolleegid! Ma katkestan. Meil on pidevalt läinud minut viisteist sekundit ja minut kakskümmend sekundit. Alustage küsimuse esitamist varem, mitte alles siis, kui minut on täis!

12:39 Urmas Kruuse

Seda te olete varemgi teinud.

12:39 Peaminister Jüri Ratas

Aitäh teile!

12:39 Aseesimees Helir-Valdor Seeder

Helmen Kütt, palun!

12:39 Helmen Kütt

Täna! Lugupeetud peaminister! Olen sama meelt teie tänases kõnes toodud seisukohaga, et peaminister peab olema kõigi Eestis elavate inimeste peaminister. Ma usun ka siiralt, et te tegelikult nii mõtlete, iseasi on see, kuidas Eesti inimesed ennast tunnevad. Ma esitan küsimuse, millele võimaluse korral paluksin kas jah- või ei-vastust. Kas teie meelest peab peaminister tulenevalt oma ametikohast

kandma vastutust ka kõigi oma kabineti ministrite käitumise ja Eestit kahjustavate sõnavõttude eest, kui nad on sõna võtnud ministritena oma tööülesandeid täites? Ma esitan selle küsimuse eeldusel, et peaminister on siiski valitsuskabineti kui meeskonna juht.

12:39 Peaminister Jüri Ratas

Jah.

12:39 Aseesimees Helir-Valdor Seeder

Vilja Toomast, palun!

12:39 Vilja Toomast

Täna! Härra Ratas! Nüüd te olete juba kaks ja pool tundi ennast ja oma tööd siin meile kiitnud, et kui tubli te olete ja kui hästi meil kõik on. Aga miks siis teie ja Keskerakonna valijad seda ei mõista? Keskerakonna toetus on ju drastiliselt langenud. Kuidas te seda siis seletate, miks see nii on, ja kas te tunnete ka endal selle eest mingit vastutust?

12:40 Peaminister Jüri Ratas

Jah.

12:40 Aseesimees Helir-Valdor Seeder

Heiki Kranich, palun!

12:40 Heiki Kranich

Aitäh! Härra Ratas! Te olete paljudes sõnavõttudes ja ka tänases kõnes rääkinud sellest, et see valitsus on teinud väga palju asju, mis puudutavad kliimapoliitikat. Aga te olete jäänud suhteliselt üldsõnaliseks. Kas te läheksite natuke konkreetsemaks ja nimetaksite, mis on need suured otsused ja suured teod, mis kliimapoliitikas on tehtud?

12:40 Peaminister Jüri Ratas

Aitäh! Kindlasti. Ma olen seda paar korda öelnud. Võtame korra veel kõne alla rongiliikluse või raudtee elektrifitseerimise. See on olnud otsus, mida see sektor on väga pikalt oodanud. Teiseks, uute elektrirongide ostmine. Kolmandaks, me tegime otsuse, et me hakkame taas toetama elektriautode soetamist ning toetame mitte ainult eraisikuid, vaid ka juriidilisi isikuid. Minu meelest saab siia juurde liita ka rattateede ja teiste rongitaristute arendamise. Ma saan aru, et poliitiliselt võib öelda, et see ei meeldi üldse või see meeldib. Aga ma tõesti usun, et raudteetransport ning võimalikult hea ja kiire rongiühendus on Eestile olulised. Ma arvan, et mõnes kohas, kus need ühendused on lõhutud, tuleb need ka taastada (ma pean silmas Haapsalu-Rohuküla suunda). Me oleme valitsustasandil moodustanud kliima- ja energiakomisjoni, mida peaminister juhib. Konkreetne samm on olnud see, kuidas me liigume edasi 2030. aasta eesmärkidega ja 2050. aasta eesmärgi suunas. Riigikantselei ja Keskkonnaministeeriumi tellimisel teeb SEI ehk Säästva Eesti Instituut analüüsi – ma loodan, et see saab olema sisukas –, mis tuleb välja, ma sain nii aru, mõne päeva pärast, septembri alguses. Ma olen palunud, et me teeksime ka ühe kliimaseminari septembrikuu keskpaigas. Peale seda arutab valitsus kliimaeesmäärke aastaks 2050 uuesti. Ma nimetasin teile eelnevalt täppisväetamise teemat. Ma arvan, et järjest rohkem ja rohkem me näeme tegelikult tehisintellekti tõttu neid võimalusi, mis parandavad kliimaneutraalsuse poole või kasvuhoonegaaside emissiooni vähendamise poole liikumist. Need on olnud väga konkreetsed sammud, väga konkreetsed otsused, tõsi, ka väga rahamahukad otsused.

12:43 Aseesimees Helir-Valdor Seeder

Kas Urmas Kruusel on protseduuriline küsimus? Palun!

12:43 Urmas Kruuse

Austatud istungi juhataja! Jäi arusaamatuks, kas te annulleerisite mu küsimuse või peaminister ei vastanud minu küsimusele.

12:43 Aseesimees Helir-Valdor Seeder

Kodukorra kohaselt on küsimuse esitamiseks aega üks minut, teie olite kulutanud minuti ja 20 sekundit ega olnud veel jõudnud küsimuse sõnastamiseni. Kui härra peaminister sai sissejuhatavast osast aru, mida Urmas Kruuse kavatses küsida, siis palun, härra peaminister, teil on võimalus sellele küsimusele vastata.

12:43 Peaminister Jüri Ratas

Aitäh! Ei, ma olen alati nõus vastama, aga sellest sissejuhatavast osast, härra Kruuse, oli tõesti üsna keeruline aru saada. Mina ei juhata Riigikogu istungit, aga ma olen alati nõus vastama teie konkreetsetele küsimustele, mis on alati väga sisulised olnud.

12:44 Aseesimees Helir-Valdor Seeder

Urmas Kruuse, palun!

12:44 Urmas Kruuse

Kas see tähendab seda, et juhataja laseb mul küsimuse järjekorras uuesti esitada?

12:44 Aseesimees Helir-Valdor Seeder

Ei, te olete oma kaks küsimust ära kasutanud. Ma ei saa kuidagi kodukorraga pahuksisse minna. Läheme edasi. Toomas Kivimägi, palun!

12:44 Toomas Kivimägi

Aitäh! Härra Jüri Ratas! Eile oli ERR-is uudis pealkirjaga "Minister Kingo täidab oma lubadust ja hoidub välisvisiitidest". Tuletan sulle meelde, et tegemist on väliskaubandus- ja infotehnoloogiaministriga. Kas sa saad aru, Jüri, et see ei ole normaalne, see kahjustab Eesti huve, kui minister ei lähe välismaale Eestit esindama? Miks sa seda tolereerid? Mul on ka üks palve. Kui sa ei jõua seda raamatut, mille Kaja sulle kinkis ja millele Taavi vihjas, läbi lugeda, siis mul on siiras palve, et loe läbi see umbusaldusavaldus, mille Reformierakond ja sotsid täna üle andsid. Mu usk ei ole suur, aga ma loodan veel, Jüri, et sa saad aru, et koalitsioon EKRE-ga oli suur viga.

12:45 Peaminister Jüri Ratas

Aitäh! Ma kindlasti püüan selle raamatu läbi lugeda, lihtsalt tegemist on palju olnud, suvi on tõine olnud. Umbusaldusavalduse teksti lugesin ma viimati täna öösel, ma ei tea, kui mitmendat korda juba. Nii et ma olen tõsiselt süvenenud, ette valmistanud ja hästi maganud, et täna olla teie ees ning anda võimalikult häid ja sisulisi vastuseid.

Nüüd see Kert Kingo küsimus ja selle uudise pealkiri. Eks iga minister ju kokkuvõttes planeerib oma välislähetusi ise. Mina olen temaga rääkinud paarist välislähetusest, need olid kohe tema, ütleme, ametisse tuleku alguses. Ta läks ja tegi need ära. Eks see olegi nii, et iga minister kaalub ise, kui palju ta on välismaal ja kui palju Eestis. Ikka ise. Aga loomulikult, teie mure, et infotehnoloogiavallas on vaja tõsiselt teha koostööd ka Eesti piiri taga, on oluline. Meie jaoks oli suurepärane uudis see, kui vist esimest korda kutsuti Eesti G20 IT-ministrite kohtumisele. Ma kohe alguses tunnetasin, et see on niivõrd auväärne kutse ja ka esimest korda esitatud, et kui vähegi võimalik, siis ma püüan ise Jaapanisse minna. Mul oli see võimalik ja ma läksin. Ütlen ausalt, et olid väga huvitavad ja väga head kohtumised, Eesti vastu tunti huvi, tunti tõsiselt huvi meie digitaalse ühiskonna vastu, meie e-teenuste vastu. Nii et ma arvan, et sealt areneb välja palju kasulikke kontakte mitte ainult Jaapani ja Eesti vahel (mul oli kohtumine ka kahe ministriga), vaid kogu G20-ga. Nii et see oli kindlasti auväärne kutse. Mul oli suurepärane võimalus istuda veel ka digivoliniku kõrval, me olime koos seal laua taga, ma pidasin seal härra Ansipiga väga huvitavad diskussioone. Nii et see oli hea kohtumine.

12:48 Aseesimees Helir-Valdor Seeder

Katri Raik, palun! Ei viibi saalis. Kaja Kallas, palun!

12:48 Kaja Kallas

Aitäh! Ma tulen tagasi väliskaubandusministri teema juurde. See ametikoht oli Reformierakonna idee ja ma võib-olla selgitan, miks me selle peale tulime. Just sellepärast, et Eesti on väike ja avatud majandusega riik ning ministritel on võimalus avada ettevõtjatele uksi eksporditurgudel ja meelitada siia ka välisinvesteeringuid. Nüüd me teame, et sellel ametikohal on inimene, kes ei räägi võõrkeeli, kes ei soovi välismaal käia ja kes ei soovi välismaalastega suhelda. Miks sa raiskad maksumaksja raha inimese peale, kes oma tööd ei tee?

12:49 Peaminister Jüri Ratas

Aitäh! Eks iga minister teeb oma tööd südametunnistusega ning peabki seda tegema ja tegema nii hästi, kui ta oskab. Otsustada, kas minister suudab oma tööd teha või mitte, selle põhjal, kui palju ta viibib välismaal, ma arvan, ei ole õige. Sa kirjeldasid, miks teie toona väliskaubandusministri ametikoha lõite. See oli väga õige kirjeldus. Ma arvan, et seda tööd on vaja teha kõigil valitsuse liikmetel, sellel ministril ja peaministril, aga ka teistel valitsuse liikmetel, et panustada, nagu sa just ütlesid, edu saavutamisse, saavutada kontaktide loomise võimalus välisturgudel. See on ääretult oluline, seda peab toetama valitsus, seda peavad toetama meie välisteenistus ja EAS. Meil on isegi uusi initsiatiive olnud. Üks väga asjalik initsiatiiv on olnud see, et ma olen püüdnud peaministrina nii palju kui võimalik kohtuda eri riikides ja linnades käies sealsete investoritega, kes juba investeerivad Eestisse, et tänada ja julgustada neid ning ka neid, kes veel ei investeer. Ma ei saa aru, miks te naerate. Need on olnud väga sisulised ja tõsised kohtumised, investeeringud on suured. Nii et, härra Palling, te lähete ettevõtlusesse, ärge olge üleolev nende inimeste suhtes!

Nüüd see keelteoskus. Ega ma ei saa öelda, et tänapäeva rahvusvahelises suhtluses jääks asi kuidagi tõlkide taha. Ma vaatan, ka riigijuhtide tasemel on neid, kes räägivad vabalt mitut keelt, aga on ka neid, kes räägivad ainult oma emakeelt, kasutavad tõlkide abi ja saavad ka oma töö väga hästi tehtud. Nii et siinkohal ma kindlasti tervitan meie tõlke, nad on tublid inimesed.

12:51 Aseesimees Helir-Valdor Seeder

Marko Mihkelson, palun!

12:51 Marko Mihkelson

Aitäh! Nii praegune vastus kui ka paljud eelnevad vastused kinnitavad, et, Jüri, sa ei sobi Eesti Vabariigi peaministriks. Sellele küsimusele, mis ma küsisin sinu käest, mispärast meie diplomaatidel on esimest korda 30 aasta jooksul keeruline seletada, miks Eesti valitsus teeb selliseid otsuseid, nagu ta teeb, või miks ka ministrite tasandil selliseid arvamusi välja öeldakse, nagu öeldakse, sa ei vastanud. Järelikult, nagu sa oled öelnud, valitsus teeb konsensuslikke otsuseid ja sina vastutad kõigi ministrite käitumise eest. Mina saan siit teha ainult ühe järelduse. Sulle sobib, kui valitsuse liikmetel on sellised seisukohad: kui on must, näita ust; Euroopa Liit on saatanast ja Euroopa Liit on sama, mis oli Nõukogude Liit; liberaalse demokraatia, mille üks põhialuseid on õigusriigi põhimõtete kaitsmine, aeg on möödas või et ...

12:52 Aseesimees Helir-Valdor Seeder

Küsimus, palun!

12:52 Marko Mihkelson

... tegemist on justkui soroslaste vandenõuga. Miks sa jagad neid seisukohti ja miks sa kahjustad Eesti mainet meie liitlaste seas?

12:52 Peaminister Jüri Ratas

Aitäh, hea Marko! Ma töötan iga päev selle nimel, et meie mainet meie liitlaste silmis hoida ja parandada. Ma töötan iga päev selle nimel, et Eesti leiaks veel tugevamaid liitlasi, kes võib-olla ei ole olnud siin regioonis nii aktiivsed. Iga päev suhtlen ma oma ametikaaslastega teistest riikidest ning mitte ainult NATO või Euroopa Liidu riikidest, ka väljastpoolt seda piirkonda, et aidata majandussektorit ja ettevõtteid kontakte luua ning tugevdada meie julgeoleku- ja välispoliitilisi sidemeid. Ma mõistan täielikult, et sa ei saa mind usaldada. Kus sa saaks! Nii kaua, kui sa oled

Reformierakonnas, kes on opositsioonis, sa ju peadki ütlema, et see peaminister ei sobi. See on nii. Ma lugesin täna Õhtulehest, et neid umbusaldusavaldusi peaministritele – ega mina ei ole esimene – on varemgi olnud. Eks see käibki poliitilise kultuuri juurde. Ma ei ütle, et see oleks nagu halb kultuur. Mina arvan, Marko, vastupidi, et sa oled teinud väga tõsist tööd – ja ma ütlen seda täitsa siiralt – Eesti välispoliitikas, kaitsepoliitikas ja siin Riigikogus, väga head tööd.

12:54 Aseesimees Helir-Valdor Seeder

Jaak Juske, palun!

12:54 Jaak Juske

Austatud peaminister! Mind väga huvitab Eesti lähiajalugu. Mulle meenub teie eelmisest valitsusest üks minister, kes ütles ühe õnnetu lause, et Eesti ei peaks kuuluma NATO-sse, ja te sõitsite paar päeva hiljem selle ministri lahkumisavaldusega Kadriorgu. Teie tänases valitsuses on rahandusminister, kes on räägelnud seadust rikkudes üritanud kangutada ametist politsei juhti. See minister on jätkuvalt ametis. Palun selgitage mulle ja Eesti rahvale, miks Martin Helme rikkumine on leebem kui tema eelkäija oma. Miks te pole Kadriorgu sõitnud?

12:54 Peaminister Jüri Ratas

Aitäh! Esiteks, neid asju ei saa panna kaalukausile. Punkt kaks, te vihjate Mihhail Korbile. Mihhail Korb tegi peale seda juhtumit avalduse, kus ta ütles, et ta toetab Eesti liikmesust NATO-s. See otsus toona, et valitsus ja ka erakond saaksid edasi minna, oli Mihhail Korbi isiklik otsus. See ei olnud kuidagi minu surve, et anna lahkumisavaldus, see oli tema kaalutletud otsus. Kui te mäletate koalitsiooni sotsiaaldemokraatide, Isamaa ja Keskerakonna vahel, siis te teate, et kogu aeg oli ühiskonnas arvamus, et see koalitsioon on Kremli-meelne jne. Teod näitasid, et see nii ei ole. Nii et neid ei saa kaalukausile panna. Ma ei oska neid kahte kaasust võrrelda.

12:55 Aseesimees Helir-Valdor Seeder

Siim Kallas, palun!

12:55 Siim Kallas

Austatud Jüri Ratas! Meie suhteliselt kriitiline hoiak praeguse valitsuskoalitsiooni suhtes on paljuski tingitud sellest, et selles valitsuskoalitsioonis domineerib EKRE programm, EKRE ajab oma asja päris intensiivselt ja tõhusalt ning neil on omad kavad. Kui me vaatame, mis nende kavades veel on ja mis tulla võib, siis seal programmis on üks niisugune punkt, et tuleb ära võtta valimisõigus kohalikel valimistel isikutelt, kes ei oska riigikeelt, ehk teiste sõnadega mittekodanikelt. Kas selline plaan on vaikselt liikumas otsustamise suunas ja mis on peaministri arvamus sellest?

12:56 Peaminister Jüri Ratas

Aitäh! Ma ausalt öeldes polegi väga tajunud täna seda Reformierakonna kriitilist tooni. Minu meelest on olnud tõsine debatt ja head küsimused. Mina küll ei tunneta siin mingit kriitikalaviini. Vastupidi, mõned küsimused on isegi väga toetavad olnud ja selle üle on hea meel. Ma saan aru, et te räägite teise erakonna programmist. Ma ei ole vist selle kõige õigem advokaat, aga ma saan aru, et te räägite sellest põhimõttest, et Eestis ei peaks saama kohalikel valimistel hääletada inimesed, kellel on taskus hall pass. Mul ei ole mingit plaani seda süsteemi muuta. Vastupidi, me püüame tänase koalitsiooniga teha seda, et meil elaks rohkem inimesi, kelle taskus on Eesti pass. Selleksaamal neljapäeval me tegime ju otsuse, mida on kaua arutatud, et lapsed, kellel on hall pass, saaksid lihtsustatud korras Eesti passi. Nii et vastupidi, me töötame selle nimel, et meil oleks rohkem Eesti kodanikke. Noh, te vaatate nüüd televiisorit. (Ohkab.)

12:58 Aseesimees Helir-Valdor Seeder

Signe Riisalo, palun!

12:58 Signe Riisalo

Aitäh! Tõe ja selguse huvides mõned detailid, et asi oleks nagu paigas. 21. august, "Faktikontroll". Jutt käib kahjuks jälle sellest samast Elmar Vaheri vahejuhtumist. Seal on Mart Helme öelnud, et ta teavitas peaminister Jüri Ratast samal ajal, kui Martin Helme tegi Vaherile ettepaneku lahkumiseks. Teie väide on olnud teistsugune, et te saite Vaherilt seda hiljem teada. Kuidas siis tegelikult on, kas Mart Helme valetab?

12:58 Peaminister Jüri Ratas

Kui te küsite, millal mina sain teada sellisest vestlusest, siis see tõesti ... (S. Riisalo saalist: "Ma tahan teada, kas Mart Helme valetas.") Ma vastan nüüd, aitäh! Mina sain teada, et selline vestlus toimus, esimesena Elmar Vaherilt. Tõsi, mul ei ole täpsed kellaajad meeles, oli ka Mart Helme kõne, mida ma ei saanud vastu võtta, sest mul olid tõised nõupidamised, ja temaga ma rääkisin peale seda, kui Martin Helme oli kohtunud Elmar Vaheriga.

12:59 Aseesimees Helir-Valdor Seeder

Jevgeni Ossinovski, palun!

12:59 Jevgeni Ossinovski

Aitäh! Hea Jüri! Ameerika Ühendriikides arutatakse psühhiaatrite seas aina enam presidendi vaimse seisundi üle, vaadates, kuivõrd impulsiivselt, hetkeemotsioonist kantuna on president valmis tegema otsuseid, sealhulgas selliseid, mis võivad sõja vallandada. Teadlaste seas on küll vaidlusi, ent mõned uuringud näitavad, et alaarenenud impulsskontroll, st võime ohjeldada hetkelisi tundepehanguid, on seletatav füsioloogiliselt ja vahel isegi geneetiliselt. Näiteks on vägivaldseid kurjategijaid uurides leitud, et neil on teatud ajutalitusfunktsioon vähem arenenud, mis korreleerub ka teatud geenivariantidega. Kui ma nägin, kuidas Helmed politsei peadirektorile agressiivse hetkeemotsiooni ajal turja hüppasid, siis ma küsisin endalt, et äkki on neilgi sama füsioloogiline eripära, et nende ajutalitus lihtsalt ei võimalda oma emotsioone kontrollida. Kuna sina näed Helmeid palju lähemalt kui meie siin, siis küsin, kas sinu kogemus pigem kinnitab minu hüpoteesi või sa oled nende vaimses sobivuses Vabariigi Valitsusse täiesti kindel?

13:00 Peaminister Jüri Ratas

Aitäh! Loomulikult olen ma kindel. Aga mulle meenus selle küsimuse valguses millegipärast aasta 2006, kui Eesti valis presidenti. Mulle meenusid väga piinlikud lood, mida räägiti toona ühe kandidaadi kohta just terviseaspektist. Tervis on kõige kallim vara meile kõigile ja tervis on see, mille üle ärme nalja teeme. Ma arvan ka, et tervis on see, mida ei tohi mitte kunagi muuta poliitilise võitluse tandriks. Minul isiklikult on väga piinlik, kuidas kirjeldati toonase Vabariigi Presidendi Arnold Rüütli tervist. Ma tean, et sina seda ei teinud, ja ma ei ütlegi, et sina seda tegid, aga ma ütlen, et ajakirjanduses tehti. Ma arvan, et oli täielikult vale tuua tervist niiviisi mängu. Mulle see korraks meenus. Aga kui sa küsisid Martin ja Mart Helme kohta, siis ma vastan, et loomulikult olen ma nendes selles asjas kindel.

13:01 Aseesimees Helir-Valdor Seeder

Jüri Jaanson, palun!

13:01 Jüri Jaanson

Aitäh! Hea Jüri Ratas! Te ütlesite just veidi aega tagasi, et te siit saalist tulevat kriitikat väga ei talu, aga ma tulen tagasi just selle umbusaldamise peapõhjuse juurde ja küsin retooriliselt, kes siis ikkagi selle valitsuse peaminister on. Ma selgitan. Minu arusaamist mööda on peaminister ikkagi see, kes eelkõige juhib valitsuse tööd. Samas, kas või Kaja Kallas oma sissejuhatavas kõnes tõi välja, et te juba 14 korda olete kommenteerinud, vabandust palunud, muul moel n-ö teise sõnavõtjana rääkinud kellegi teise eest. Minu meelest see peaministrile hästi ei sobi. Ma arvan, et selle umbusaldusavalduse esitamise ...

13:02 Aseesimees Helir-Valdor Seeder

Küsimuse aeg on täis. Sõnastage küsimus, palun!

13:03 Jüri Jaanson

Arvan, et selle peamine võit ongi see, et te olete täies ilus meie ees ja vastate küsimustele. Aga see on tänane päev, homme tuleb uus päev. Kes on homme peaminister?

13:03 Peaminister Jüri Ratas

Aitäh! Kõigepealt väike parandus. Ma ütlesin, et ma ei taju, et siin oleks sellises kriitilises toonis küsimusi, aga ma talun neid hästi, kui neid tuleb. Ma ütlesin ka oma kõnes seda, et minu arvates on Eesti ühiskond saanud üle sellest ajajärgust, et las laastud lendavad, igaüks esitab ainult oma suuri pealkirju ja üldse ei hoolita, kas me suudame ehitada ühiskonnas ühtekuuluvust, ühtehoidmist. Ma arvan, et me peame töörahu hoidma. Härra Jaanson, loomulikult on valitsuse liikmed öelnud asju, millele ma alla ei kirjuta, ja ma olen nendele reageerinud. Reageerida saab selliselt, et minna edasi koostöö ja töörahuga, ja reageerida saab selliselt, et lõpetada koostöö. Ma ei ole seda viimati nimetatud teed valinud. Te küsite, kes on homme peaminister. Seda teate teie, sest Riigikogu valib peaministri. Kui te küsite, kes on selle valitsuse peaminister, siis tema nimi on Jüri Ratas.

13:04 Aseesimees Helir-Valdor Seeder

Erkki Keldo, palun!

13:04 Erkki Keldo

Aitäh! Härra Ratas! Mul on kahju, et ma pean kolmandat korda siin saalis küsima ühte ja sama küsimust, aga kuna ma ei ole kahele eelmisele küsimusele vastust saanud, siis loodan, et te saate anda lihtsa jah- või ei-vastuse. Kaks korda on juba küsitud selle kohta, et teil on valitsuses üks minister, nimelt väliskaubandusminister, kelle ametikoha põhiidee peaks olema Eesti ettevõtjatele eksporditurge avada, ringi käia, suhteid luua, aga see minister on konkreetselt öelnud, et see ei ole tema huvides ja tema huvi ei ole välismaal käia. Kas teie peaministrina, valitsusjuhina, aktsepteerite seda, et teil on valitsuses minister, kes kulutab maksumaksja raha, aga ei täida oma tööülesandeid, ja teie peaministrina lihtsalt kiidate sellele takka? Palun lihtsalt jah- või ei-vastust!

13:05 Peaminister Jüri Ratas

Aitäh! Ehk lubate ka teie, kui te esitate nii pika küsimuse, mul vastata natukenegi pikemalt kui ainult jah või ei. Aitäh teile selle eest! Ma kiidan takka sellele, mida teeb infotehnoloogiaminister oma valdkonnas. See on väga vastutusrikas valdkond. Ma ei mõõda tema tööd sellega, kui palju ta lendab Tallinna lennujaamast välja või kui palju ta sõidab Tallinna sadamast laevaga välja. Ma mõõdan tema tööd sellega, millised on meie suhted meie ettevõtlusorganisatsioonidega, millised on suhted meie digitaalses ühiskonnas, IT-valdkonnas. Loomulikult, seda tööd ei saa ainult Eestis teha, seda tuleb teha ka piiri taga ja kindlasti seda ta ka teeb. Iga persoon kasutab välislähetusi väga erinevalt ja nende põhjal ministri edukust või ebaedukust mõõta ei ole õige.

13:06 Aseesimees Helir-Valdor Seeder

Helmen Kütt, palun!

13:06 Helmen Kütt

Tänan! Austatud peaminister! Tulenevalt minu eelmisest küsimusest ja teie väga konkreetsest vastusest, et peaminister peab võtma vastutuse, vastates sõnaga "jah" ka kabineti ministrite käitumisele ja sõnavõttudele, on järgmine küsimus, kuidas see peaks väljenduma. See ei saa väljenduda ju ainult selles, et umbusaldusavalduse esitamisel vastatakse küsimustele. Järsku te nüüd avate, milline see vastutuse võtmine peaks olema.

13:06 Peaminister Jüri Ratas

Aitäh! Ma kõigepealt tänan selle eest, et ma saan teile natuke pikemalt vastata. Te andsite mulle vabamad käed. Vastutuse võtmine tähendabki ju seda, punkt üks, et peaminister peab vastutama selle eest, et valitsus toimiks, ministrid toimetaksid omas valdkonnas, teeksid tööd ja viiksid valdkonda edasi. Eks vastutuse võtmine tähendab ka seda, nagu ma ütlesin, et igal sõnal, igal teol, igal lausel on oma kaal. See tähendab seda, mis minule on oluline, et me peame hoidma seda, et me ei jäta kedagi Eestis

maha. Ma olen seda paaris intervjuus öelnud ja ütlen seda ka nüüd teile vastates: ma arvan, et see, et me oleme Eestis elanud kogu aeg sellises eduvalemi mullis, eduvalemi teel, ei ole ühelt poolt halb, aga ma arvan, et ainult see ei ole õige. Meil on väga palju neid, kes on selle 28 aasta jooksul jäänud maha, ja me peame pöörama pilgud ka nende poole. Ma räägin sotsiaalsest solidaarsusest, sotsiaalsest vastutusest, mille kohta küsis proua Riisalo. Me peame siia minu meelest palju rohkem panustama. Me peame märkama, kui keegi jääb maha, ja me peame neid inimesi, neid ühiskonnagruppe aitama. Ma ütlesin seda ka oma kõnes – ma ei tea, kas ma leian ruttu selle koha üles –, et usun südamest, et poliitikutena ei hinnata meid lõpuks mitte selle järgi, mida me teeme oma valijate heaks, vaid selle järgi, kuidas me kohtleme ühiskonnas neid, kes tunnevad iga päev, et nad on seni jäetud millestki ilma, on see siis terviseküsimus või, ma ei tea, vähemusse kuulumise küsimus. Selles valdkonnas ma soovin küll, et see valitsus astuks suuremaid samme. Vastutus tähendab ühel hetkel ka seda, et kui keegi läheb üle piiri, kui peaministrile tundub, et see nii on, siis on võimalused olemas ja peaminister saab viia avalduse Kadriorgu. Ma ütlen veel kord, et ma olen pigem alati orienteeritud koostööle ja töörahu säilitamisele, tegevusele, mitte sellele, mida ma mainisin, vastates härra Jaansonile, et saab ka teistmoodi teha, nii et las laastud lendavad. Ma arvan, et see ajajärk on meil Eestis läbi saanud.

13:09 Aseesimees Helir-Valdor Seeder

Heiki Kranich, palun!

13:09 Heiki Kranich

Aitäh! Te ühele eelmisele küsimusele vastates meenutasite Haapsalu raudteed ja see tegi mul südame soojaks. Kui eelarve tuleb, siis me vaatame, kuidas teie suhtumine eelarvet mõjutab. Ühest teie teisest vastusest saime teada, et te peate täiesti normaalseks, et politseijuhti vallandatakse teid ette informeerimata. Seda oli kurb kuulda, aga võtan teadmiseks. Minu küsimus toetub osaliselt teie kõnele, kus te ütlesite, et valitsus teeb analüüsitud ja kaalutletud otsuseid. Ometi lähete te pensionisüsteemi muutma ilma piisava mõjuanalüüsita. Kas te ei kardate, et mõjuanalüüsi nõrkus või puudumine võib tervete põlvkondade elu muuta hoopis kehvemaks ja lühikeses perspektiivis hakkab see teenima ainult kiir-laenukontorite huve?

13:10 Peaminister Jüri Ratas

Aitäh teile! Ma ei saanud täpselt aru, mida te selles eelarve ja Haapsalu raudtee kontekstis mõtlesite. Mõte oli vist see, et te loodate, et see hakkab eelarves olema. Eks seda peab riigi majandusprognoos ja eelarveprognoos näitama, kas me seda suudame või ei suuda. Te ütlesite, et saite minu arvamuselt selle kohta, kuidas PPA juhti lahti lastakse, aru, et ma nagu toetan sellist lähenemist. Siis te saite valesti aru. Vastupidi, ma ei toeta seda. Kolmas küsimus, mis te küsisite, oli seotud taas kord teise pensionisambaga. Ma veel kord ütlen, et minu arvates on see suund, mis me oleme praegu võtnud, mõistlik, et see sammu on vabatahtlik, me ei hakka teist sammast kaotama, iga inimene saab ise otsustada. Ja analüüsid ... Ma usun, et me oleme igaüks analüüsinud oma teist sammast, kes 16 aastat, kes 17 aastat. Olgem ausad, ega see fondide analüüs pole olnud just väga proaktiivne, pehmelt öeldes. Kindlasti me teeme nii palju, kui on võimalik, neid analüüse Sotsiaalministeeriumis ja Rahandusministeeriumis, aga meie soov on astuda ka konkreetseid samme ja sellega edasi minna. Nagu ma ütlesin, ma loodan väga, et oktoobri keskel või teises pooles saab Riigikogu seda arutama hakata ja siis oma otsuse teha.

13:12 Aseesimees Helir-Valdor Seeder

Kristina Šmigun-Vähi, palun!

13:12 Kristina Šmigun-Vähi

Härra Jüri Ratas, üks hästi inimlik küsimus. Kuidas teie perekond vastu peab? Kas teie naine kodus on õnnelik ja on ta rahul selle olukorraga?

13:12 Peaminister Jüri Ratas

Aitäh teile väga armsa küsimuse eest! Pere peab hästi vastu. Suur tänu teile!

13:12 Aseesimees Helir-Valdor Seeder

Yoko Alender, palun!

13:12 Yoko Alender

Aitäh! Hea peaminister! Mõni tsitaat viimasest ajast, mõni viide olukorrale. EKRE minister ütles, et ta väljendas Euroopa Liidu rahandusministrite kohtumisel Eesti valitsuses väga põhjalikult läbiarutatud seisukohta. Peaminister lükkas "Aktuaalse kaamera" eetris selle väite ümber: "Ei, valitsuse seisukoht see kindlasti ei olnud." Edasi, EKRE minister ütles, et peatas PPA peadirektoriga töösuhte, peaminister kommenteeris: "Minu teada ei ole tema töösuhe peatatud." Riigikogu ees lubas EKRE esindaja, et peaprokurör ametis ei jätka. Nii meedia vahendusel on öeldud kui ka siin meie ees olete kinnitanud, et te toetate Lavly Perlingut. Kes teist vassib ja valetab? Te olete Eesti viinud olukorda, kus me peame seda küsima. Kas teie arust väärib Eesti sellist tsirkust või väärime me midagi paremat?

13:13 Peaminister Jüri Ratas

Aitäh teile! Ma jään oma sõnade juurde, mis ma siin eelnevalt ütlesin, et kõrgeim võim on XIV koosseisu valimistel oma parima valiku teinud. Ma arvan seda siiralt. Eesti inimesed on valinud need naised ja mehed siia Riigikogusse ja ma arvan, et nad on teinud valiku väga tõsiselt kaalutledes. See on selgelt parim valik järgmiseks neljaks aastaks, need viis erakonda, need ametikaaslased, kes siin on. Teie nimetasite seda tsirkuseks. Ma ei arva, et Riigikogu teeb tsirkust. Ma arvan, et Riigikogu teeb väga tõsist tööd. Ma ise mõtlesin siin saalis töötades, kui ma mõnikord selle saali lage vaatasin, et nende kahe arhitekti soov, kui see Riigikogu hoone sai valmis aastal 1922, oli, et need vaod, mis siin saali laes on, peaksid kujutama kartulipõlluvagusid, mida tuleb hästi künda. Eks see paralleel ole väga õige, et seda seadusandlikku vagu tuleb Riigikogul ja Riigikogu liikmetel hästi künda. Ma arvan, et rahvas ongi valinud siia kõige paremad esindajad.

13:15 Aseesimees Helir-Valdor Seeder

Jevgeni Ossinovski, palun!

13:15 Jevgeni Ossinovski

Aitäh! Eks täidesaatva võimu vagusid tuleks ka hästi künda ja tuleb tunnistada, et mitte kõik valitsuse liikmed sellega hästi hakkama ei saa. Aga ma tahtsin kommenteerida oma eelmist küsimust, kuna sa, Jüri, lugesid sealt välja, nagu ma oleksin kuidagi rünnanud valitsuse liikmed nende tervisliku seisundi pärast. Kui sa selle küsimuse pärast uuesti üle loed, siis näed, et ma seda kindlasti ei teinud. Ma lihtsalt juhtisin tähelepanu sellele, et eri inimestel on erinev emotsionaalne ülesehitus, millel on ka füsioloogilised ja kohati isegi geneetilised põhjused, ja sellest tulenevalt on võimalik siiski jõuda teatud kutsesobivuseni. Kui ikka mõnele inimesele on veri väga vastumeelne, siis ta arstiks ei sobi, ükskõik kui hästi ta juhtumisi on meditsiinitunnis tükid ära õppinud. Samamoodi, kui mõni inimene on väga impulsiivne ega suuda oma emotsioone talitseda, siis see võib näiteks kunstis olla väga hea, ta võib väga hea näitleja olla, aga Vabariigi Valitsuse ülesannete täitmise puhul see hea ei ole. Ma sain su vastuse kätte, sina arvad, et nad sobivad ...

13:16 Aseesimees Helir-Valdor Seeder

Küsimus, palun!

13:16 Jevgeni Ossinovski

... ja sellest piisab. See ei olnud väga veenev. Ma arvasin, et peaks selle täpsustuse tegema.

13:16 Peaminister Jüri Ratas

Aitäh! Minu meelest oli see väga oluline täpsustus, mis sa praegu tegid, hea Jevgeni. Ka mina sain sinu esimeses küsimuses selgust ja ma mõistan, et sa ei teinud viidet nende kahe inimese tervisele. Nii et aitäh tõesti selle täpsustuse eest, me saame siit koos kindlasti tugevamini edasi minna.

13:16 Aseesimees Helir-Valdor Seeder

Hanno Pevkur, palun!

13:16 Hanno Pevkur

Aitäh! Hea peaminister! Kui me esimesele küsimusele vastust otsisime, siis sa läksid selle julgeolekukäsitlesega väga laiali, minu fookus oli küll, jah, siseturvalisusel ja Eesti riigi sisemisel julgeolekul. Aga võib-olla ma aitan sind natukene järele ja sa saad täpsustada. Kuidas sa näed olukorda valitsuses edasi kulgemas oludes, kuhu on selgelt sisse kodeeritud tugev vastasseis Kadrioru ehk Vabariigi Presidendi ning rahandusministri ja siseministri vahel, oludes, kus ka sina kuulud Riigikaitse Nõukogusse, kes arutab küsimusi, ning Vabariigi Presidendi ja valitsuse liikmete vahel on nii suur konflikt, et Vabariigi President ei näe olevat võimaliku, et mõni valitsuse liige jätkab? Kuidas sa kujutad ette olukorda kriiside lahendamisel, kui on vaja ühiseid otsuseid teha? Kuidas te tegelikult saate need otsused tehtud?

13:17 Peaminister Jüri Ratas

Aitäh! Me oleme õigusriik. Meil on üks peaminister korraga ja minu teada oleme me tulenevalt põhiseadusest parlamentaarne riik. See saal annab peaministrile volituse moodustada valitsus. Nii see on. Mina toetan seda, et me igal juhul jääksime riigikorralduslikult nendesse rööbastesse, et me jääme parlamentaarseks riigiks.

Sa nimetasid julgeolekut. Definitsioonide mõttes me mõtleme siis kohe automaatselt Eesti kaitsevõimele, aga nüüd ma saan aru, et sa rääkisid hoopiski siseturvalisusest: Politsei- ja Piirivalveamet, Päästeamet, Häirekeskus jne. Ma arvan, et kas või eilne koosolek näitas, et saab küll koostööd teha, isegi kui persoonide vahel on, ma ei tea, ebasümpaatia. Aga ma ei lugenud seda ebasümpaatiat eile sealt välja, kõik on tegelikult professionaalid. Eile oli väga asine arutelu Piusal, me olime piiri peal, keegi ei pannud kellelegi jalga taha, kõik oli väga mõistlik ja hea.

Nüüd see tugev vastasseis, nagu sa ütlesid, Kadrioru ja mõne ministri vahel. Sa tõid välja presidendi juhitud nõukogu. Minu meelest see töö nagu toimib. Iga kahe nädala tagant on koos Vabariigi Valitsuse julgeolekukomisjon, seal on ka presidendi, Kadrioru esindaja nõuniku isikus kohal. Mina ei näe küll, et see koostöö sellel tasandil ei toimiks. Toimib ikka edasi. Loomulikult, alati on parem, kui inimeste vahel on ka sümpaatia, aga ega me ei saa seda alati nõuda. Ega see, et paljud teist ütlevad, et Jüri ei ole hea peaminister, ei tähenda siis seda, et me ei saa koostööd teha. Ikka saame.

13:20 Aseesimees Helir-Valdor Seeder

Indrek Saar, palun!

13:20 Indrek Saar

Lugupeetud peaminister! Jeruusalemmas asub holokausti muuseum Yad Vashem, kus on üksikisikute tasemel dokumenteeritud see, mida endast kujutas "lõplik lahendus". Seal on ka foto, millel sõdur kirjutab koju jäänud perele, kuidas ta Euroopat kaitseb. Fotol sihib sõdur naist, kes hoiab süles last. Naine teab, et peagi lastakse ta maha, kuid ta on keeranud selja timuka suunas, üritades oma kehaga last vältimatu eest kaitsta. Selline ongi "lõplik lahendus", millest teie koalitsioonipartner räägib. Aga sealsamas lähedal on ka Õiglase allee, kus on eestlastena jäädvustatud Uku Masing ja Eha Masing selle eest, et nad oma eluga riskides seisisid õigluse kaitsel ja seisisid vastu etnilisele puhastusele. Jüri, nüüd ma tahan teada, kummal poolel seisad sina.

13:21 Peaminister Jüri Ratas

Hea Indrek, kõigepealt aitäh sulle selle küsimuse eest! Ma mõistan, kui keeruline on sellel teemal üldse rääkida. Kahju, et me peame sellel teemal rääkima, aga see ei tulene sinust. See ei ole minu teada EKRE seisukoht. See on üks kirjutis, mille kirjutas EKRE liige, kes on Euroopa Parlamendis. Selle peale ütles EKRE esimees Mart Helme, et ta ei pea õigeks ega toeta seda kirjutist. Kui sa küsid, kummal poolel mina seisan, siis loomulikult sellel teisel poolel, sinu küsimuses viimati mainitud poolel.

13:21 Aseesimees Helir-Valdor Seeder

Kalle Laanet, palun!

13:21 Kalle Laanet

Aitäh! Ma lähen sisejulgeoleku valdkonna juurde. Ma ütlen täpsustuseks kohe, et kindlasti on Eesti üks olulisemaid sisejulgeolekuametkondi ju Kaitsepolitseiamet. Selleks, et meie sisejulgeolek oleks tagatud ja riskid maandatud, peavad need inimesed olema motiveeritud, töötama heades tingimustes. Loomulikult on oluline koostöö nii ministeeriumi kui ka teiste siseturvalisuse valdkondadega. Juba mitmeid aastaid on Kaitsepolitseiamet taotlenud riigieelarvest raha omale sobiliku hoone ehitamiseks. Viimastel aruteludel te otsustasite valitsuses täpselt samamoodi ja ka nüüd ei saa Kaitsepolitseiamet riigieelarvest finantse uue hoone ehitamiseks. Miks selline otsus?

13:22 Peaminister Jüri Ratas

Aitäh! Lühivastus: selle pärast, et rahaline ressurss on piiratud. Pikem vastus on seotud sellega, et me tegime kolm suurt otsust, kolm väga suurt põhimõttelist investeringuotsust. Ma ei tea, kas kaunite kunstide kool on olnud 15 või 20 aastat lubaduste küüsis, et seda ehitust finantseeritakse, kogu aeg on seda edasi lükatud. Nüüd on see otsus EKRE, Isamaa ja Keskerakonna valitsuskoalitsioonil tehtud, väga suur ja põhimõtteline otsus. Teine suur investeringute koht oli rahvusraamatukogu ja otsus tuua selle katuse alla arhiiv, vähemalt Tallinnas, niipalju kui mina tean, et ka Rahvusarhiiv toimiks ühes kohas. Kolmas suur otsus oli seotud rahvusringhäälinguga.

Keegi ei ütle, et Kaitsepolitseiameti peamaja ei ole vaja või et ei ole vaja sinna juurdeehitust teha. Loomulikult on vaja. Selleks on minu meelest ka projektid tehtud. Praeguses seisus oli kaalukausil see, kas hakata kohe tegelema kaitsepolitsei peamajaga või teha korda Politsei- ja Piirivalveameti hooned üle Eesti pluss teha sellesama raha eest korda päästekomandohooned üle Eesti. Ma olen rääkinud Päästeameti juhiga. Ta on öelnud, et mitmed komandod on väga halvas seisus, tõsiselt halvas seisus, näiteks tõi ta välja Kohtla-Järve. See oli see põhjus. Ma ei taha kuidagi öelda, et kaitsepolitseihoone juurdeehitust ei tule, ma ütlesin, et see kindlasti tuleb ja seda tuleb uuesti vaadata 2020, kui me teeme riigi eelarvestrateegiat. Sellel hetkel me vaatame ka riigi varainvesteeringuid. Mulle tundub, et lähiaastatel on täiesti olemas need võimalused, et valmis teha ka kaitsepolitseihoone ja selle juurdeehitus, kas siis lähima kolme, nelja või viie aasta jooksul.

13:25 Aseesimees Helir-Valdor Seeder

Yoko Alender, palun!

13:25 Yoko Alender

Aitäh! Hea peaminister! Te kasutasite mitu korda väljendit "laastud lendavad". Te viitasite ilmselt sellele tööle, mida seni on tehtud Eesti ülesehitamisel. Teie juhtimisel lammutati maksusüsteem ja Eesti rahvusvaheline kuvand ning peatselt lammutatakse ka pensionisüsteem ja – see on võib-olla kõige kurvem – ka Eesti senine poliitiline kultuur. Oluline roll riigi ülesehitamisel on olnud nendel tippspetsialistel, kes on Eesti riigi teenistuses. Teie valitsuse liige ei räägi mitte laastude lendamisest, vaid peade lendamisest. Kas peaministri tool on seda väärt?

13:26 Peaminister Jüri Ratas

Aitäh teile! Ma ei taha hakata ja ma ei hakka siit auväärsest Riigikogu kõnetoolist omakorda poliitilist pesu pesema. Küll soovitan ma teil vaadata selle sajandi erinevate siseministrite arvamusi nende kahe ametkonnajuhiga kohta. Te leiate üsna lähedalt nende inimeste sõnavõtte, ka oma erakonnast, kes on teatud inimesi hakanud lahti laskma. Muidugi ei ole kuidagi kaalukausil see, et nüüd võib ka nii teha. Ma ei pea seda õigeks. Kui te ütlete, et ma olen lammutanud Eesti maksusüsteemi või eelmine koalitsioon lammutas selle, siis ma ütlen ausalt, et mida päev edasi, seda rohkem olen ma veendunud, et see süsteemi muutmise otsus oli õige. Mida päev edasi, seda rohkem olen ma veendunud, et see tugi, mis tuli madalat ja keskmist palka saavatele inimestele uuest maksusüsteemist, oli väga õige. Nüüd rahvusvahelisest kuvandist. Ma ei ütelnud seda suusoojaks, vaid ma ütlesin siiralt, et ma pingutan selle nimel iga päev ja minu meelest pingutab selle nimel iga päev ka kogu Riigikogu, nii koalitsioon kui ka opositsioon, kindlasti ka välisminister, kes teeb väga head tööd, aga ma usun, et ka Riigikogu teeb kõik selle nimel, et meie rahvusvaheline kuvand oleks hea. Mäletate, kunagi oli ütlus, et ärme peseme oma musta pesu piiri taga. Probleem on selles, et tänapäeval on lihtsalt teised meediakanalid ja läbi sotsiaalmeedia liigub kõik palju kiiremini. Ma loodan, et ainult see on see põhjus, mitte midagi muud. Ma mäletan, et 2016. aasta novembris, kui toimus valitsuse vahetus, oli esimene samm, millega me pidime tegelema hakkama, juba siis, kui valitsus polnud veel ametis ja me pidasime väga sisulisi

koalitsiooniläbirääkimisi, see, et tuli hakata ümber lükkama seda, nagu see oleks Kremli-meelne valitsus. Neid näiteid, kuidas info rahvusvahelisse meediasse on jõudnud, on väga erinevaid. Teine sammas. Ma olen mitu korda öelnud, et inimesed saavad suurema vabaduse, ma arvan, et nad saavad ka parema võimaluse, et nende säästud oleksid suurema tootlusega. See paneb ka pensionifonde rohkem pingutama, tootlus peab suurenema. Aga võib-olla mõni inimene ütleb, et ta tahab selle rahaga midagi muud teha, ma ei tea, investeerida oma tervisesse, oma kodusse, teha investeerimiskonto.

13:29 Aseesimees Helir-Valdor Seeder

Hele Everaus, palun!

13:29 Hele Everaus

Austatud peaminister! Kas teie edaspidi toetate mõne teie ministri, kes harjutab ministriks olekut, nagu siin on öeldud, tegutsemise meetodit, katse ja eksituse meetodit, ja selle tasandamist iga katse järel eksituse ilmnemisel? Me oleme seda kahjuks päris palju näinud. Mina olen elust aru saanud nii, et tegutsemise alused on alati esiteks väärtushinnangud ja teiseks kompetents. Ma ei kujuta hästi ette, et minnakse valitsusse ministriks eksimuste hinnaga kogemusi omandama. Kui kirurg läheks niimoodi operatsioonilaua juurde, siis ma arvan, et väga paljusid haigeid selles ilmas lihtsalt enam ei oleks. Kas te endiselt toetate katse ja eksituse meetodil edasiminekut selle valitsuse ministritega?

13:30 Peaminister Jüri Ratas

Aitäh teile, proua Everaus! Eks me kõik eksi ja me kõik eksime kõikides valdkondades. Kahjuks on see ju tõde. Ma arvan, et me eksime poliitikas, aga kahjuks peame ütlema, hoolimata väga suurest lugupidamisest arstide vastu, et mõnikord eksitakse ka tervishoius ja meditsiinis. Oleks meil tarkust, oleks meil tarkust õppida teiste vigadest, ma ütleks isegi nii, et oleks meil tarkust õppida ka enda vigadest, sest mõnikord jääb ka sellest tarkusest väheseks.

Te küsisite katse ja eksituse meetodi kohta. Ma veel kord ütlen, et meie ministrid tulevad ju eri erakondadest. Mõnikord tulevad ministriteks inimesed täiesti väljastpoolt poliitikat. Ma mäletan ühte siseministrit, kes tuli poliitikast väljastpoolt, aga ta tuli oma valdkonna seest. Meil on ministreid, kes on tulnud siit, kes on olnud Riigikogu kogemusega, ja on ministreid, kes on juba mitmendat korda ministrid, võtame näiteks Jüri Luige, kes on juba vist viiendat korda minister. Nii et eks kogemuspagas olegi inimestel erinev.

13:31 Aseesimees Helir-Valdor Seeder

Ants Laaneots, palun!

13:31 Ants Laaneots

Suur tänu! Härra peaminister! Olles riigiametis olnud alates septembrist 1999, olen ma näinud väga palju erinevaid inimesi juhtivatel positsioonidel nii Riigikogus kui ka valitsuses. Selle aja jooksul, aastakümnete jooksul on tekkinud suhtumine inimestesse, kes ei ole käitunud adekvaatselt, olles samal ajal võtmepositsioonidel. Kolleeg Ossinovski käis täna välja väga hea idee, et teha uutele ministritele, riigiametite juhtidele ja kõikidele võtmeisikutele kohustuslikuks psühhiaatriline kontroll enne ametisse astumist. Miks ma seda räägin? Ma olen üle 50 aasta käinud psühhiaatri juures kontrollis, olen olnud terve, ütlen kõigile seda. See võib-olla ...

13:32 Aseesimees Helir-Valdor Seeder

Palun küsimust!

13:32 Ants Laaneots

... vähendaks neid ebaharilikke sündmusi, mis on juhtunud EKRE-ga. Mis te sellest arvate?

13:32 Peaminister Jüri Ratas

Aitäh teile, härra Laaneots! Ma pean tõsiselt ütlema, et see oli minu jaoks väga ootamatu, mis te praegu ütlesite. Aga nagu ma olen öelnud, mitte ükski idee ei tohi kohe laua pealt kaduda. Kui Reformierakond

tuleb välja tõsise initsiatiiviga rakendada Eestis psühhiaatrilist kontrolli ministrite, ametijuhtide, ma ei tea, kantslerite, üldse tippametnikkonna suhtes (meil on ca 100 tippametnikku, aga võib-olla te lähete edasi, mõtlete ka koolijuhtidele, lasteaiajuhtidele, ma ei oska seda öelda, kelle suhtes te tahate seda psühhiaatrilist kontrolli rakendada), siis igal juhul tasuks seda minu arust Riigikogu sotsiaalkomisjonis arutada. Tuleb tulla selle initsiatiiviga välja ja siis tuleb see siia saali. Ma ei ole päris kindel, et Ossinovski mõtles, et me hakkame kõigi suhtes psühhiaatrilist kontrolli tegema. Aga ma ütlen, et see on Reformierakonna poolt jätkuks, see on nagu samm edasi.

13:33 Aseesimees Helir-Valdor Seeder

Taavi Rõivas, palun!

13:34 Taavi Rõivas

Aitäh! Hea Jüri Ratas! Teie peaministriks oleku ajal on riigieelarve hoolimata majanduskasvust viidud kriisiaegsesse miinusesse, sajad miljonid eurod maksutulu on läinud Lätti, on tekitatud pretsedenditu segadus maksupoliitikas, plaanis on pensionisüsteemi lõhkumine. Aga me kuuleme juba mitmendat korda, et valitsus on jõuliselt suutnud saavutada kahe maja remondi. Ma õnnitlen teid sellel puhul! Lihtsalt meenutuseks, et mõni aasta tagasi tehti samasuguse kliimarahaga eest korda 500 maja ja keegi ei pidanud vajalikuks sellest nii suures ulatuses isegi rääkida, sest ühiskonnas oli olulisemaid teemasid kui majade remont. Aga minu küsimus on väga lihtne. Kas te ise olete rahul sellega, kuhu te olete Eesti juhtinud, et juhtivaks ideoloogiaks Eestis on saanud äärmuslus? Kas need kaks kordasaavat maja kaaluvad tõesti üles kogu selle mainekahju, mida Eestile on tekitanud see, et EKRE on valitsuses?

13:35 Peaminister Jüri Ratas

Aitäh! Ma mõistan täielikult peaministri vastutust, aga ma ei arva kunagi, et ainult peaminister Eestit kuhugi viib, ja ma loodan, et see ei hakka kunagi ka nii olema. See oleks selline, ma ei tea, ainuvõim, mida te kirjeldasite. Ma lähtun väga sügavast lugupidamisest Riigikogu vastu. Eesti on parlamentaarne riik, meie valitsused on alati kollegiaalsed. Hea Taavi, sa tead seda ise, et see on koalitsioonivalitsuste ... Ma tahan öelda, et see on nende pluss, mitte hind, vaid pluss.

Su küsimus oli, et kuhu Eesti on viidud. Ma arvan tõesti, et me oleme suutnud natukene rohkem tulla välja numbrite keelest. Me oleme suutnud välja tulla sellest moodsast tabelist, mis oli ju lausa dogma. See Exceli tabel oli Eestis ju, ma ei tea, 17 aastat see ainus, mille järgi me elasime. Jah, mulle tundub, et me oleme seda dogmat suutnud murda. Mitte lõplikult, sellega tuleks edasi minna. See on natuke seesama jutt, nagu selles vastuses, kui ma vastasin sotsiaalse dimensiooni kohta, et edumudeli kõrval me peame nägema ka seda. Minu meelest ei ole me seda väga märganud või tahtnud märgata. Selles mõttes olen ma küll rahul.

Ma kirjeldasin oma ettekandes teile väga tõsist uuringut, mida teeb Kaitseministeerium. Ma tõin välja 2016. aasta novembri ja kirjeldasin tänaseid seise. See on minu meelest väga hea, et Eesti inimeste usaldus mitme institutsiooni vastu on suurenenud. Eriti hea on, et me näeme ka eesti ja vene keeles kõnelevate inimeste arvamuste ühtlustumist siin Eesti ühiskonnas. Ma arvan, et see on oluline ja positiivne uudis. Sa küsisid veel väärtushinnangute kohta. Ma ütleks nii, et mida päev edasi, seda aktiivsem panustamine meie välis- ja kaitsepoliitikasse, mille kohta ma olen mitu korda siin küsijatele vastanud, on õige väärtus, õige suund.

13:37 Aseesimees Helir-Valdor Seeder

Madis Milling, palun!

13:37 Madis Milling

Suur tänu! Härra Ratas, ma tulen korra politseijuht Elmar Vaheri ümber toimunud skandaali juurte juurde. Asi sai alguse ju politseid ees ootavatest kärbetest, arutelust kokkuhoiukohtade ümber, võimalikest koondamistest jne. Ma küsingi väga konkreetselt: kas eesseisvate kärbete valguses ootavad politseid, aga ka näiteks Päästeametit ees koondamised või mitte?

13:38 Peaminister Jüri Ratas

Aitäh teile! Me ei ole tõesti ühtegi koondamist kokku leppinud. Vastupidi, me oleme kabinetinõupidamistel välja öelnud, et siseturvalisuses, politseis, päästevaldkonnas ei tohiks ja ka näiteks meditsiinis ei tohiks hakata inimesi koondama. Missugused kärped täpselt aset leiavad? Eks me kõik oota suvist majandusproгноosi, nii nagu teie, nii ootan seda ka mina. Ma ootan, mida teeb SKP lõhe, kas paisub suuremaks positiivses mõttes, läheb kõhnemaks või liigub sootuks miinuse poole. Eks see paneb paika meie fiskaalpoliitilise progноosi ja selle abil me suudame paika panna ka riigieelarve, et teie siin Riigikogus saaksite väga tõsiselt sellel teemal arutleda oktoobris, novembris ja detsembris.

13:39 Aseesimees Helir-Valdor Seeder

Raimond Kaljulaid, palun!

13:39 Raimond Kaljulaid

Ma tänan selle võimaluse eest olla viimane küsija, nagu mulle paistab. Olles vaadanud seda nüüd juba kolm tundi kestvat monoetendust, Jüri, olen ma sada protsenti kindel ja ma nagu näen, et ka sina tunned, et eks see valitsus tegelikult ikkagi ole ebaõnnestumine Eesti jaoks, sinu erakonna jaoks ja sinu jaoks isiklikult. Ma tahtsin lihtsalt öelda: Jüri, sul on alati olemas see valik, et sa võid selle olukorra lõpetada. Mul ei ole küsimust.

13:39 Peaminister Jüri Ratas

Aitäh, Raimond, selle julgustava sõnavõtu eest! Mina tean jälle tulenevalt Riigikogu kodu- ja töökorra seadusest, et inimene saab alati kuuluda fraktsiooni, kui ta on selle erakonna kaudu Riigikokku valitud. Kui mõnikord minnakse ära, siis saab alati tagasi tulla, kui tahetakse tulla. Meil on elus alati palju valikuid.

13:40 Aseesimees Helir-Valdor Seeder

Aitäh! Jevgeni Ossinovski, kas teil on protseduuriline küsimus?

13:40 Jevgeni Ossinovski

Aitäh! Ei ole protseduuriline küsimus, on vastusõnavõtt Riigikogu kodu- ja töökorra seaduse § 70 alusel, kuna minu sõnavõtt sisalduvaid seisukohti kommenteeris ja tõlgendas oma arusaamise järgi kolleeg Ants Laaneots.

13:40 Aseesimees Helir-Valdor Seeder

Vabandust, aga vastulause on võimalik ainult läbirääkimiste käigus, mitte küsimuste esitamise vóorus. Urve Tiidus, palun teine küsimus!

13:40 Urve Tiidus

Aitäh, lugupeetud juhataja! Lugupeetud Jüri Ratas! Selle augusti viimase nädala teemadest jääb kahtlemata lauale valitsuse plaan rahastada suuri infrastruktuuriprojekte avaliku ja erasektori koostöös. Küsimus on lihtne: millal saab selle plaani järgi valmis Saaremaa sild?

13:41 Peaminister Jüri Ratas

Aitäh! Ma tahtsin nii väga öelda, et minu meelest on sümboolne, kui selle tänase diskussiooni lõpus jääb Saaremaad ja Toompea lossi ühendama selline regionaalpoliitiline mõõde, aga ma näen, et ametikaaslane Sõerd küsib ka veel.

Tõsi on see, et kui me räägime PPP-st, siis jah, see sild või üldse sillad maailmas on üks konkreetne näide selle kohta, kus seda tõesti kasutatakse. See tähendab suuresti seda, et alati peaks jääma ka alternatiivne võimalus PPP-projekti kõrval ehk parvlaevaühendus. Kui mina olen kohtunud teatud erasektori esindajatega, siis nad on öelnud, et kui nemad on valmis investeerima, siis nad eeldavad, et parvlaevaühendust ei jää. Kui parvlaevaühendus jääb ja tekib ka PPP, siis on küsimus selles sillakomponendis, selles, kui suure dotatsiooni võtab riik enda kanda. Ma arvan, et on enam kui kindel, et tekib sillapilet, tekib maks, et sealt sillalt läbi saada, ükskõik kas jala, jalgratta või autoga. Ka mandri ja Muhumaa vaheline sild võiks olla teoreetiliselt PPP-projekt. Jah, seda võiks kaaluda, igal juhul. Aga me

peame alustama, ma arvan, Muhumaast ja Saaremaast, sellest, mis need inimesed arvavad. Ma ei näe, kas te toetate või ei toeta seda. Need arvamused lähevad päris lahku, aga jah, teoreetiliselt võiks küll nii olla, seda võiks kaaluda igal juhul.

13:43 Aseesimees Helir-Valdor Seeder

Aivar Sõerd, palun!

13:43 Aivar Sõerd

Aitäh! Austatud Jüri Ratas! Olge kena ja selgitage veel seda SKP lõhe asja. Ma arvan, mida te võite mõelda, aga ma tahaks kuulda, kas me saame ühtemoodi ja õigesti aru sellest lõhe asjast. Üldiselt on niimoodi, et ega prognoos midagi helget ei saa öelda, pigem on pangad oma prognoose allapoole korrigeerinud, võimalik, et ka SKP prognoosi tuleb allapoole korrigeerida võrreldes Rahandusministeeriumi kevadise prognoosiga. Maksutulude laekumises ka midagi helget ei ole, käibemaksuprognoos ilmselt täis ei tule ja sotsiaalmaks, mis üle laekub, laekub sihtotstarbeliselt haigekassale ja Sotsiaalkindlustusametile. Selgitage seda SKP lõhe asja. See on nüüd see kaart, millele kõik panused on tehtud.

13:44 Peaminister Jüri Ratas

Aitäh! Ma muide jagan seda arvamust, et nii head majanduse käekäiku või nii häid aastaid, kui on praegu olnud, ei pruugi enam tulla. See tähendab otseselt seda, et avalik sektor peab ju rohkem investeerima. Tavaliselt nii öeldakse. Ma saan aru, et te kutsute üles veel julgemalt investeringuid tegema, veel suuremaks seda strateegiliste investeringute programmi kasvatama. Ma ütleks, et on natuke vara. Ootame rahulikult need prognoosid ära. Siis vaatame, mis on rahaline prognoos, ja siis vaatame rahulikult, mis on meie võimalused, arvestades eelarvereeglistikku. SKP lõhest rääkides te ütlesite, et te aimate, mida ma mõtlen. Meil on nii tihe koostöö teiega, et ma olen täiesti kindel, et te aimate õiges suunas.

13:45 Aseesimees Helir-Valdor Seeder

Aitäh, austatud peaminister! Teile rohkem küsimusi ei ole. Aitäh vastuste eest!

Läheme edasi läbirääkimiste vooruga. Vastavalt kodukorrale on eelisõigus nendel fraktsioonidel, kes on algatanud umbusalduse avaldamise. Indrek Saar Sotsiaaldemokraatliku Erakonna fraktsiooni nimel, palun!

13:45 Indrek Saar

Austatud Riigikogu! Head külalised! Mõni nädal tagasi üritasid Mart ja Martin Helme robustselt, õigusriigi põhimõtteid jalge alla tallates kangutada ametist politseijuht Elmar Vaherit. Seda tehti seadusvastaselt, vassides ja dokumente fabritseerides. Siseminister ja rahandusminister näitasid taas kogu ühiskonnale oma tahet lammutada demokraatlikku õigusriiki. Ei tea mitmes kord astusid nad Eesti põhiseaduse mõtte ja sätte vastu. Kuna ohus olid nii demokraatlik riigikorraldus kui ka meie sisejulgeolek, siis kutsusid sotsiaaldemokraadid täpselt kaks nädalat tagasi peaminister Jüri Ratast üles mõlemat Helmet ametist vabastama. Andsime toona teada ka seda, et muidu algatame me Helmete tagandamise protsessi Riigikogus. Ütlesin täpselt kaks nädalat tagasi, et vähim, mida valitsusjuht praegu teha saab, on minna presidendi juurde Helmete ametist vabastamise avaldusega. Lõpuks läks Jüri Ratas hoopis ise Martin Helme koduõue, kus ta ei pidanud paljuks koos EKRE liidritega naeratades poseerida. Need inimesed, kes hindavad kõrgelt demokraatlikke väärtusi – ja nemad on ühiskonnas ülekaalus –, pidasid aga sellist teguviisi enesele näkku irvitamiseks.

Ainuüksi Eesti taasiseseisvumispäeva eel juhtunu annab põhjuse seada peaministri ja kogu valitsuse usaldusväärsus küsimärgi alla. Aga me teame hästi, et paari nädala tagune valitsuskriis on vaid üks kild pea neli kuud kestnud mustrist, kus ühe valitsuserakonna juhtkond kas alavääristab või solvab mõnda ühiskonnagruppi, peab Eesti iseseisvuse suurimaks ohuks Euroopa Liitu, õhutab ühiskonnas Euroopa Liidu vastasust ja tirib Eestit nende Ida-Euroopa riikide sekka, kus on sügavaid probleeme demokraatia põhialuste järgimisega, rääkimata flirdist natsliku ideoloogia või uusnatsliku sümboolikaga. Kõik see on toimunud Jüri Ratase silme all, kas tema vabanduste saatel või siis vaikival nõusolekul.

Head kolleegid! Selleks, et anda ülevaade kõigest sellest, mis varasemate valitsuste puhul oluks

ennekuulmatu, aga nüüd on muutumas n-ö uueks normaalsuseks, kuluks tunde. Toon vaid ühe näite. Läheme ajas tagasi märtsi teise poolde, mil koalitsioonikõnelused veel kestsid. EKRE aseesimees Martin Helme ähvardas siis rahvarahutustega, kui tema erakond peaks valitsusest välja jääma. Mart Helme pidas vajalikuks lisada: "Kui meie asi untsu aetakse ja meie viskame tiku püssirohutünni ... siis on plahvatus, seda ei hoia ära ükski süvariik ega Euroopa Komisjon, see plahvatus tuleb." Esimene mees sai Jüri Ratase armust rahandusministriks ja teine siseministriks.

Kui aprillis toimus Riigikogus Jüri Ratase peaministriametisse hääletamine, oli Ratase keskne sõnum, et valitsuse üks peaeesmärkidest on ühiskonna sidususe suurendamine. Oi kui mitu korda kuulsime tol päeval ja oleme pärast seda kuulnud Jüri Ratase suust sõna "sidusus". Neli kuud hiljem tuleb paraku tõdeda, et ühiskonnas ei ole mitte sidusust, vaid on pingeid, vastasseise, frustratsiooni rohkem kui kunagi varem. EKRE juhid ei ole olnud õppimisvõimelised. Nad on tõestanud, et ei suuda valitsusvastutust kanda, nad on lõhkunud ja laamendanud, solvanud ja vaenanud. Kadunud on senine sisepoliitikas valitsenud üksmeel, et meie julgeoleku tagatis on kuulumine NATO-sse ja Euroopa Liitu ning toetumine demokraatlikele väärtustele. Täisvastutus selle eest, et Eesti ühiskond on rohkem lõhenenud, et nii meie sisepoliitiline kui ka välispoliitiline kurss on muutumas, et liitlassuhteid on proovile pandud, lasub peaminister Jüri Ratasel. Ratase vedamisel ei ole meie Eesti muutunud ühtehoidvamaks ja ühtsemaks. Ratase juhitud valitsus ei ole tulnud välja Eestit edasi viivate lahendustega. Strateegiliste, tulevikku suunatud otsuste asemel on valitsuse arsenalis kolme erakonna hetkekasust kantud populistlikud ja tihti ka vandalistlikud sammud.

Olukorra eest Eesti riigis ei vastuta aga peaminister üksi. Eesti on parlamentaarne riik. Otsest vastutust kannab ka rahva mandaadi saanud Riigikogu, vastutust kannavad kõik parlamendierakonnad, kõik Riigikogu liikmed. Sotsiaaldemokraadid leiavad, et peaministri usalduskrediit on ammendunud, seepärast hääletame me täna Jüri Ratase umbusaldamise poolt. Mida kiiremini tänane Eesti rahvuslikke huve kahjustav valitsus vahetub, seda parem Eestile. Tänan!

13:50 Aseesimees Helir-Valdor Seeder

Aitäh! Kaja Kallas Reformierakonna fraktsiooni nimel, palun!

13:50 Kaja Kallas

Hea istungi juhataja! Me oleme siin tõesti pikalt kuulanud seda etendust ja meid on kostitatud lugematul arvul võltskomplimentidega. On räägitud väga ilusat juttu, aga ei ole vastatud küsimustele, mis me tegelikult umbusalduses välja tõime. Esiteks, Eesti rahvusvahelise maine halvenemine. Teiseks, peaminister ei ole suutnud tagada Eesti väärikat valitsemist ja pole ka plaani, et see muutuks. Riigieelarve seis on kehv, minnakse pensionäride kindlustunde kallale, õiguskaitseorganeid püütakse allutada poliitilise kontrolli alla. Peaministri sõna ei maksa ja ta ei tea sageli, mis tema valitsuses toimub. Jüri Ratas ei saa aru sellest ega võta midagi ette sellega, et tema valitsus lõhub 28 aastat ehitatud Eesti riiki. Mul on Jüri Ratasest kahju, sest siis, kui tema aru saab, mida ta Eesti riigiga teeb, võib olla juba hilja. Selline inimene ei sobi peaministriks ja teda tuleb umbusaldada. Reformierakonna fraktsioon umbusaldab Jüri Ratast peaministrina ja kutsun üles ka koalitsioonisaadikuid seda tegema. Aitäh!

13:52 Aseesimees Helir-Valdor Seeder

Aitäh! Siim Pohlak Eesti Konservatiivse Rahvaerakonna fraktsiooni nimel, palun!

13:52 Siim Pohlak

Austatud eesistuja! Lugupeetud peaminister! Head kolleegid! Eesti Konservatiivse Rahvaerakonna fraktsioon toetab ja usaldab peaministrit. Tänapäev koalitsioon töötab iga päev Eesti inimeste heaks. Töötab selle nimel, et Eesti edulugu, millest palju räägitakse, jõuaks lisaks pealinnale ka kaugematesse Eesti nurkadesse: meie maapiirkondadesse, alevitesse, küladesse. Mina meenutaks, et kõige tähtsam ei ole see, mida mõnes välismaa ajalehes meist kirjutatakse. Seda enam, kui arvesse võtta, et need sõnumid jõuavad sinna sageli mõne tänase valitsusega opositsioonis oleva inimese kaasabil. Kõige tähtsam on Eesti inimene, Eesti riigi ühtlane arendamine, eesti keele, kultuuri ja rahvuse kestmine. Oluline on, et meil ei oleks enam esimest või teist Eestit, vaid üks ühine Eesti, mida ootasid ja lootsid näiteks laulvas revolutsioonis osalenud inimesed, Balti ketis seisnud inimesed. Ühise ja ühtlaselt areneva Eesti nimel töötab ka tänapäev Eesti Keskerakonna, Eesti Konservatiivse Rahvaerakonna ning erakonna Isamaa koalitsioon peaminister Jüri Ratase juhtimisel.

Mis puudutab aga parlamenti ja tänast umbusaldusavaldust, mille läbiminemist ei usu ka sellele allakirjutanud, siis pigem kruvitakse selle protsessiga dramaatiliste küsimuste ja sõnavõtte taustal Eesti ühiskonnas lihtsalt pingeid. Mina julgen kahelda, kas see on päris see, mida meie tööandja, parlamendi tööandja Eesti rahvas siit saalist ootab. Eesti Konservatiivse Rahvaerakonna fraktsiooni nimel soovin peaminister Jüri Ratasele ja kogu valitsusele jõudu töös ja kindlat meelt! Aitäh!

13:54 Esimees Henn Pöllumäe

Järgmisena palun Kadri Simson!

13:54 Kadri Simson

Lugupeetud Riigikogu esimees! Hea peaminister! Head kolleegid! Tavaliselt kasutame Riigikogu kõnetooli selle jaoks, et arutleda poliitikaküsimuste üle, ja märksa harvemini selleks, et arutleda mõne inimese ja tema isikuomaduste üle. Samas tunnen teatavat tuttavat tunnet, sest olen juba mõningase regulaarsusega käinud siin kõnetoolis Jüri Ratasest rääkimas. Need on olnud olukorrad, kui olen teadnud, et kõnelusele järgneb salajane hääletus, ja kuna olen Jüri Ratase esitanud korduvalt Riigikogu juhatuse liikme kandidaadiks, siis olen olnud ka kindel, et salajasel hääletusel saab ta toetushääli nii koalitsioonilt kui ka opositsioonilt. Sellel on väga lihtne põhjus, põhjus on temas endas. Ta ehitab meeskonda ka siis, kui mõni teine tegeleks sellel positsioonil lihtsalt päevapoliitikaga. Ta lahendab probleeme, mitte ei tekita neid juurde. See on olnud nii ka viimased kolm aastat, kui Jüri Ratas on kandnud peaministri vastutust.

Ma tänan Jüri selle eest, et ta tänasel pikal arutelul viis saalis jutu ka sisulistele teemadele. Vaieldamatult on seda vaja siin Riigikogu saalis teha, et kõigil parlamendiliikmetel oleks selge teadmine, millega meie valitsus tegeleb. Aga kuuldes neid kriitilisi küsimusi, panin ma tähele, et kahjuks kostis väga enesekindlalt ka täielikke valeväiteid, ja nüüd on mul võimalus neid vähekene klaarida. Me kuulsime taas, et praegune valitsus on elanud Reformierakonna valitsuste kogutud reservide arvel. Stenogrammi huvides pean mainima, et Reformierakond unustab, et kogutud reserve, mille kulutamises praegust valitsust süüdistatakse, ületas riigivõlg juba aastal 2014 – siis oli valitsussektori netopositsioon ehk võla ja reservide taseme vahe juba 0,2%. 2015. aastal oli positsioon veelgi halvem, siis oli netovõlg juba 0,5%. Seejuures prognoositi 15. septembril 2016 avaldatud 2016. aasta suvises majandusprognoosis eelarveperioodi jooksul netovõla positsiooni kasvu üle 3%. Siis astus ametisse uus valitsus, milles Jüri Ratas võttis üle peaministri positsiooni. Jüri Ratase valitsus on käitunud reservidega vastutustundlikult, valitsussektori võla ja reservide taseme vahe on hakanud kahanema ning prognoosi kohaselt väheneb võlakoormus reservide mahust kiiremini, mistõttu suureneb netovara 2019. aasta lõpuks 0,3%-ni. Siin arutleti päris palju ka umbusaldamise põhjuse üle. Aga me kõik teame, mis oli ajend: see oli paar nädalat tagasi lahvatanud probleem seoses Politsei- ja Piirivalveameti peadirektori personaalküsimusega. Olen kuulnud, et inimestel on hea meel, et probleem lahenes nii, et saame oma õigusriigi olemasolus kindlad olla. Ka mina tunnen selle üle rõõmu. Aga õigusriigi toimimiseks on vaja ka inimesi, kes selle eest vankumatult ja kõhklusteta seisaksid. Ükski kirja pandud seadusetaht ei lahenda olukorda nii kiiresti, kui seda teeb selle eest vastutav inimene. Ja ma arvan, et kõik siin saalis olivad saavad aru: Jüri Ratas tegutses peaministrina kriisis kohe, ta seisis selle eest, et õigusriigi mõte kehtiks, ning tegi seda ilma viledeta ja tulesid vilgutamata. Opositsioonil on loomulikult suur soov kedagi karistada, aga konflikte saab lahendada ka nii, et igale osapoolele jääks alles väärikus. Keerulisem on neid lahendada nii, et hiljem oleks võimalik koos edasi töötada. Selle oskuse järgi tunnebki ära tugeva peaministri.

Ma olen siin Keskerakonna fraktsiooni esimehena ja saan kinnitada, et me toetame Jüri Ratase tegevust peaministrina. Tema valitsus on astunud olulisi samme, mille tulemused peaksid sügisistungjärgul jõudma ka Riigikogu ette, olgu nendeks siis noortele lihtsustatud korras kodakondsuse võimaldamine, erakorralise pensionitõusu läbiviimine, riigieelarve laiapõhjalise revisjoni korraldamine või riigireformi tegemine. Hea meel on ka selle üle, et tänu maksuvaldkonnas tehtud muudatustele on ümbrikupalkade osatähtsus sellel aastal rekordiliselt väike. Seega on nii mõnigi seni astunud samm end tõestanud ja väärib ka edaspidi toetust. Seetõttu hääletab Keskerakonna fraktsioon umbusalduse vastu. Aitäh!

13:59 Esimees Henn Pöllumäe

Aitäh! Järgmisena saab sõna Helir-Valdor Seeder Isamaa fraktsiooni nimel.

14:00 Aseesimees Helir-Valdor Seeder

Austatud juhataja! Lugupeetud kolleegid! Ilmselt veendusime täna taas kord, et Riigikogu töö kuulub kaunite kunstide valdkonda, sest see draama, mida opositsioonisaadikud siin saalis Eesti ühiskonnast etendasid, ei kajasta tegelikkust. Eestis ei ole mingisugust valitsuskriisi ja Eesti kui õigusriik toimib hästi. Pole meil siin ühiskonda hukutavat süvariiki ega ole meil ka valitsust, kes ainult lõhuks ja lõhestaks, hävitaks kõik, mis saavutatud, sulgeks Eesti piirid ning piiraks demokraatiat ja inimeste vabadusi. See on opositsiooni kärsitu soov saada võimule, lootes tekitada valitsuskoalitsioonis ebastabiilsust ja vastuolusid, viies sisepoliitilised erimeelsused ja Eesti päevapoliitika rahvusvahelisele areenile, tundmata tegelikult muret Eesti riigi maine pärast. Jah, rahandusministri soov ja katse vahetada välja Politsei- ja Piirivalveameti peadirektor oli ebaõnnestunud ja ebakompetentne, aga Eesti õigusriigi mehhanism toimis: peadirektor on endiselt ametis ja minister on eksimust tunnistanud. Mõni poliitik on saanud valusa kogemuse võrra rikkamaks ja Eesti demokraatia selle tulemusena loodetavasti tugevamaks.

Mis puudutab juhtumi lahendamist, siis minu arvates tegutses peaminister kiiresti ja otsustavalt. Asjaolu, et valitsuskoalitsiooni moodustavad kolm teatud määral erisuguse poliitilise kultuuri ja kogemusega osapoolt, kelle vahel esineb erimeelsusi ja kel on vaja teatud küsimustes kokku leppida, on koalitsioonivalitsuste puhul iseenesest täiesti loomulik. Ja see, et peaminister on nii mõnigi kord ühe või teise poliitiku väljaütlemiste pärast vabandust palunud, on minu arvates hea poliitilise kultuuri näide. Ma mäletan, kuidas aastakümneid tagasi oli ühe Aafrika riigi võimuerakonna põhikirjas sätestatud, et ükski selle erakonna liige ei tohi kunagi tunnista ühtegi eksimust ega eksimuste pärast vabandust paluda. Ma loodan, et selline poliitika ei saa kunagi Eesti poliitilise kultuuri osaks. Isamaa erakond on teadvustanud, et valimised on läbi, ning me oleme keskendunud valitsusvastutuse kandmisele, koalitsioonilepingu täitmisele ja Eesti tegelike probleemide lahendamisele. Soovitan seda ka kõigile teistele Riigikogu fraktsioonidele ja liikmetele. Isamaa fraktsioon toetab valitsuskoalitsiooni jätkamist ja hääletab umbusalduse vastu. Me soovime, et praegune valitsus saaks tegeleda Eesti elu edendamisega. Ebastabiilsuse ja vastuolude külvamine ning soov kunstlikult kriise esile kutsuda ja neid võimendada ei ole kellegi huvides. Aitäh!

14:03 Esimees Henn Põlluaas

Aitäh! Kas härra peaminister soovib sõna võtta? Ei soovi. Siis läheme lõpphääletuse juurde. Peaministrile on avaldatud umbusaldust siis, kui umbusalduse avaldamise poolt on Riigikogu koosseisu enamus. Kõigepealt saalikutsung. Lugupeetud kolleegid! Kas me võime minna hääletuse juurde? Panen hääletusele umbusalduse avaldamise peaminister Jüri Ratasele. Palun võtta seisukoht. (Hääled saalis.) Kadri Simson, kas on protseduuriline küsimus?

14:05 Kadri Simson

Enne hääletamist on võimalik võtta vaheaeg. Ma võtaksin Keskerakonna fraktsiooni nimel viis minutit vaheaega.

14:05 Esimees Henn Põlluaas

Aitäh, aga kuna me istungi alguses hääletasime, et selle istungi jooksul me vaheaega ei võta, siis kahjuks ei ole see võimalik. (Elevus ja hääled saalis.) Nii et ... Mida? (Naer saalis.) Jah, vabandust! Palun, Kadri Simson! Kas soovite endiselt vaheaega võtta?

14:06 Kadri Simson

Jah, kui ei otsustatud, et me ei tohi enne hääletust vaheaega võtta, ja endiselt vastavalt kodukorrale võib fraktsioon paluda vaheaega, siis ma palun viis minutit vaheaega.

14:06 Esimees Henn Põlluaas

Hästi. Viis minutit vaheaega.

V a h e a e g

14:12 Esimees Henn Põlluaas

Nii, head kolleegid! Jätkame istungit, palun võtke istet! Mida? (Juhataja helistab kella.) Me hääletasime istungi alguses, et sellel erakorralisel istungil me vaheaegu ei tee, sest seda on võimalik menetleda ka mitmes osas, aga kõigil fraktsioonidel on enne hääletamist õigus võtta vaheaeg. Ja nüüd me olemegi jõudnud kõige olulisema punkti juurde.

Panen hääletusele umbusalduse avaldamise peaminister Jüri Ratasele. Palun võtta seisukoht ja hääletada!

Hääletustulemused

Umbusalduse avaldamise poolt hääletas 40 Riigikogu liiget, vastu oli 55, erapooletuid ei olnud ja üks Riigikogu liige ei osalenud. Seega, Riigikogu ei avaldanud peaminister Jüri Ratasele umbusaldust. (Aplaus.)

Päevakorrapunkt on läbitud ja Riigikogu erakorraline istungjärk lõppenud. Soovin Riigikogule edasiseks head koostööd!

Istungi lõpp kell 14.14.